

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
ในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

นายชัยวัฒน์ อุยานันท์

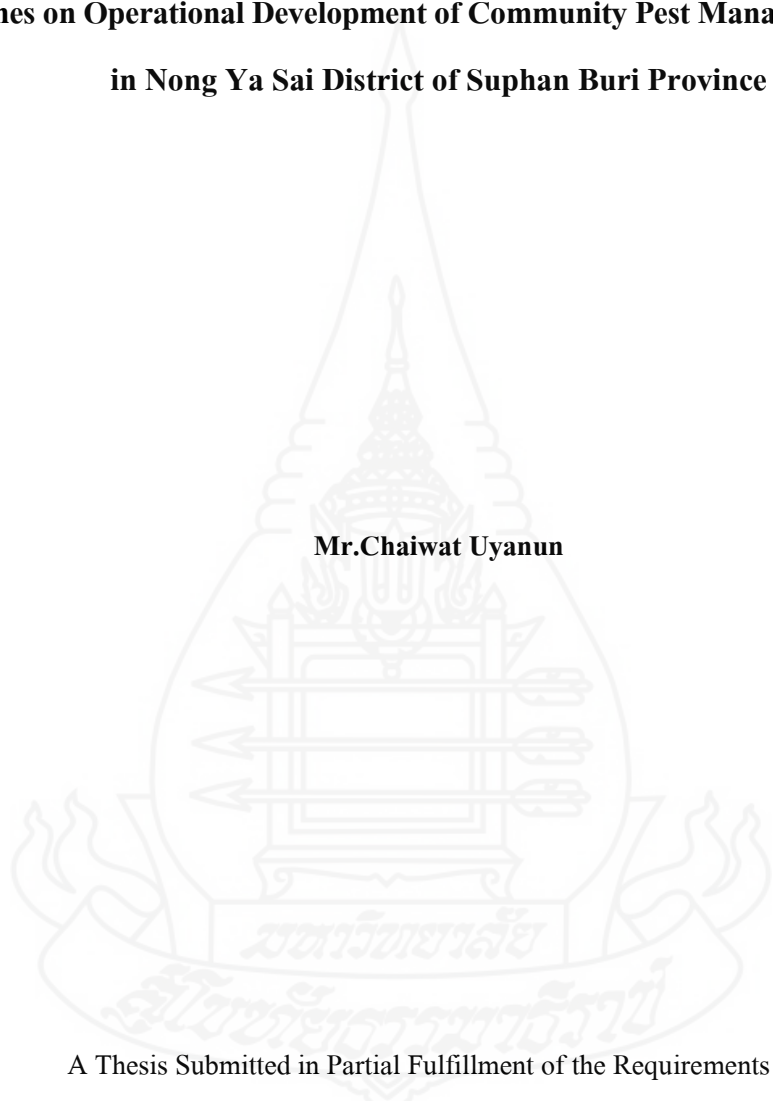

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนากษัตริ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2564

**Guidelines on Operational Development of Community Pest Management Centers
in Nong Ya Sai District of Suphan Buri Province**

Mr.Chaiwat Uyanun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2021

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
ผู้วิจัย นายชัยวัฒน์ อุยานันท์ รหัสนักศึกษ 2629000643

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช ฤทธิ์เมือง แสนเสริม (2) รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ
ปีการศึกษา 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 2) การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 3) การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก 4) ปัญหาในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 5) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2564 จำนวน 240 ราย กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรทาโร ยามาเน ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 150 ราย การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย ด้วยการจับสลากตามสัดส่วนจำนวนตัวอย่างของเกษตรกรในแต่ละ ศจช. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 58.0 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 55.93 ปี ร้อยละ 62.0 จบชั้นประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.08 คน ทุกคนเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร มีระยะเวลาในการเป็นสมาชิก ศจช. เฉลี่ย 8.31 ปี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา รายได้ของครัวเรือนจากภาคการเกษตร เฉลี่ย 169,453.33 บาท/ปี มีหนี้สินเฉลี่ย 142,826.09 บาท มีพื้นที่ตนเองเฉลี่ย 19.74 ไร่ 2) เกษตรกรได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้รับความรู้จากสื่อบุคคลมากที่สุด โดยได้รับจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด 3) การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ มีบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร และมีความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ ศูนย์มีการกำหนดให้คัดเลือกสมาชิก ศจช. เป็นเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน 4) ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยประเด็นที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ขาดการบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร 5) เกษตรกรเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในภาพรวมในระดับมาก โดยประเด็นเห็นด้วยมากที่สุด คือ ควรมีการเก็บข้อมูลแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ แนวทางการพัฒนา ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การดำเนินงาน ความพึงพอใจ

Thesis title: Guidelines on Operational Development of Community Pest Management Centers in Nong Ya Sai District of Suphan Buri Province
Researcher: Mr. Chaiwat Uyanun; **ID:** 2629000643;
Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);
Thesis advisors: (1) Dr. Sineenuch Khрутmuang Sanserm, Associate Professor;
(2) Dr. Benchamas Yooprasert, Associate Professor; **Academic year:** 2021

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic personal, social, and economic conditions of farmers who were members of community pest management center 2) knowledge extension receiving about the operation of community pest management center 3) the operation and satisfaction on the operation of the community pest management center of the members 4) problems in the operation of community pest management center 5) development guidelines of the operation of community pest management center.

The population of this study was 240 farmers who were members of Nong Ya Sai district community pest management center, Suphan Buri province in 2021. The sample size of 150 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.05 and simple random sampling method through lotto picking according to the sample proportion of farmers in each community pest management center. Data were collected by conducting structured interview and were analyzed by using descriptive statistics.

The results of the research revealed that 1) 58.0% of farmers who were members of community pest management center were female with the average age of 55.93 years old and 62.0% completed primary school education with the average number of member in the household was 3.08 years. Everyone was a member of agricultural group/institution with the average membership period of community pest management center of 8.31 years. Most of them were farmers. The average household income from the agricultural sector was 169,453.33 Baht/year, the average debt was 142,826.09 Baht, and the average self-owned land was 19.74 Rai. 2) Farmers received knowledge extension about the operation of community pest management centers, overall, at the moderate level. They received the knowledge from personal media the most by receiving them from agricultural extension officers at the highest level. 3) The operation of community pest management center, overall, was at the highest level. The least operated aspect was on the contaminant analysis service for farmers. The satisfaction in the operation of the community pest management center, overall, was at the moderate level. The aspect with the most satisfying level was that the center determined the selection of the members by choosing the farmers in the same community. 4) Problems in the operation of the community pest management center, overall, was at the low level. The most problematic problem was on the lack of contaminant analysis service for farmers. 5) Farmers agreed with the development guidelines of the operation of community pest management center, overall, at the high level. The most agreeable aspect was on data collection of continuous pest situation crop follow-up.

Keywords: Development guideline, Community pest management center, Operation, satisfaction

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างสูงยิ่ง
รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช ครูฑาเมือง แส่นเสริม อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.
เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม จากสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และ รศ.ดร.ทิพวรรณ ลิ้มงูร จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาในการให้
คำแนะนำปรึกษา ซึ่งแจ่มแจ้งไขข้อข้องใจต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความ
ถูกต้องสมบูรณ์และประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์แขนงวิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทุกท่านที่ได้มอบความรู้
คำแนะนำ และประสบการณ์ในการศึกษาที่มีค่าเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาอำนวยความสะดวกในทุกด้าน

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ท่านเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริม
เทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช จังหวัดสุพรรณบุรี หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช และเกษตรอำเภอ
หนองหญ้าไซ พร้อมด้วยเพื่อนร่วมงานจากสำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี และสำนักงาน
เกษตรอำเภอหนองหญ้าไซ ที่ได้คำแนะนำปรึกษา ช่วยเหลือสนับสนุน และให้กำลังใจตลอดมา
และขอขอบคุณสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรีทุกท่าน
ที่ได้เสียสละเวลาในการให้ความร่วมมือเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือและกำลังใจจากบิดา มารดา ทุกคนใน
ครอบครัว เพื่อนร่วมรุ่น และบุคคลอื่นๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ ที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามได้หมด
ในที่นี้ ซึ่งนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณไว้ใน โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการเกษตรได้ตาม
ความเหมาะสมต่อไป คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแด่ บิดา
มารดา คณาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

ชัชวัฒน์ อุยานันท์

กุมภาพันธ์ 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการองค์กร	8
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานและความพึงพอใจในการดำเนินงาน	12
แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	18
แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรและการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชน	24
สถานการณ์ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการ ศัตรูพืชชุมชน	58
ตอนที่ 2 การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ...	69
ตอนที่ 3 การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ของสมาชิก	72
ตอนที่ 4 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	84
ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	92
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	102
สรุปการวิจัย	102
อภิปรายผล	105
ข้อเสนอแนะ	112
บรรณานุกรม	114
ภาคผนวก	120
ก แบบสัมภาษณ์การวิจัย	121
ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	136
ค แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์ และผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์	138
ง คำสัมภาษณ์ความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์	160
ประวัติผู้วิจัย	163

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	ข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ 37
ตารางที่ 3.1	จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแยกตามสัดส่วนของแต่ละ ศจช. 48
ตารางที่ 4.1	สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 59
ตารางที่ 4.2	สภาพทางสังคมของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 62
ตารางที่ 4.3	สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 64
ตารางที่ 4.4	การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ... 69
ตารางที่ 4.5	สรุปการได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน .. 71
ตารางที่ 4.6	การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 72
ตารางที่ 4.7	การประเมินผลระดับการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 76
ตารางที่ 4.8	ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก 77
ตารางที่ 4.9	สรุปภาพรวมความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก ... 84
ตารางที่ 4.10	ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 85
ตารางที่ 4.11	สรุปภาพรวมปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืช 92
ตารางที่ 4.12	แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 93
ตารางที่ 4.13	สรุปภาพรวมแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 101
ตารางที่ 5.1	แสดงระดับการดำเนินการตามช่วงคะแนน 109
ตารางที่ 5.2	แสดงระดับความพึงพอใจในประเด็นแต่ละด้าน 110
ตารางที่ 5.3	แสดงระดับปัญหาในประเด็นแต่ละด้าน 111
ตารางที่ 5.4	แสดงระดับความคิดเห็นในแนวทางการพัฒนาแต่ละด้าน 111

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 หน้าที่ทางการจัดการองค์กร	10
ภาพที่ 2.2 กระบวนการพัฒนาองค์กร	16
ภาพที่ 2.3 องค์ประกอบหลัก 4 ประการของทฤษฎีกระบวนการแพร่กระจายนวัตกรรม	27
ภาพที่ 2.4 แบบจำลองการสื่อสารของเบอร์โล	29

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชในประเทศไทยทวีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งชนิดของศัตรูพืช และการแพร่กระจายปริมาณอย่างรวดเร็ว ไม่สามารถที่จะป้องกันและกำจัดศัตรูพืชได้ทันทั่วถึงที่ ส่งผลทำให้ผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรเสียหายเป็นจำนวนมาก เกษตรกรไม่สามารถจำหน่ายผลผลิตได้ สูญเสียโอกาสในการสร้างรายได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก และความเสียหายจากการระบาดของศัตรูพืชบางชนิดถึงแม้จะมีการระบาดลดลง แต่ยังคงพบว่ามีระบาดอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ศัตรูพืชบางชนิดมีปริมาณการระบาดเพิ่มขึ้นและรุนแรงขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับช่วงเวลา สภาพภูมิอากาศ และการบริหารจัดการศัตรูพืชของเกษตรกร ที่จะส่งผลต่อปริมาณการระบาดและการทำลายที่รวดเร็ว ซึ่งการจัดการศัตรูพืชให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการดำเนินการอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ และทันสถานการณ์ เริ่มตั้งแต่การเฝ้าระวังโดยการสำรวจและติดตามสถานการณ์ การแจ้งเตือนภัย และการกำจัดเมื่อเกิดการระบาดของศัตรูพืช เพื่อยับยั้งไม่ให้ขยายพื้นที่เป็นวงกว้าง (กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย, 2561)

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน หรือ ศจช. เป็นเครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร หรือ ศพก. ทำหน้าที่ด้านอารักขาพืช ช่วยแก้ไขปัญหาของเกษตรกรและชุมชนจากภัยศัตรูพืช ที่ทำให้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศัตรูพืชของเกษตรกรที่ผ่านมา ดำเนินการโดยการพึ่งพาสารเคมีเป็นหลัก การควบคุมศัตรูพืชอาศัยประสบการณ์และความเคยชิน ขาดความรู้ด้านวิชาการเป็นอย่างมากจึงทำให้การผลิตพืชขาดทั้งปริมาณ คุณภาพ และระบบนิเวศน์ถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง (กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย, 2561) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีนโยบายให้กรมส่งเสริมการเกษตร จัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาศัตรูพืชของชุมชน ลดความเสี่ยงการระบาดของศัตรูพืช เป็นจุดเฝ้าระวังและแจ้งเตือนการระบาดของศัตรูพืช ตามแนวคิดชุมชนจะเข้มแข็งอย่างยั่งยืนต้องปฏิบัติโดยเกษตรกรเพื่อเกษตรกร (กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย, 2561)

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในปี 2552 และส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนครอบคลุมพื้นที่ 77 จังหวัด จำนวน 1,764 ศูนย์ ในปี 2558-2561 (กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย, 2561) พร้อมทั้งสนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในระดับภูมิภาค แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ด้านการจัดการศัตรูพืช เพื่อนำไปพัฒนาชุมชนของตนเอง รวมถึงการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม และมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจุบันศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีอยู่ครอบคลุมในทุกจังหวัด และทุกอำเภอ เป็นแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ฝึกทักษะด้วยการลงมือปฏิบัติจริง และเป็นแหล่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ การผลิตสารชีวภัณฑ์ รวมทั้งองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานอย่างเหมาะสมของสมาชิก เกษตรกรในชุมชน รวมถึงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐ ซึ่งเกษตรกรสามารถนำองค์ความรู้ และเทคโนโลยีที่ได้รับจากศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ไปปรับใช้ในพื้นที่การเกษตรของตนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย, 2561)

ปัจจุบันศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีจำนวน 1,764 ศูนย์ ครอบคลุม 882 อำเภอ ทุกพื้นที่ 77 จังหวัด ของประเทศไทย (กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย, 2564) และมีการดำเนินงานในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านองค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จากการดำเนินงานที่ผ่านมาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบางแห่งยังมีองค์ประกอบไม่สมบูรณ์ สมาชิกยังขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการให้บริการ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบางแห่งยังขาดการให้บริการแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง (กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย, 2563) ขาดทักษะในการจำแนกโรคและแมลงศัตรูพืชซึ่งทำให้ไม่สามารถให้บริการแก่เกษตรกรได้ (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 2 จังหวัดราชบุรี, 2564) ด้านการบริหารจัดการยังขาดความร่วมมือของคณะกรรมการและสมาชิกทำให้กลุ่มขาดความเข้มแข็ง ด้านกระบวนการเรียนรู้ยังขาดความต่อเนื่อง ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิดทำให้ไม่สามารถมารวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนได้

ทิศทางการนโยบายการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้เป็นแหล่งความรู้ พัฒนาแปลงตัวอย่างเป็นจุดเรียนรู้ ประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักของชุมชน เพื่อให้เกษตรกรในชุมชนมาเรียนรู้และใช้บริการ สนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้แก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างต่อเนื่อง ปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ให้หลากหลายและเน้นการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พัฒนาสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้สามารถวางแผนและบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนได้เอง มีความเข้มแข็งช่วยเหลือตนเองได้และยั่งยืน

อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ดำเนินการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตั้งแต่ปี 2552-2564 รวมจำนวน 8 ศูนย์ โดยแบ่งตามชนิดพืชหลักของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ดังนี้ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่มีชนิดพืชหลักเป็นข้าว จำนวน 6 ศูนย์ และศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่มีชนิดพืชหลักเป็นมันสำปะหลัง จำนวน 2 ศูนย์ โดยทั้ง 8 ศูนย์ ตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาของ เกษตรกรและชุมชนจากภัยศัตรูพืช จากการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ผ่านมา พบว่า การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีองค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ไม่สมบูรณ์ การให้บริการแก่สมาชิกและเกษตรกรในชุมชนไม่ทั่วถึง การบริหารจัดการศูนย์ยังไม่ชัดเจน รวมถึงกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์ยังขาดความต่อเนื่อง ส่งผลให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนขาดประสิทธิภาพ มีการแก้ไขปัญหาการระบาดของศัตรูพืชผิดวิธี และไม่ทันสถานการณ์ ซึ่งจะทำให้ผลผลิตของเกษตรกรในชุมชนเกิดความเสียหาย อย่างรุนแรงจากการเข้าทำลายของศัตรูพืช (สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหญ้าไซ, 2564)

ดังนั้น จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว จึงมีความสำคัญที่จะศึกษาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งในด้าน การได้รับการส่งเสริมความรู้ การดำเนินงานและความพึงพอใจในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน รวมถึงปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในด้าน องค์ประกอบของ ศจช. การให้บริการของ ศจช. การบริหารจัดการของ ศจช. และกระบวนการเรียนรู้ของ ศจช. เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ชุมชนสามารถบริหารจัดการศัตรูพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิก ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2.2 เพื่อศึกษาการได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

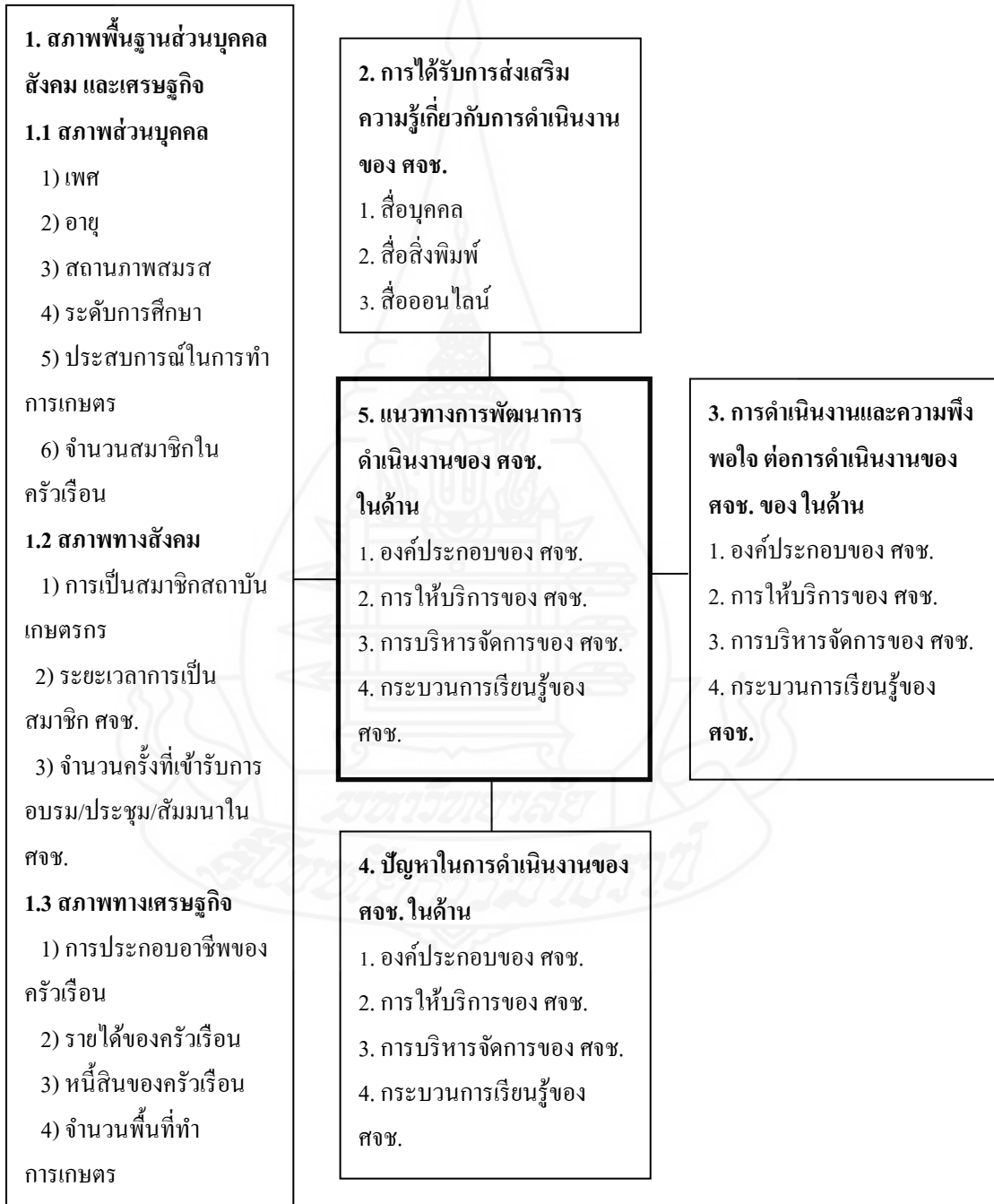
2.3 เพื่อศึกษาการดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ของสมาชิก

2.4 เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2.5 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี สามารถนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 ขอบเขตเชิงพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ศึกษาข้อมูลจากสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

4.2 ขอบเขตเชิงเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำการเกษตร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ศจช. ตำแหน่งทางสังคมในปัจจุบัน จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนาใน ศจช. การประกอบอาชีพของครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน หนี้สินของครัวเรือน จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร ศึกษาการได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของ ศจช. จากสื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ ศึกษาการดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของ ศจช. ในด้านองค์ประกอบ การให้บริการ การบริหารจัดการ และกระบวนการเรียนรู้ของ ศจช. ศึกษาปัญหาในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในด้านองค์ประกอบ การให้บริการ การบริหารจัดการ และกระบวนการเรียนรู้ของ ศจช. รวมถึงศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในด้านองค์ประกอบ การให้บริการ การบริหารจัดการ และกระบวนการเรียนรู้ของ ศจช.

4.3 ขอบเขตเชิงเวลา การวิจัยครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งแต่ เดือนมิถุนายน 2564 ถึง มกราคม 2565

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

5.2 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน หรือ ศจช. หมายถึง ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ตั้งอยู่ในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวนทั้งหมด 8 ศูนย์

5.3 การได้รับการส่งเสริมความรู้ เกี่ยวกับการดำเนินงานของ ศจช. หมายถึง การได้รับความรู้ผ่านสื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ ในด้านองค์ประกอบของ ศจช. ด้านการให้บริการของ ศจช. ด้านการบริหารจัดการของ ศจช. และด้านกระบวนการเรียนรู้ของ ศจช.

5.4 การดำเนินงาน สจข. หมายถึง ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เป็นสมาชิก สจข. เกี่ยวกับระดับการดำเนินงานของศูนย์ โดยมีการดำเนินการร่วมกันของสมาชิก ในด้านองค์ประกอบของ สจข. ด้านการให้บริการของ สจข. ด้านการบริหารจัดการของ สจข. และด้านกระบวนการเรียนรู้ของ สจข.

5.5 ด้านองค์ประกอบของ สจข. หมายถึง การพัฒนาองค์ประกอบพื้นฐานของ สจข. ได้แก่ สมาชิก สจข. คณะกรรมการ สจข. สถานที่ตั้ง สจข. และแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช

5.6 ด้านการให้บริการของ สจข. หมายถึง การพัฒนาการให้บริการในด้านต่างๆ ได้แก่ การแจ้งเตือนการระบาดของศัตรูพืช การวินิจฉัยศัตรูพืช การตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้าง การบริการข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช การบริการข้อมูลเกี่ยวกับชีวภัณฑ์และการผลิตชีวภัณฑ์

5.7 ด้านการบริหารจัดการของ สจข. หมายถึง การพัฒนาด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การจัดทำแผนการดำเนินงานของ สจข. การจัดทำแนวทางการจัดการศัตรูพืชของ สจข. การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายของ สจข. และการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของ สจข.

5.8 ด้านกระบวนการเรียนรู้ของ สจข. หมายถึง การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต มีระบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร และมีการนำองค์ความรู้กลับไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง

5.9 ความพึงพอใจ ต่อการดำเนินงาน สจข. หมายถึง ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เป็นสมาชิก สจข. ต่อการดำเนินงานของ สจข. ในด้านองค์ประกอบของ สจข. ด้านการให้บริการของ สจข. ด้านการบริหารจัดการของ สจข. และด้านกระบวนการเรียนรู้ของ สจข.

5.10 ปัญหาในการดำเนินงานของ สจข. หมายถึง ระดับปัญหาในการดำเนินงานของ สจข. ในด้านองค์ประกอบของ สจข. ด้านการให้บริการของ สจข. ด้านการบริหารจัดการของ สจข. และด้านกระบวนการเรียนรู้ของ สจข.

5.11 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของ สจข. หมายถึง ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่เป็นสมาชิก สจข. ต่อแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของ สจข. ในด้านองค์ประกอบของ สจข. ด้านการให้บริการของ สจข. ด้านการบริหารจัดการของ สจข. และด้านกระบวนการเรียนรู้ของ สจข.

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนสามารถนำผลการศึกษาที่ได้นำไปปรับใช้หรือเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนได้

6.2 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสามารถนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางเพื่อใช้ในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

6.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาที่ได้นำไปวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนได้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี” ผู้ศึกษาได้มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิด โดยมีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการองค์กร
2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานและความพึงพอใจในการดำเนินงาน
3. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรและการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
5. สถานการณ์ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการองค์กร

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการองค์กร ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับ ความหมายของการจัดการองค์กร องค์ประกอบหน้าที่ทางการจัดการองค์กร และการจัดการดำเนินงานในองค์กร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความหมายของการจัดการองค์กร

กรีซ แรงสูงเนิน (2547, น.39) ให้ความหมายของคำว่า การจัดการ หมายถึง วิธีการที่ทำเพื่อให้งานบรรลุถึงเป้าหมาย โดยผ่านกระบวนการวางแผน การนำแผนไปใช้ และควบคุมแผนงาน

Herbert A. Simon (อ้างถึงใน รัชชา ศิริวัฒน์, 2554, น. 7) กล่าวว่า การจัดการ หมายถึง กิจกรรมของกลุ่มบุคคล ในการร่วมมือกันทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

พจนานุกรมฉบับพระราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2544 (2544) ให้ความหมายของคำว่า จัดการ ว่าหมายถึง สั่งงาน ควบคุมงาน ดำเนินงาน ดังนั้นคำว่า การจัดการ ก็สามารรถหมายถึง การสั่งงาน การควบคุมงาน หรือการดำเนินงาน

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2537, น. 2) ได้อธิบายว่า การจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร โดยอาศัยบุคลากรและทรัพยากรทางการบริหาร

Stephen P. Robbins & Mary Coulter (อ้างถึงใน วิรัช สงวนวงษ์วาน, 2554, น. 2) ได้ให้ความหมายของคำว่า การจัดการ คือ สิ่งที่ผู้จัดการหรือผู้บริหารต้องปฏิบัติซึ่งเกี่ยวข้องกับการประสานงาน และการดูแลงาน และกิจกรรมต่างๆ ของผู้อื่น เพื่อให้งานและกิจกรรมเหล่านั้นสำเร็จลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการจัดการองค์กร ว่าเป็นการสั่งงาน ควบคุมงาน และดำเนินงาน โดยมีกระบวนการดำเนินงานภายในองค์กร ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดสรรบุคลากรเข้าทำงาน และการประสานงาน โดยกลุ่มบุคคลในองค์กร ร่วมกันทำงาน โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ รวมทั้งปัจจัยต่างๆ ที่เหมาะสม เพื่อให้งานหรือกิจกรรมเหล่านั้นบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2 องค์ประกอบหน้าที่ทางการจัดการองค์กร

Stephen P. Robbins & Mary Coulter (อ้างถึงใน วิรัช สงวนวงษ์วาน, 2554, น. 3-4) อธิบายว่า หน้าที่ทางการจัดการประกอบด้วย 4 หน้าที่ คือ

1) การวางแผน (Planning) คือ การกำหนดเป้าหมาย กำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งการรวบรวมและประสานงานกิจกรรมต่างๆ

2) การจัดการองค์กร (Organizing) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ บุคคลที่จะเป็นผู้รับผิดชอบและปฏิบัติงาน การจัดโครงสร้างองค์กร การจัดกลุ่มงานและการกำหนดสายการบังคับบัญชา

3) การนำ (Leading) หมายถึง การสั่งการและการจูงใจให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันอย่างเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

4) การควบคุม (Controlling) เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

พัชสิริ ชมพุกำ (2552, น. 5-7) อธิบายว่า การจัดการในองค์กรประกอบด้วยหน้าที่ทางการจัดการ 4 หน้าที่ ดังนี้

1) การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดเป้าหมายที่องค์กรต้องการบรรลุในอนาคต พร้อมกับวิธีการที่จะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายนั้น ซึ่งกระบวนการวางแผนจะต้องประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน การคาดการณ์ในอนาคต การกำหนดเป้าหมาย/

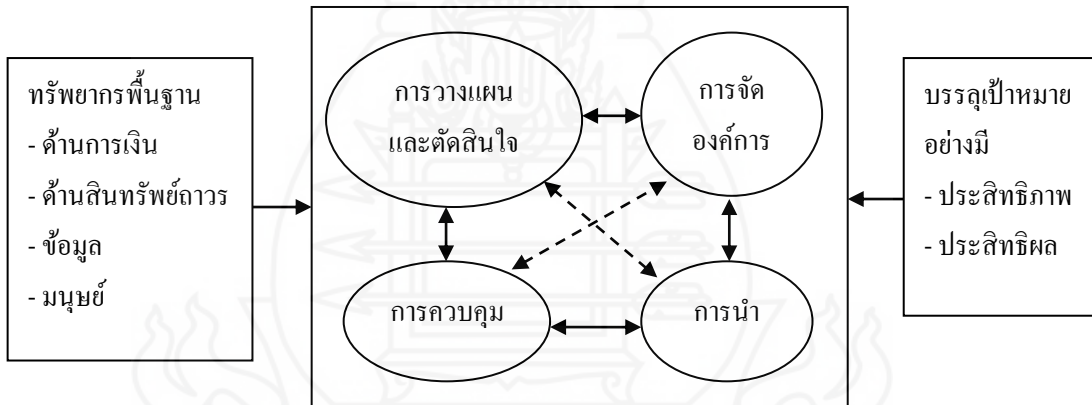

วัตถุประสงค์ หรือวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมาย/วัตถุประสงค์นั้น และยังรวมถึงการกำหนดกลยุทธ์ที่จะใช้ด้วย

2) **การจัดองค์กร (Organizing)** เป็นการประสานทรัพยากรทั้งทางด้านการเงินสินทรัพย์ถาวร ข้อมูล ทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งทรัพยากรอื่นๆ ให้ทำงานประสานกัน อันจะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การจัดองค์กรยังครอบคลุมถึงการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การแบ่งแยกหน่วยงานขององค์กรออกเป็นหน่วยงานย่อยต่างๆ การจัดสรรทรัพยากร รวมทั้ง การจัดระบบการทำงานที่ช่วยให้พนักงาน ทำงานร่วมกันจนบรรลุผลสำเร็จ

3) **การนำ (Leading)** หมายถึง การจูงใจหรือกระตุ้นพนักงานให้ทำงานอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและองค์กร

4) **การควบคุม (Controlling)** หมายถึง การติดตามตรวจสอบผลการทำงานและความก้าวหน้าที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ การควบคุมยังช่วยให้ทราบถึงสิ่งที่ต้องเปลี่ยนแปลง ซึ่งวิธีการควบคุมนั้น จะแตกต่างกันไป เช่น การควบคุมโดยใช้งบประมาณการเงิน หรือการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และการตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง เป็นต้น

ภาพที่ 2.1 หน้าที่ทางการจัดการองค์กร

ที่มา : พิชสิริ ชมพุกำ (2552, น. 5-7)

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบหน้าที่ทางการจัดการองค์กร ประกอบด้วย หน้าที่ทางการจัดการ 4 หน้าที่ ได้แก่

1) **การวางแผน (Planning)** คือ กระบวนการในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และกลยุทธ์ ซึ่งกระบวนการต่างๆ นั้นจะส่งผลให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

2) **การจัดองค์กร (Organizing)** คือ กระบวนการในการประสานทรัพยากร

ต่างๆ ในองค์กร รวมทั้งการจัดระบบงาน การจัดโครงสร้างและหน้าที่ในองค์กร อันจะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

3) *การนำ (Leading)* คือ กระบวนการสั่งการ จูงใจ กระตุ้น เพื่อให้ทุกฝ่ายในองค์กรปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุดต่อองค์กร

4) *การควบคุม (Controlling)* คือ กระบวนการติดตาม กำกับ และตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นตามแผนที่องค์กรกำหนดไว้

1.3 การจัดการดำเนินงานในองค์กร

ศลิษา กมรสถิต (2551, น. 1-15) ได้อธิบายเกี่ยวกับการจัดการดำเนินงานในองค์กร เป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งในการที่จะทำให้องค์กรเกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน ในหัวข้อนี้ขอเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการดำเนินงาน ได้แก่ หน้าที่ดำเนินงาน การตัดสินใจในการดำเนินงาน

1.3.1 หน้าที่การดำเนินงาน เป็นหน้าที่งานอย่างหนึ่งในองค์กรเช่นเดียวกับหน้าที่ด้านอื่นๆ เกี่ยวข้องกับการจัดการดำเนินงานจะรับผิดชอบในกิจกรรมแตกต่างกันออกไป ดังนี้

1) *ผู้จัดการฝ่ายดำเนินงาน* รับผิดชอบในการกำหนดทิศทางของการจัดการดำเนินงานในองค์กร กำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานและควบคุมการดำเนินงานเพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2) *ผู้จัดการฝ่ายคุณภาพ* รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนและควบคุมคุณภาพของสินค้าและบริการ การพัฒนาระบบคุณภาพ การกำกับดูแลให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ รวมทั้งจัดให้มีการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ

3) *ผู้จัดการสายการผลิต* รับผิดชอบการดำเนินงานสำหรับแต่ละสายการผลิต กำหนดระดับการผลิตที่เหมาะสม ตลอดจนควบคุมดูแลการผลิตให้เป็นไป ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.3.2 การตัดสินใจในการดำเนินงาน ในการดำเนินงานของแต่ละองค์กร ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานจะมีการตัดสินใจ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) *การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์* เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับแผนการดำเนินงานขององค์กรในระยะยาว ซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางโดยรวมที่องค์กรใช้ในการดำเนินงาน วัตถุประสงค์คือ เพื่อทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2) *การตัดสินใจเชิงออกแบบ* การตัดสินใจประเภทนี้เกี่ยวกับการออกแบบระบบการดำเนินงานเพื่อทำให้การผลิตสินค้าหรือบริการเป็นไปตามกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ เช่น การวางแผนการผลิต การออกแบบกระบวนการผลิต การเลือกใช้เทคโนโลยีการผลิต การวางแผนโรงงาน และเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต เป็นต้น

3) การตัดสินใจเชิงปฏิบัติการ เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ของกิจกรรมต่างๆ ในการดำเนินงาน เช่น การคัดเลือกซัพพลายเออร์ การวางแผนการผลิต การกำหนดตารางการผลิต การควบคุมสินค้าคงคลัง การขนส่งกระจายสินค้า การให้บริการลูกค้า

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการองค์กร ได้แก่ ความหมายของการจัดการองค์กร องค์กรประกอบหน้าที่ทางการจัดการองค์กร และการจัดการดำเนินงานในองค์กร โดยการวิจัยครั้งนี้ได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดและสร้างข้อคำถาม ในส่วนของตอนที่ 3 การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก ตอนที่ 4 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานและความพึงพอใจในการดำเนินงาน

แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงาน ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับ ความหมายของการพัฒนา แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา กระบวนการพัฒนา ความหมายของความพึงพอใจ และแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในการดำเนินงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความหมายของการพัฒนา

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2560, น. 3-8) ได้กล่าวว่า การพัฒนาเป็นคำที่มีความหมายไม่ เป็นกลาง กล่าวคือ แฝงด้วยค่านิยม และผูกพันกับวัฒนธรรม การพัฒนาจึงมีความหมายแตกต่างกัน มากมาย ขึ้นอยู่กับบุคคล สังคม วัฒนธรรม และกาลเวลา เป็นต้น การพัฒนาเป็นการทำให้ภาวะทาง สังคมและเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นเพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและความมั่นคงของประเทศ ปกรณ์ ปรียากร (2538, น. 5) ให้ความหมายของคำว่าพัฒนา หมายถึง การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี

พจนานุกรมฉบับพระราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2544 (2544) ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา ว่าหมายถึง ทำให้เจริญ ดังนั้นคำว่า การพัฒนา ก็สามารถหมายถึง การทำให้เจริญ

สนธยา พลศรี (2547, น. 2) ให้ความหมายของคำว่าพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลง สิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดความเจริญเติบโตองงามและดีขึ้น จนเป็นที่พึงพอใจ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (อ้างถึงใน สาราญ จูช่วย, 2554, น. 1) ให้ความหมายของ คำว่า พัฒนา หมายถึง การทำให้ดีขึ้น เจริญขึ้นหรือเป็นการเพิ่มคุณค่าของสิ่งต่างๆ ให้มีค่าสูงขึ้น การพัฒนาอาจพัฒนาจากสิ่งที่มีอยู่เดิมหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้นมาก็ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการพัฒนาองค์กรว่าเป็นกระบวนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์กรในทางที่ดีขึ้น เจริญขึ้น ทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2560, น. 3-10) ได้กล่าวว่า แนวคิดของการพัฒนาสรุปได้เป็น 4 ประการ คือ

2.2.1 การพัฒนาในความหมายเกี่ยวกับการวางแผน หมายถึง กระบวนการการเคลื่อนย้ายจากการด้อยพัฒนา ให้หลุดพ้นจากความยากจน ซึ่งจะบรรลุถึงได้อย่างแท้จริงโดยวิธี “การวางแผนเพื่อการพัฒนา” โดยการวางแผนเป็นการค้นหาระบบที่ประสานงานกันขึ้นมาตามหลักการแห่งเหตุและผล เป็นระบบของมาตรการนโยบาย ซึ่งสามารถทำให้เกิดการพัฒนา (Myrdal อ้างถึงใน นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2560, น. 3-10) หรือหมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเตรียมการของมนุษย์ไว้ล่วงหน้า ในลักษณะของแผนและโครงการ แล้วบริหารหรือจัดการให้เป็นไปตามแผนและโครงการจนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ (สนธยา พลศรี, 2547, น. 4)

2.2.2 การพัฒนาในความหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติ หมายถึง การพัฒนาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการชักชวนหรือกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เป็นความพยายามที่ตั้งใจกระทำเพื่อเปลี่ยนโครงสร้างสังคมของประชากรเป้าหมาย โดยโครงการที่วางขึ้นเพื่อปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ด้วยกลวิธีการทำงานพัฒนาต่างๆ (Bertrand อ้างถึงใน นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2560, น. 3-10) และในความหมายของการปฏิบัติการณ์นี้เป็นความหมายต่อเนื่องจากความหมายทางการวางแผน โดยมุ่งเน้นถึงการนำแผนและโครงการไปดำเนินการอย่างจริงจังและอย่างต่อเนื่อง เพราะถึงจะมีแผนและโครงการแล้วแต่ถ้าหากไม่มีการนำไปปฏิบัติ การพัฒนา ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ (สนธยา พลศรี, 2547, น. 4)

2.2.3 การพัฒนาในความหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยี หมายถึง การพัฒนามีลักษณะของการปฏิบัติที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี การผลิต และการแข่งขันชั้นทางสังคม (Norowitz อ้างถึงใน นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2560, น. 3-10) และการพัฒนาครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปสู่รูปแบบอื่น บนพื้นฐานการเปลี่ยนแปลงนี้ คือ การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีของระบบอุตสาหกรรม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งเป็นผลตามมา (Jayanaman อ้างถึงใน นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2560, น. 3-10) หรือการพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของมนุษย์ด้วยเทคโนโลยีนั่นเอง (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ และพูนศิริ วัจนะภูมิ, 2534, น. 13)

แนวคิดของการพัฒนาในทางเทคโนโลยี หมายถึงการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ทันสมัยด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สนธยา พลศรี, 2547, น. 3)

2.2.4 สมมติฐานของการพัฒนา การพัฒนานั้นนอกจากความหมายดังกล่าวมาแล้ว ยังมีความหมายในลักษณะต่างๆ กัน ไปอีก จึงขอเสนอสมมติฐานพื้นฐานบางประการของการพัฒนา ดังนี้ (Kim อ้างถึงใน นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2560, น. 3-10)

1) การพัฒนาเป็นแนวความคิดเกี่ยวกับค่านิยม คือ ขึ้นอยู่กับการประเมินคุณค่าของมนุษย์ โดยที่มนุษย์แต่ละคนมีค่านิยมที่ไม่มีมาตรฐานเดียวกัน จึงมีการเปรียบเทียบกัน เมื่อเปรียบเทียบแล้วสิ่งที่ไม่ดีก็ต้องมีการปรับปรุง การพัฒนาจึงมีความหมายที่เป็นไปตามค่านิยมที่ใช้ในการพิจารณา (Seers อ้างถึงใน นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2560, น. 3-10)

2) การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม เพื่อให้บรรลุถึงค่านิยมทางการพัฒนาดังกล่าวข้างต้น สังคมต้องเปลี่ยนโครงสร้างไปในทางที่ให้โอกาสในการทำงาน เพื่อให้บรรลุผลตามค่านิยมทางการพัฒนามีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น

3) การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงการจัดสรรและการกระจายทรัพยากรของสังคม ลักษณะของโครงสร้างทางสังคมที่สำคัญต่อการพัฒนา คือ การจัดสรรทรัพยากร หรือระบบการกระจายทรัพยากรของสังคม เพราะแก่นแท้ของค่านิยมทางการพัฒนาข้างต้นทั้งหมดเกี่ยวข้องกับการกระจายทรัพยากรของสังคม ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงการจัดสรรทรัพยากรของสังคมนั่นเอง

4) การพัฒนาขึ้นอยู่กับผู้นำทางการเมือง ปัจจัยสำคัญที่สามารถส่งเสริมหรือขัดขวางกระบวนการพัฒนา คือ ภาวะผู้นำทางการเมือง ซึ่งมีบทบาทสำคัญยิ่ง เพราะมีอำนาจในการควบคุมพลังในสังคม และมีอำนาจในการตัดสินใจ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อความขัดแย้งทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากการพัฒนา

กล่าวโดยสรุปว่า แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาในความหมายเกี่ยวกับการวางแผน คือ กระบวนการการวางแผนเพื่อพัฒนาเกิดขึ้นจากการเตรียมการของมนุษย์ไว้ล่วงหน้า ในลักษณะของแผนและโครงการ เป็นระบบที่ประสานขึ้นมาตามหลักเหตุและผล ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาเป็นไปตามแผนและโครงการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ในส่วนของการพัฒนาในความหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติ คือ การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการกระตุ้นพยายาม หรือชักชวน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและบรรลุเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นถึงการนำแผนและโครงการไปดำเนินการอย่างจริงจังและอย่างต่อเนื่อง เพื่อปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ในส่วนของการพัฒนาในความหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยี คือ การพัฒนามีที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี การผลิตและการแข่งขันทางสังคม การพัฒนาครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปสู่รูปแบบอื่น เปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของมนุษย์ด้วยเทคโนโลยี และทันสมัยด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสมมติฐานของการพัฒนา ยังมีความหมายในลักษณะต่างๆ คือ การ

พัฒนามีความหมายเป็นไปตามค่านิยม เพื่อให้การบรรลุถึงค่านิยมทางการพัฒนานั้น จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยมีการจัดสรรหรือกระจายทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม ผลของการพัฒนาอาจเกิดความขัดแย้งทางสังคมได้ สิ่งสำคัญคือการเป็นผู้นำทางการเมืองที่ดีจะส่งเสริมต่อการพัฒนา

2.3 กระบวนการพัฒนา

กรมส่งเสริมการเกษตร (2556, น. 32-45) อธิบายว่า กระบวนการพัฒนาองค์กรเกษตรกรรม มี 5 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) การศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูล และประเมินสถานการณ์
- 2) การกำหนดเป้าหมาย
- 3) การวางแผนพัฒนา
- 4) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ
- 5) การประเมินผล

Davis and Newstrom (อ้างถึงใน พระครูสังฆรักษ์ไชยรัตน์ ชยรัตโน, 2558, น. 405) ได้อธิบายกระบวนการพัฒนาองค์กรที่มุ่งการสร้างทีมในการทำงานซึ่งเป็นแนวความคิดในการทำงานกลุ่ม ขั้นตอนของกระบวนการมีทั้งสิ้น 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวินิจฉัยเบื้องต้น ในขั้นนี้ผู้บริหารระดับสูงและที่ปรึกษาจะต้องร่วมกันกำหนดโครงการพัฒนาองค์กรที่ต้องการ โดยการวินิจฉัยโครงสร้างและหน้าที่ขององค์กร การวินิจฉัยเบื้องต้นจะ มุ่งเน้นที่ตัวองค์กรมากกว่าตัวบุคคลในองค์กร การวินิจฉัยจะทำให้ทราบถึงจุดที่ต้องเปลี่ยนแปลงทั้งในระบบในโครงสร้าง และในตัวบุคคล

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูล ที่ปรึกษาจะต้องรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์กร กระบวนการมนุษย์ในองค์กร รวมทั้งบรรยากาศและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบข้อมูล ในขั้นนี้ที่ปรึกษาจะต้องตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมไว้แล้ว เพื่อช่วยให้มั่นใจว่าข้อมูลที่ได้มีมูลความจริง มีเหตุผล และเป็นข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์อย่างมีระบบ วิธีการตรวจสอบข้อมูลอาจทำได้โดยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการหรือด้วยวิธีการสำรวจข้อมูลและการส่งข้อมูลย้อนกลับ

ขั้นตอนที่ 4 การวางแผนปฏิบัติงาน ในขั้นนี้จะนำข้อมูลที่ได้รับการตรวจสอบแล้วไปใช้ในการวางแผนปฏิบัติงาน ที่ปรึกษาจะต้องเลือกสรรข้อมูลและกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับปัญหาขององค์กรให้มากที่สุด

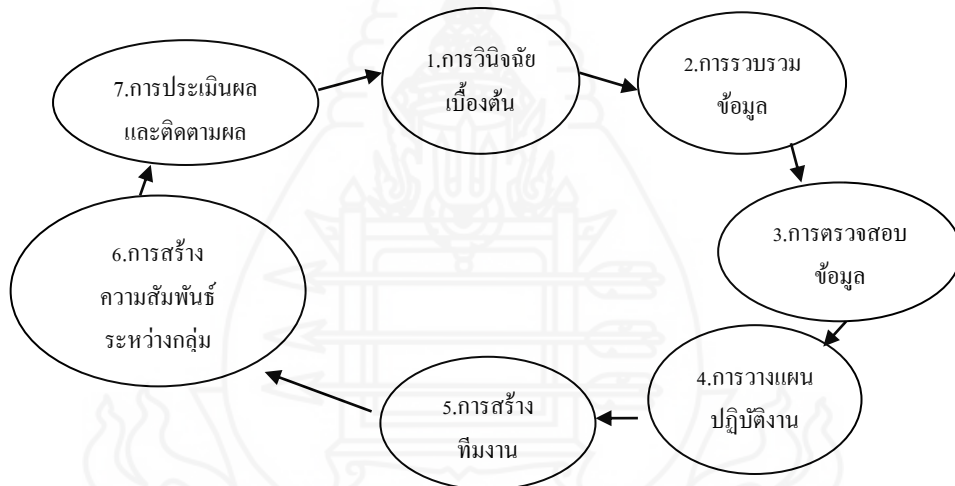
ขั้นตอนที่ 5 การสร้างทีมงาน ในขั้นนี้ที่ปรึกษาจะต้องฝึกให้หัวหน้ากลุ่มมีความรู้ในเรื่องกระบวนการสื่อสาร การวางแผน การแก้ปัญหา การกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม และการ

ตัดสินใจ เป็นต้น โดยให้ทีมงานเป็นผู้ดำเนินการกับข้อมูลที่ต้องใช้ในการพัฒนาองค์การ ส่วนที่ปรึกษาจะให้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจวิจัยและการสังเกต สนับสนุนการปฏิบัติงานของกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 6 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ที่ปรึกษาจะต้องสนับสนุนให้กลุ่มแต่ละกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์แก่กันและกัน เพื่อให้กลุ่มมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิผลในการทำงานนั้น ๆ และต่อองค์การโดยส่วนรวมอีกด้วย

ขั้นตอนที่ 7 การประเมินผลและการติดตามผล การประเมินผลจะเป็นการประมาณว่าผลงานที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยวิเคราะห์จากข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยป้อนเข้า และเปรียบเทียบกับผลงานที่ปรากฏ ซึ่งได้จากการสังเกตโดยตรงของนักประเมินผล และจากการรายงานในลักษณะต่างๆ และสรุปว่าผลงานที่เกิดขึ้นดีหรือไม่ดี เป็นที่พอใจและไม่เป็นที่พอใจอย่างไร ส่วนการติดตามผลนั้น เป็นการพิจารณาว่าผลงานที่เกิดขึ้นได้รับการยอมรับหรือนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับ สำหรับเป็นข้อมูลเพื่อการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานการพัฒนาองค์การ

ภาพที่ 2.2 กระบวนการพัฒนาองค์การ

ที่มา : ปรับปรุงจาก Davis and Newstrom (อ้างถึงใน พระครูสังฆรักษ์ไชยรัตน์ ชยรัตนโน, 2558, น. 405)

กล่าวโดยสรุปว่า ขั้นตอนของกระบวนการพัฒนา มีกระบวนการ 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสร้างความตระหนักและยอมรับปัญหา 2) การตรวจวินิจฉัยปัญหาขององค์การ และวิเคราะห์ปัญหา 3) การวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายและวิธี การในการแก้ปัญหา 4) การสร้างกลุ่มเพื่อพัฒนาองค์การ 5) การลงมือปฏิบัติโดยสร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนา องค์การ 6) การนำเทคนิคการพัฒนาองค์การมาใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น 7) การติดตามและประเมินผล

2.4 ความหมายของความพึงพอใจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่าหมายถึง รัก ชอบใจ และพึงใจ

กิตติมา ปรีดีดิลก (2534, น. 321-322) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่าหมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจ ที่มีต่อองค์ประกอบหรือสิ่งจูงใจในด้านต่างๆ หรือการได้รับการตอบสนองความต้องการของเขา

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปความหมายของความพึงพอใจ ว่าหมายถึง ความรู้สึกรวมหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อ องค์ประกอบหรือสิ่งจูงใจในด้านต่างๆ อันเกิดจากพื้นฐานการเรียนรู้ ค่านิยม และประสบการณ์ ของแต่ละบุคคล และได้รับการตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลนั้นได้

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในการดำเนินงาน

2.5.1 ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ คือ ทฤษฎีที่ว่าด้วยความต้องการของมนุษย์ ของ อับราฮัม มาสโลว์ โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ จากระดับต่ำไปสูง ดังนี้ (สินินุช ทรุทเมือง แสนเสริม, 2560, น. 38)

1) **ความต้องการทางกายภาพ** เป็นความต้องการทางร่างกายขั้นพื้นฐานของมนุษย์และเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดสำหรับการดำรงชีวิต

2) **ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย** ความมั่นคงปลอดภัย มี 2 รูปแบบ คือ ความต้องการความปลอดภัยทางด้านร่างกาย และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

3) **ความต้องการทางสังคม** หมายถึง ความต้องการยอมรับในผลงาน ความเป็นมิตรที่ดี ความเอื้ออาทร ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และความรู้จักบริหารองค์การและเพื่อนร่วมงาน

4) **ความต้องการได้รับการยกย่องสรรเสริญในสังคม** หมายถึง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสำเร็จ ความรู้ ความสามารถ การนับถือตนเอง ความเป็นอิสระและเสรีภาพในการทำงาน ตลอดจนต้องการมีฐานะเด่นและเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้งหลาย การมีตำแหน่งสูงในองค์กร

5) **ความต้องการความสำเร็จสมหวังในชีวิต** โดยธรรมชาติแล้วเมื่อมนุษย์ได้รับการสนองตอบตามความต้องการทั้ง 4 ระดับข้างต้น จะนำมาสู่ความสำเร็จสมหวังในชีวิต

2.5.2 ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก พบว่า ปัจจัยที่ทำให้คนเกิดความพึงพอใจในการทำงานประกอบด้วย องค์ประกอบ 2 ปัจจัย ดังนี้ (สินินุช ทรุทเมือง แสนเสริม, 2560, น. 39)

1) **ปัจจัยอนามัย** ได้แก่ สภาพแวดล้อมของการทำงาน และวิธีการบังคับบัญชาของหัวหน้างาน ถ้าหากไม่เหมาะสม หรือบกพร่องไป จะทำให้บุคคลรู้สึกไม่พอใจในงาน

ไม่ใช่ปัจจัยที่จะส่งเสริมให้คนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ นโยบายของหน่วยงาน สภาพแวดล้อมการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน แบบการบริหารงาน เงินเดือน สวัสดิการต่างๆ ความมั่นคง ความปลอดภัย เป็นต้น

2) ปัจจัยจูงใจ ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวเนื่องกับเนื้อหาของงาน และทำให้ผู้ปฏิบัติมีความพอใจในงาน ใช้ความพยายาม และความสามารถทุ่มเทในการทำงานมากขึ้น เช่น ความสำเร็จ การได้รับการยกย่อง ได้รับผิชอบในงาน ลักษณะงานที่ท้าทาย เหมาะกับระดับความสามารถ มีโอกาสก้าวหน้าและพัฒนาตนเองให้สูงขึ้น เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปว่า แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 2 ทฤษฎี โดยทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ความต้องการทางกายภาพ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการทางสังคม ความต้องการได้รับการยกย่องสรรเสริญในสังคม และความต้องการความสำเร็จสมหวังในชีวิต ในส่วนของทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ชเบิร์ก ประกอบด้วย องค์ประกอบ 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยอนามัยและปัจจัยอนามัย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงาน ได้แก่ ความหมายของการพัฒนา ซึ่งหมายถึง กระบวนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์กรในทางที่ดีขึ้น เจริญขึ้น ทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ในส่วนของแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา โดยแบ่งเป็น การพัฒนาในความหมายเกี่ยวกับการวางแผน ในส่วนของการพัฒนาในความหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติ ในส่วนของการพัฒนาในความหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยี เทคโนโลยี และสมมติฐานของการพัฒนา และกระบวนการพัฒนาทั้ง 7 ขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น ในส่วนของความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อ องค์ประกอบหรือสิ่งจูงใจในด้านต่างๆ และได้รับการตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลนั้นได้ ในส่วนของแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในการดำเนินงานประกอบด้วย 2 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์และทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ชเบิร์ก โดยการวิจัยครั้งนี้ได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดและสร้างข้อคำถาม ในส่วนของตอนที่ 3 การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก และตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ความสำคัญของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน องค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การให้บริการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แนวทางการดำเนินงานและบริหารจัดการ

ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน กระบวนการเรียนรู้ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และแนวทางการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 วัตถุประสงค์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย (2561, น. 9) ได้ระบุวัตถุประสงค์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนไว้ ดังนี้

- 1) เป็นศูนย์กลางการพัฒนาเกษตรกรและชุมชนโดยการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกรและชุมชน และให้บริการทางการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรและชุมชนสามารถจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน
- 2) เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ ชีวภัณฑ์ หรือพันธุ์พืชสะอาด และปัจจัยอื่น ๆ ที่ใช้สำหรับควบคุมศัตรูพืชได้ด้วยตนเอง
- 3) เพื่อทำหน้าที่ในการสำรวจ ติดตาม และประชาสัมพันธ์เตือนการระบาดของศัตรูพืชให้แก่ชุมชน

3.2 ความสำคัญของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย (2561, น. 10-11) อธิบายว่า ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีบทบาทสำคัญในการจัดการศัตรูพืช โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช และวางแผนการจัดการศัตรูพืชในท้องถิ่นของตนเอง ถ้าท้องถิ่นสามารถจัดการศัตรูพืชไม่ให้เกิดการระบาดสร้างความเสียหายให้กับพืชได้แล้ว ก็จะสามารถป้องกันความเสียหายของผลผลิตการเกษตรในระดับประเทศได้ ในอนาคตคาดว่าจะมี ศขจ. ครอบคลุมพื้นที่ทุกตำบล และเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายการจัดการศัตรูพืชอย่างมีประสิทธิภาพ จึงนับว่าโครงสร้างของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนนั้น จึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อทั้งภาครัฐ เกษตรกร และชุมชน ดังนี้

- 1) เกษตรกรและชุมชนได้รับการถ่ายทอดและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการศัตรูพืช เช่น ชนิดศัตรูพืช ศัตรูธรรมชาติ สามารถวางแผนการเลือกวิธีการควบคุมศัตรูพืชได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของแต่ละพื้นที่ โดยนำข้อมูลสถานการณ์ศัตรูพืชมาใช้ประกอบการคิดวิเคราะห์ได้ พร้อมทั้งเตือนการระบาดและดำเนินการจัดการศัตรูพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อเหตุการณ์
- 2) การดำเนินการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องการลดต้นทุน เพิ่มรายได้ ประหยัด มีการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิก มีความเอื้ออาทรและการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3) ภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมและเห็นความสำคัญพร้อมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมภายในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของเกษตรกร ชุมชนและสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น

3.3 การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย (2561, น. 12-16)

3.3.1 องค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย (2561, น. 12-16) อธิบายองค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย

1) สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน และมีปัญหาศัตรูพืชและหรือมีความต้องการเรียนรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช สมัครใจเป็นสมาชิกอย่างน้อย 30 คน และสามารถมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำกิจกรรมด้วยกันได้อย่างต่อเนื่อง

2) คณะกรรมการบริหารศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สมาชิกศูนย์ร่วมคัดเลือกผู้ทำหน้าที่ประธาน รองประธานกรรมการ เลขานุการ เหรัญญิก ซึ่งอาจมอบหมายคณะกรรมการให้เป็นคณะทำงานย่อยแต่ละด้าน เช่น ด้านผลิตภัณฑ์จุลินทรีย์ ด้านผลิตแมลงศัตรูธรรมชาติ ด้านผลิตสารสกัดชีวภาพ ด้านสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช เป็นต้น และหน้าที่คณะกรรมการบริหารศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีดังนี้

(1) ประชุมวางแผนการปฏิบัติงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน กำหนดกิจกรรมงบประมาณ กรอบระยะเวลาการปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมาย

(2) เสนอโครงการเพื่อของบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

(3) ประสาน รายงาน และจัดทำข้อมูลด้านการจัดการศัตรูพืชและข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

(4) สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เช่น การถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกและผู้สนใจ

(5) ติดตามผลการดำเนินงาน ความก้าวหน้า และปัญหาอุปสรรค

3) สถานที่ตั้งศูนย์ ควรอยู่ในแหล่งชุมชนหรือสถานที่ที่เกษตรกรเดินทางได้สะดวก เช่น ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกด.) หรือศาลาประชาคม เป็นต้น และมีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำศูนย์ เช่น ป้ายชื่อศูนย์ โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องเขียน กระดาษฟาง และบอร์ด เป็นต้น มีสถานที่สำหรับตั้งวัสดุอุปกรณ์ผลิตขยายชีวภัณฑ์ศัตรูธรรมชาติ พืชสมุนไพร วัสดุการตรวจวิเคราะห์

สารพิษตกค้างของผลผลิต มีกิจกรรมการวินิจฉัยศัตรูพืช มีแผนการถ่ายทอดความรู้แต่ละสัปดาห์ เช่น หลักสูตรการสำรวจสถานการณ์ศัตรูพืช การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ เป็นต้น รวมทั้ง มีสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ เช่น โปสเตอร์ เอกสารวิชาการ เอกสารคำแนะนำ และตัวอย่างของจริง เช่น ศัตรูพืช ศัตรูธรรมชาติ และอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

4) **แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช** เป็นแปลงที่ใช้สำหรับการเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติการสำรวจสถานการณ์ศัตรูพืช ศัตรูธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมให้แก่เกษตรกรหรือชุมชน มีป้ายแปลง ซึ่งระบุชื่อเกษตรกรเจ้าของแปลง ที่ตั้งแปลง ขนาด พื้นที่แปลง ชนิดพืชที่ปลูก และมีการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตลอดฤดูกาลเพาะปลูก โดยนำข้อมูลที่เก็บได้ไปใช้เตือนภัยการระบาดของศัตรูพืชให้เกษตรกรและชุมชนในพื้นที่ข้างเคียงทราบ เพื่อเฝ้าระวัง และวางแผนการควบคุมศัตรูพืชอย่างถูกต้อง เหมาะสม และปลอดภัย โดยพื้นที่แปลงต้องมีขนาดที่เหมาะสม ดังนี้

- (1) แปลงไม้ผล ต้องมีขนาดอย่างน้อย 3 ไร่
- (2) แปลงไม้ยืนต้น ต้องมีขนาดอย่างน้อย 3 ไร่
- (3) นาข้าว ต้องมีขนาดอย่างน้อย 1 -2 ไร่
- (4) แปลงผัก ต้องมีขนาดอย่างน้อย 1 -2 งาน
- (5) แปลงพืชไร่ ต้องมีขนาดอย่างน้อย 1 -2 ไร่

3.3.2 การให้บริการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย (2561, น. 20) กล่าวว่า การจัดการศัตรูพืชและการให้บริการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีอยู่ 4 ด้าน ดังนี้

1) การเตือนการระบาด โดยนำข้อมูลที่บันทึกได้จากแปลงติดตามสถานการณ์และแปลงของเกษตรกรข้างเคียง มาวิเคราะห์และใช้เตือนการระบาดของศัตรูพืชในระดับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น หอกระจายข่าว วิทยุท้องถิ่น ธงสัญลักษณ์ หนังสือพิมพ์รายวัน วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ เป็นต้น

2) ให้บริการวินิจฉัยศัตรูพืชแก่เกษตรกรและชุมชนที่มีปัญหาการระบาดของศัตรูพืช โดยเกษตรกรนำตัวอย่างศัตรูพืชมาวินิจฉัยตามวัน เวลาที่กำหนด

3) การตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้าง โดยเจ้าหน้าที่จังหวัดรวมกลุ่มเกษตรกร เป้าหมายให้สุ่มเก็บตัวอย่างผลผลิตเพื่อมาขอรับบริการ หรือดำเนินการร่วมกับศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช มาให้บริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร

4) การบริการข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช โดยนำข้อมูลสถานการณ์ชนิดศัตรูพืชที่เกิดขึ้นในฤดูกาลของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนแต่ละศูนย์มาทำเป็นปฏิทินหมู่บ้าน และหรือนำไปใช้วางแผนในกระบวนการผลิตพืชในฤดูกาลต่อไป

3.3.3 แนวทางการดำเนินงานและบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย (2561, น. 19-21) อธิบายว่า การดำเนินงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและสมาชิก ศจช. มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างมาก ตั้งแต่การชี้แจงทำความเข้าใจวัตถุประสงค์และความสำคัญของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนแก่เกษตรกรเมื่อเริ่มจัดตั้ง การทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้กับศูนย์จัดการศัตรูพืช ในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการให้มีความต่อเนื่อง และการกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกันของคณะกรรมการและสมาชิก ศจช. โดยเน้นการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1) การจัดทำแผนการดำเนินงานของศูนย์

(1) สมาชิก ศจช. ร่วมกำหนดหลักสูตร ตารางการเรียนรู้ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตลอดฤดูเพาะปลูก เช่น การสำรวจสถานการณ์ศัตรูพืช การวินิจฉัยศัตรูพืชเบื้องต้น การผลิตขยายชีวภัณฑ์ เป็นต้น โดยใช้กระบวนการโรงเรียนเกษตรกรในการถ่ายทอดความรู้และฝึกปฏิบัติตลอดฤดูกาลเพาะปลูกอย่างต่อเนื่อง และมีสำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นวิทยากรพี่เลี้ยง

(2) ปฏิบัติการในแปลงติดตามสถานการณ์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อสำรวจข้อมูลสถานการณ์ศัตรูพืช ศัตรูธรรมชาติ สภาพแวดล้อมและนำข้อมูลมาจำแนกวิเคราะห์ ตัดสินใจเพื่อเตือนการระบาด โดยใช้วิธีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน พร้อมทั้งวางแผนการผลิตขยายชีวภัณฑ์

2) การจัดการศัตรูพืชและการให้บริการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

3) การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย

(1) สร้างเครือข่ายการจัดการศัตรูพืชในชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและการพัฒนาเกษตรกรในชุมชนด้านการจัดการศัตรูพืชและด้านการเกษตร

(2) จัดแหล่งเรียนรู้ให้เกษตรกร บุคคลทั่วไป สมาชิกจากศูนย์อื่น ๆ มาศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกิดการเรียนรู้และนำไปพัฒนาให้กับท้องถิ่นของตนเอง

(3) จัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้แก่ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับเขต ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ เป็นต้น

4) การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร่วมกับคณะกรรมการสมาชิก ศจช. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการข้าว กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร เป็นต้น เพื่อถ่ายทอดความรู้ตามที่เกษตรกรต้องการ โดยใช้ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเป็นเวที ในการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ เช่น ปุ๋ยสั่งตัด ผลิตเชื้อเห็ด และนำพันธุ์ข้าว ตามตารางการเรียนรู้

5) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันของสมาชิกและเครือข่าย มีการบูรณาการร่วมกันเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ เชื่อมั่นต่อกัน โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของการประชุมฯ ประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าว โดยกิจกรรมสำคัญที่ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ได้แก่ สถานการณ์ศัตรูพืช เทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืช วันจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ การจัดงานวันสาธิต เป็นต้น

3.3.4 กระบวนการเรียนรู้ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย (2561, น. 22) กล่าวว่า การเรียนรู้ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจะเกิดประสิทธิภาพและเรียนรู้ได้จริงสำคัญคือ ต้องเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและอย่างต่อเนื่อง โดยมีเจ้าหน้าที่คอยเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำวิธีการที่เหมาะสมโดยใช้ระบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามกระบวนการ “โรงเรียนเกษตรกร” เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลเพาะปลูก ความถี่ในการเรียนรู้ ขึ้นกับข้อตกลงของสมาชิก (อย่างน้อยควรมีการพบปะเรียนรู้ร่วมกันเดือนละ 1 ครั้ง) สมาชิกทุกคนมาเรียนรู้ร่วมกันตามประเด็นที่สมาชิกร่วมกันกำหนดเมื่อได้เรียนรู้แล้วทุกคนนำกลับไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง สมาชิกซักชวนและแนะนำให้เกษตรกรใกล้เคียงมาศึกษาเรียนรู้ในแปลงของตนเอง ประเด็นศึกษาเรียนรู้ ได้แก่ ระบบนิเวศ การบริหารจัดการศัตรูพืช โดยวิธีผสมผสาน ชนิดของศัตรูพืชและศัตรูธรรมชาติ วิธีการสำรวจและรายงาน การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ เทคนิคการถ่ายทอดความรู้แบบมีส่วนร่วมตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร การประเมินผลการเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรมีความสำคัญกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ได้แก่ วัตถุประสงค์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ความสำคัญของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน องค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การให้บริการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แนวทางการดำเนินงานและบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน กระบวนการเรียนรู้ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และแนวทางการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยการวิจัยครั้งนี้ได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดและสร้างข้อคำถาม ในส่วนของตอนที่ 3 การดำเนินงาน และความพึงพอใจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ต่อการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตอนที่

4 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

4. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรและการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรและการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร และแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร

4.1.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

ดิเรก ฤกษ์ห่วย (อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์, 2560, น. 4-17) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรว่า การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเป็นกระบวนการในการให้การศึกษาของโรงเรียน รวมไปถึงบริการแก่บุคคลเป้าหมายที่เป็นเกษตรกรและครอบครัว โดยบุคคลเป้าหมายสามารถเรียนรู้ โดยการกระทำของตนเอง เพื่อให้บรรลุผลของการกินดีอยู่ดีของชุมชน โดยส่วนรวม ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาประชาชนในชุมชน

ทำนอง สิงคลาวนิช (อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์, 2560, น. 4-17) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรว่า เป็นการถ่ายทอดหรือเผยแพร่บริการความรู้ และประสบการณ์ใหม่เกี่ยวกับการเกษตรไปสู่เกษตรกร ตลอดจนให้คำปรึกษาต่างๆ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อความเข้าใจในปัญหาต่างๆ เกษตรกรสามารถนำไปพิจารณาและปฏิบัติ ยังผลให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มรายได้

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2560, น. 4-17) ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการพัฒนาความรู้ของเกษตรกรจากการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดการพัฒนารายได้เศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกรอยู่พอดีกินพอดี และมีความสุขอันเป็นผลต่อการพัฒนาชุมชนชนบทให้มีความมั่นคงและมั่งคั่งในที่สุด

กรณี ต่างวิวัฒน์และคณะ (2555, น. 16) ให้ความหมายของคำว่า การส่งเสริม การเกษตร หมายถึง การนำความรู้ วิธีการและเทคโนโลยีใหม่ๆ หรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ไปแนะนำเผยแพร่ให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร แล้วติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือในการปฏิบัติ จนประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

วาทีต บัวแสง (2556, น. 3) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้ทำหน้าที่ ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความรู้ ให้การฝึกอบรม กระตุ้น ชักจูง ตลอดจนคอยช่วยเหลือแก่เกษตรกร โดยมีเป้าหมายให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพจนประสบผลสำเร็จ สามารถพึ่งตนเอง ได้อย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการ ถ่ายทอดหรือเผยแพร่องค์ความรู้ เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการให้บริการต่างๆ ในด้านการเกษตร ตลอดจนตลอดจนให้คำปรึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้เกษตรกรนำไป แก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเอง ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกรดีขึ้น สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

4.1.2 วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2560, น. 4-27) กล่าวว่า หลักการสำคัญของวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร คือมุ่งที่จะพัฒนาเกษตรกรให้มีความสามารถในการผลิต สามารถวิเคราะห์สถานการณ์การผลิตและการตลาด รู้จักวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุและแนวทางแก้ไข ตลอดจน การเสริมสร้างบรรยากาศให้เกษตรกรได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ไปสู่โลกก้าวไกล โดยมุ่งให้เกษตรกรมีวิสัยทัศน์ต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และสถานภาพการผลิตของโลกด้วย

ทำนอง สิงคลาวนิช (อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์, 2560, น. 4-26) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรประกอบด้วย

- 1) เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนให้เกษตรกรมีความสามารถในการผลิตทางการเกษตร เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน และทำเป็นอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อแนะนำส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าใจถึงกระบวนการพัฒนาการผลิตที่ สมบูรณ์แบบ โดยมีการจัดให้มีการร่วมมือและประสานกับสถาบันของรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง และเกื้อกูลกันจะอำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาการผลิตและรายได้
- 3) เพื่อช่วยเหลือให้เกษตรกรได้เข้าใจสถานะต่างๆ เกี่ยวกับตนเอง รู้จักปัญหา ความต้องการที่แท้จริงอันจะยังผลให้มีการพัฒนาการผลิตได้ตรงตามความต้องการ
- 4) เพื่อจัดสร้างบรรยากาศให้เกษตรกรมีโอกาสในการพัฒนาปัญญา เพื่อ ความรอบรู้ ความสามารถ เพื่อรู้จักปฏิบัติตนให้มีค่าทางเศรษฐกิจและสังคม มีวิธีการทำงานคือ ปฏิบัติตามในการครองชีพ และการสังคม

5) เพื่อช่วยให้สมาชิกในครอบครัวเกษตรกรมีโลกทัศน์ทางเกษตรที่กว้างขวางขึ้น

6) เพื่อสร้างความภาคภูมิใจความเป็นอยู่ และอิสระในอาชีพและพึ่งตนเอง มีความรักต่อถิ่นที่อยู่และประเทศชาติ อันจะสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตรเพื่อให้เกษตรกรพัฒนาความสามารถในการผลิตทางการเกษตร เพื่อใช้ในครัวเรือนและสร้างรายได้ สามารถแก้ไขปัญหาทางการเกษตรได้ด้วยตนเอง และเสริมสร้างบรรยากาศให้เกษตรกรพัฒนาความรู้ โลกทัศน์ทางเกษตรที่กว้างขวางขึ้น และมีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกร และพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

4.1.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร

1) แนวคิดการมีส่วนร่วม

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2560, น. 2-24) ได้กล่าวถึงแนวคิดการมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบหนึ่งในระบบส่งเสริมการเกษตรและถูกนำมาใช้มาก เพื่อให้เกษตรกรและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตร รูปแบบของการมีส่วนร่วม (participatory approach) มีใช้มานานแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน หรือการพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วม (participatory) เป็นหัวใจของการพัฒนาการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ร่วมกันคิด ร่วมกันอภิปรายเหตุผล การมีส่วนร่วมเป็นการเชื่อมประชาชนระหว่างแนวคิดในการให้บริการ (service concept) กับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร การมีส่วนร่วมเป็นการจุดประกายแนวคิดริเริ่มในการขับเคลื่อนให้ชุมชนพัฒนาเร็วยิ่งขึ้น เพราะการมีส่วนร่วมจะตระหนักถึงกระบวนการคิดของผู้คนเพื่อนำไปสู่กระบวนการพัฒนา โดยกระบวนการมีส่วนร่วมที่สำคัญมีดังนี้ การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

2) แนวคิดการพึ่งพาตนเอง

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2560, น. 2-24) ได้กล่าวถึง การพึ่งพาตนเอง หมายถึง ความสามารถในการดำรงตนอยู่ได้อย่างอิสระ มั่นคง สมบูรณ์ ซึ่งการพึ่งตนเองได้นั้น มีทั้งระดับบุคคล และชุมชน การพึ่งตนเองต้องสามารถผันเปลี่ยนไปตามเวลาได้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมสอดคล้อง และสมดุล ในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร มีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงนี้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยหลักการและแนวทางการพึ่งพาตนเอง สามารถพิจารณาใน 5 องค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งเราสามารถใช้เรียกโดยเป็นคำย่อว่า TERMS ได้แก่

(1) การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี (T = Technology) หมายถึง การมีปริมาณ และคุณภาพของเทคโนโลยีทางวัตถุ เช่น เครื่องไม้เครื่องมือ เครื่องจักรกล และเทคโนโลยีทาง

สังคม การรู้จักใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ หรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม

(2) การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ ($E = Economic$) หมายถึง ความสามารถในการทำมาหากินเลี้ยงชีพที่มีความมั่นคงสมบูรณ์พูนสุขพอสมควรหรืออย่างมีสมดุล

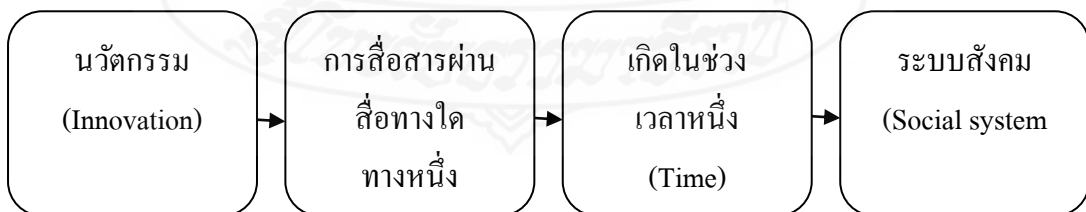
(3) การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ ($R = Resource$) หมายถึง ความสามารถในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และความสามารถในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ดำรงอยู่ไม่ให้เกิดเสื่อมเสียไปจนหมดสิ้น หรือไม่ให้เกิดสมดุลธรรมชาติ

(4) การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ ($M = Mind$) หมายถึง การมีสภาพจิตใจที่กล้าแข็ง เพื่อที่สามารถต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ทั้งการหาเลี้ยงชีพ การพัฒนาชีวิตให้เจริญก้าวหน้า การยึดมั่นปฏิบัติตนตามหลักทางสายกลาง หรือมีขณิมาปฏิบัติ

(5) การพึ่งตนเองได้ทางสังคม ($S = Socio-Cultural$) หมายถึง การที่คนกลุ่มหนึ่งมีความเป็นปึกแผ่นเหนียวแน่น มีผู้นำที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำกลุ่มคนเหล่านี้ให้ดำเนินการใดๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายด้วยตนเอง หรือสามารถหาความช่วยเหลือจากภายนอกเข้ามาช่วยทำให้ชุมชนช่วยตนเองได้

3) ทฤษฎี การเผยแพร่ นวัตกรรม ของ Everett M. Rogers

Everett M. Rogers (อ้างอิงจากเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ, 2560, น. 4-30) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเผยแพร่ นวัตกรรม หรือ diffusion of innovation โดยได้ดัดแปลงและกำหนดองค์ประกอบสำคัญของการแพร่กระจายนวัตกรรมออกเป็น 4 ประเด็น คือ 1) แนวความคิด การปฏิบัติหรือวัตถุใหม่ 2) ซึ่งส่งผ่านสื่อการติดต่อ 3) ในช่วงเวลาหนึ่ง และ 4) การแพร่ไปยังสมาชิกในสังคม โดยเมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของกระบวนการแพร่กระจายแล้ว จะเห็นว่าการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แนวคิดใหม่กระจายแพร่หลายไปในสังคมต่างๆ

ภาพที่ 2.3 องค์ประกอบหลัก 4 ประการของทฤษฎีกระบวนการแพร่กระจายนวัตกรรม
ที่มา : Everett M. Rogers (อ้างอิงจากเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ, 2560, น. 4-30)

4) ทฤษฎีและแบบจำลองการสื่อสารของเบอร์โล

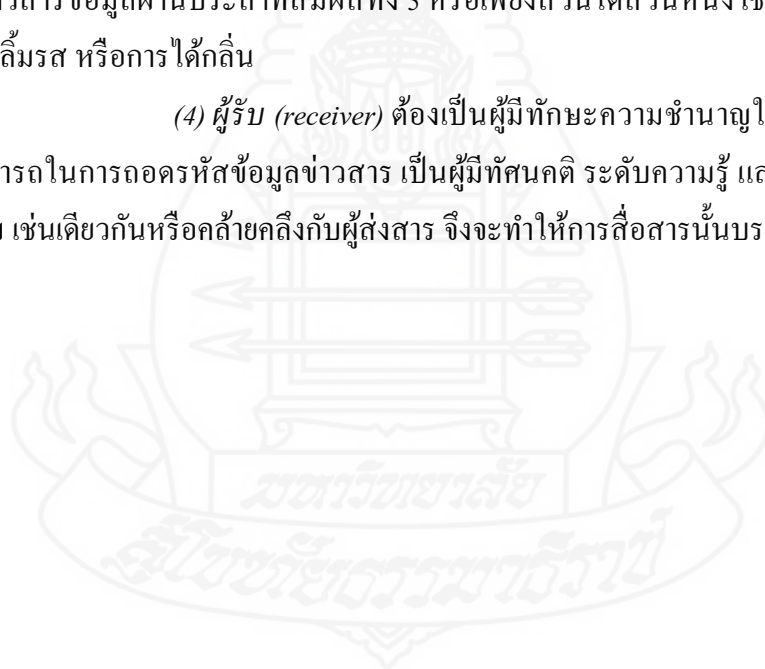
David K. Berlo (อ้างอิงจากเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ, 2560, น. 4-37) เป็นผู้คิดกระบวนการของการสื่อสารไว้ในลักษณะแบบจำลองการสื่อสาร ที่เรียกว่า S M C R Model ประกอบด้วย

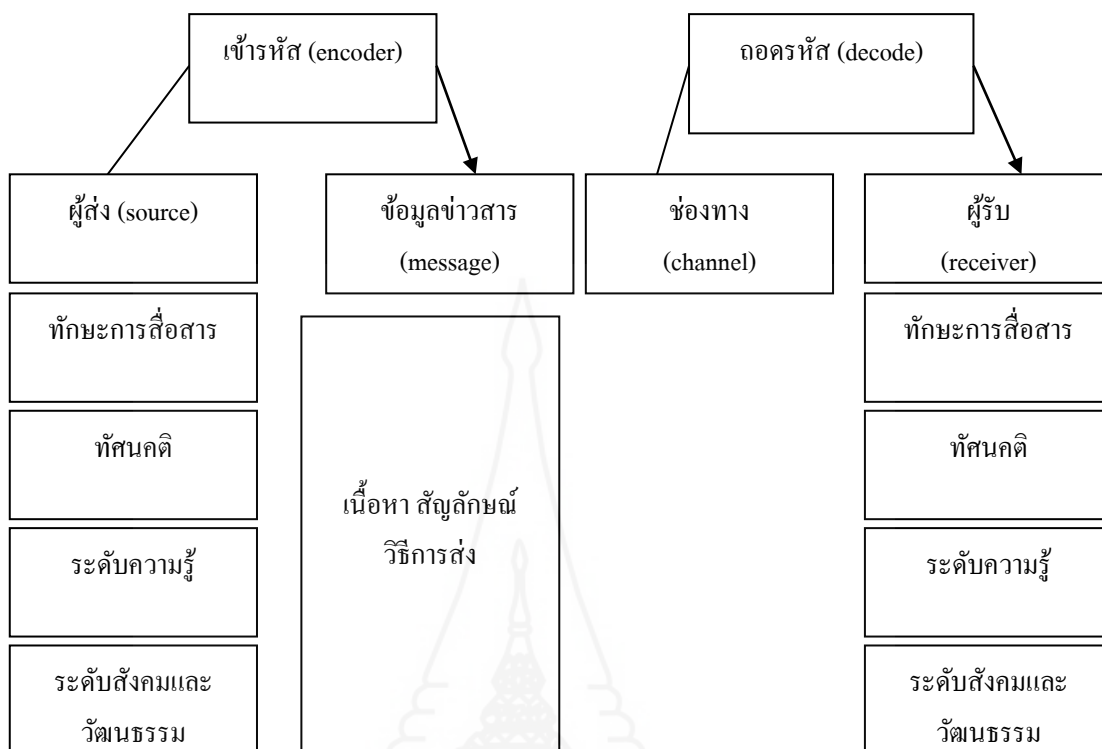
(1) ผู้ส่ง (source) ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร โดยมีความสามารถในการเข้ารหัสข้อมูลข่าวสาร มีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับสารเพื่อผลในการสื่อสาร มีระดับความรู้ที่ดีเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่จะส่ง และควรมีความสามารถในการปรับระดับของข้อมูลให้เหมาะสมและง่ายต่อระดับความรู้ของผู้รับสาร ตลอดจนมีพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับผู้รับสารด้วย

(2) ข่าวสาร (message) เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องทางด้านเนื้อหา สัญลักษณ์ หรือวิธีการส่งข้อมูลข่าวสารนั้น

(3) ช่องทางในการส่ง (channel) หมายถึง วิธีการที่จะส่งข่าวสารโดยการให้ผู้รับข่าวสารข้อมูลผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรือเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง เช่น การฟัง การดู การสัมผัสการลิ้มรส หรือการได้กลิ่น

(4) ผู้รับ (receiver) ต้องเป็นผู้มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร โดยมีความสามารถในการถอดรหัสข้อมูลข่าวสาร เป็นผู้ที่มีทัศนคติ ระดับความรู้ และพื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรม เช่นเดียวกันหรือคล้ายคลึงกับผู้ส่งสาร จึงจะทำให้การสื่อสารนั้นบรรลุวัตถุประสงค์

ภาพที่ 2.4 แบบจำลองการสื่อสารของเบอร์โล

ที่มา : David K. Berlo (อ้างอิงจากเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ, 2560, น. 4-36)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวคิดการมีส่วนร่วม เป็นรูปแบบหนึ่งของระบบส่งเสริมการเกษตร ที่ให้เกษตรกรและชุมชนร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันคิด ร่วมกันอภิปรายผล เพื่อนำไปสู่กระบวนการพัฒนา ในส่วนของแนวคิดการพึ่งพาตนเอง สามารถพิจารณาได้ใน 5 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ และการพึ่งตนเองได้ทางสังคม ในส่วนของทฤษฎีการเผยแพร่นวัตกรรม ของ Everett M. Rogers มีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) แนวความคิด การปฏิบัติหรือวัตถุใหม่ 2) ซึ่งส่งผ่านสื่อการติดต่อ 3) ในช่วงเวลาหนึ่ง และ 4) การแพร่ไปยังสมาชิกในสังคม และในส่วนของทฤษฎีและแบบจำลองการสื่อสารของเบอร์โล หรือเรียกว่า S M C R ประกอบด้วย ผู้ส่ง ข่าวสาร ช่องทางในการส่ง และผู้รับ

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์

4.2.1 สื่อบุคคล

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2544, น. 304) กล่าวว่า สื่อบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อเกษตรกร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมีวิธีการติดต่อที่หลากหลาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่มาพบเกษตรกรที่บ้านพักหรือที่พื้นที่การเกษตร เกษตรกรมาพบเจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน การติดต่อทางจดหมายหรือโทรศัพท์ เป็นต้น

เชิดพงษ์ ชีระจิตต์ (2560, น. 10-41) กล่าวว่า สื่อบุคคล เป็นวิธีการสื่อสารที่เป็นคำพูด กิริยา ท่าทาง และการแสดงออกทางอากัปกิริยา แต่โดยทั่วไปแล้วการสื่อสารโดยบุคคลจะใช้คำพูดเป็นหลัก เช่น การสนทนา การอภิปราย การบรรยาย การประชุม เป็นต้น การใช้สื่อบุคคลเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาการเกษตรมีด้วยกัน 2 แบบ คือ 1) รูปแบบที่เป็นทางการ (formal oral communication) เช่น การอภิปราย การบรรยาย การประชุม การแถลงข่าว และการสัมมนา เป็นต้น 2) รูปแบบไม่เป็นทางการ (informal oral communication) เป็นการสนทนาเพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ หรือเพื่อชักจูงใจ เพื่อก่อให้เกิดการปฏิบัติตาม โดยสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1) การพูดสนทนา เป็นการสื่อสารของบุคคลทั่วไปในลักษณะที่เป็นการสื่อสารโดยปกติในชีวิตประจำวัน โดยการสื่อสารในลักษณะนี้จะมีความเป็นกันเองระหว่างคู่สนทนา ซึ่งเนื้อหาที่ใช้ในการสนทนาจะเป็นในลักษณะแบบไม่เป็นทางการ

2) การอภิปราย เป็นการสื่อสารแบบกลุ่มตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ซึ่งเป็นการให้ความรู้ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เป็นไปในทางทิศเดียวกัน

3) การบรรยาย เป็นการสื่อความเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจต่อเนื้อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยผู้ฟังเป็นผู้รับสาร และผู้บรรยายเป็นผู้ให้สาร

4) การประชุม เป็นการร่วมกันปรึกษาหารือกันในกลุ่มหรือทีมงานอย่างมีระบบและระเบียบวิธีทางการประชุม เช่น การยกมือก่อนพูดแสดงความคิดเห็น มีการจดบันทึก รายงานการประชุม และมีประธานการประชุม เป็นต้น

5) การฝึกอบรม เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคคล เพื่อให้มีความรู้เพิ่มขึ้น และมีความสามารถขึ้นในเรื่องที่ได้รับการฝึกและอบรม

6) การสัมมนา เป็นกระบวนการสื่อสารสองทาง ทั้งให้และรับความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างวิทยากรและผู้เข้าร่วมสัมมนา

7) การพูดในที่ชุมชน เป็นการพูดในที่สาธารณะหรือชุมชนในวาระถือโอกาสต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจ ความรู้ ขกย่อง และยินดี ตลอดจนความเห็นอกเห็นใจในเรื่องราวต่างๆ

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2557) กล่าวว่า ในปัจจุบันมีแหล่งที่ให้สารสนเทศทางการเกษตรมากขึ้นจึงเห็นได้ว่าเกษตรกรในปัจจุบันมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากหลายๆ ช่องทาง ดังนั้นสื่อบุคคลที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถจำแนกประเภทได้ดังนี้

1) สื่อบุคคลภายในท้องถิ่น ประกอบด้วยญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ประชาชนชาวบ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อบุคคลภายในท้องถิ่นโดยเฉพาะญาติพี่น้องมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องการปลูกพืชชนิดใหม่ การเลี้ยงสัตว์ การใช้ปุ๋ยเคมี และทัศนคติต่อการผลิตทางการเกษตร เป็นที่น่าสังเกตว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นตัวแทนเกษตรกรซึ่งทำหน้าที่รับและถ่ายทอดเทคโนโลยีในท้องถิ่นมักเกิดปัญหาถ่ายทอดข่าวสารเบี่ยงเบนจากข้อเท็จจริงเพราะอาจเลือกจดจำเฉพาะที่ตนเองสนใจ

2) สื่อบุคคลภายนอกท้องถิ่น ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจากหน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน และนักวิจัยล้วนเป็นผู้มีความสำคัญมีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยีและการเปลี่ยนทัศนคติของเกษตรกรมาก กล่าวคือ การเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อบุคคลภายนอกท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการผลิตทางการเกษตรในเรื่องการใช้เมล็ดพันธุ์ใหม่ การใช้ปุ๋ยเคมี การปลูกพืชชนิดใหม่ การเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงปลา และการเปลี่ยนทัศนคติการทำ การเกษตร นอกจากนี้ยังมีผลทำให้เกษตรกรที่มีรายได้อาจจากการเกษตรมากขึ้น

พจน์ ใจชาญสุขกิจ (2555) กล่าวว่า สื่อบุคคล หมายถึง สื่อที่มีประสิทธิภาพสูงในการสื่อสารมีส่วนในการทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ขององค์กรให้ไปสู่เป้าหมาย โดยเฉพาะการสร้างความสำเร็จไว้นั้นใจ เนื่องจากสื่อบุคคลเป็นการสื่อสารโดยตรง แต่อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของสื่อบุคคล คือ เป็นสื่อที่ไม่ถาวร ยากแก่การตรวจสอบและอ้างอิงถึง เว้นแต่ได้ในกรณีที่มีการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2556, น. 2-19) อธิบายว่า สื่อบุคคลหรือนักส่งเสริม หมายถึง ผู้ให้บริการวิชาการถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมที่ดีขึ้น สื่อบุคคลมีบทบาทหลายประการ เช่น บทบาทผู้ประสานงาน ผู้ให้ความรู้ ผู้ให้คำปรึกษา และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการสื่อสารในการส่งเสริมการเกษตร สื่อบุคคลถือเป็นผู้ส่งสารที่เป็นผู้นำสารหรือความรู้ ข้อมูลข่าวสารไปสู่เกษตรกร โดยสื่อบุคคลที่ดีควรมีทักษะการสื่อสาร ทัศนคติ ความรู้ และความสามารถในการเรียนรู้ด้านสังคม วัฒนธรรมของชุมชนเกษตร

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สื่อบุคคล เป็นวิธีการสื่อสารที่เป็นคำพูด กิริยา ท่าทาง ซึ่งการใช้สื่อบุคคลเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเกษตรนั้น มีทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ (formal oral communication) เช่น การอภิปราย การบรรยาย การประชุม การแถลงข่าว และการสัมมนา เป็นต้น และรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ (informal oral communication) เช่น การส่งข้อความ หรือการพูดคุยผ่านข้อความทางโทรศัพท์มือถือ (chatting) การส่งสัญญาณภาพและเสียง (video call) และการติดต่อสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์ โดยอาจจำแนกประเภทได้เป็น สื่อบุคคลภายในท้องถิ่น ประกอบด้วย ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ประชาชนชาวบ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น สื่อบุคคลภายนอกท้องถิ่น ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจากหน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน และนักวิจัย เป็นต้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมที่ดีขึ้น การเปลี่ยนทัศนคติการทำการเกษตร และส่งผลทำให้เกษตรกรที่มีรายได้จากการเกษตรมากขึ้น

4.2.2 สื่อสิ่งพิมพ์

ประชิด ทิณบุตร (2539, น. 14) กล่าวว่า สิ่งพิมพ์ หมายถึง วัสดุหรือผลิตภัณฑ์ใดๆ ที่มีภาพ ลวดลาย สัญลักษณ์ ข้อความตัวอักษร หรือสีสันปรากฏบนพื้นผิวโดยผ่านกระบวนการพิมพ์ ที่ต้องมีแม่พิมพ์เป็นตัวกลางถ่ายทอดภาพ ลวดลาย ตัวอักษร หรือสีสันอันเป็นต้นแบบ ผ่านหมึกพิมพ์ต่อไปยังวัสดุซึ่งรองรับการพิมพ์ ไม่ว่าจะเป็นการอาศัยแรงกด แรงดัน ฉายแสงหรือทำปฏิกิริยาใดๆ ทำละลายให้หมึกพิมพ์ไปเกาะติดผิววัสดุ เกิดองค์ประกอบเหมือนกับแบบทุกประการ

สำนักงานการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2555, น. 28) อธิบายว่า สื่อสิ่งพิมพ์ ถือเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ที่ยังมีความสำคัญเพราะสามารถอ่านเมื่อใดก็ได้ เก็บรักษาได้ ให้รายละเอียดได้มากกว่าวิทยุโทรทัศน์ เพราะฉะนั้นการถ่ายทอดความเข้าใจและสร้างทัศนคติไปสู่ผู้อ่านโดยผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามวัตถุประสงค์ จึงถือเป็นการสร้างสรรค์งานให้เกิดความน่าสนใจ ความสวยงามและความประทับใจให้กับสิ่งพิมพ์นั้นๆ และได้แบ่งประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ ดังนี้

- 1) ประเภทหนังสือเล่ม (Book) ได้แก่ หนังสือตำราสารคดี บันเทิงคดี
- 2) ประเภทนิตยสาร (Magazine) ได้แก่ นิตยสาร สำหรับครอบครัว เด็ก สตรี
- 3) ประเภทวารสาร (Journal/Periodicals) ได้แก่วารสารที่จัดทำโดยหน่วยงานรัฐบาล เอกชน สถาบัน และสมาคมต่างๆ
- 4) ประเภทหนังสือพิมพ์ (Newspaper) ได้แก่ หนังสือพิมพ์ ข่าวทั่วไป ข่าวธุรกิจ ข่าวเฉพาะกลุ่ม

5) ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ (Specialized Publication)

เชิดพงษ์ ชีระจิตต์ (2560, น. 10-43) กล่าวว่า ในการเลือกใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ผู้ผลิตสื่อจะต้องทำการวางแผนการใช้สื่อโดยคำนึงถึงเกษตรกรซึ่งเป็นผู้อ่าน เนื้อหาตรงตามความสนใจ ขนาดและรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์เหมาะสม การใช้รูปภาพ เนื้อหาถ่ายทอดความเข้าใจ เป็นต้น โดยสามารถแบ่งเป็นประเภทได้ ดังนี้

1) วารสาร (Journal) เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่จัดทำเพื่อผู้อ่านเฉพาะกลุ่ม โดยเฉพาะในแวดวงวิชาการ โดยส่วนใหญ่จะผลิตขึ้นโดยหน่วยงาน หรือองค์กรทางวิชาการ มีระยะเวลาในการตีพิมพ์แต่ละฉบับที่แน่นอน สามารถนำไปใช้ในการอ้างอิง หรือเป็นฐานข้อมูลความรู้ทางวิชาการได้

2) นิตยสาร (Magazines) เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับวารสาร แต่ต่างกันตรงที่เนื้อหาในวารสารจะเกี่ยวข้องกับความรู้ทางด้านวิชาการ แต่เนื้อหาในนิตยสารจะเกี่ยวข้องกับเรื่องทั่วไป มีเนื้อหาที่จัดขึ้นเฉพาะกลุ่ม มีระยะเวลาในการตีพิมพ์แต่ละฉบับที่แน่นอน เหมาะสำหรับการใช้ในการดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

3) จดหมายข่าว (News letter) มีลักษณะแผ่นปลิวชนิดหนึ่ง เพื่อส่งให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการจะติดต่อสื่อสาร ส่วนใหญ่จะจัดพิมพ์ขึ้นภายใต้หน่วยงานหรือองค์กร มีวัตถุประสงค์เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญเพื่อให้นักในชุมชนได้รับทราบ

4) ป้ายประกาศและ โปสเตอร์ (Billboard and Poster) เป็นสื่อที่ใช้เพื่อดึงดูดความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย โดยทั่วไปจะจัดพิมพ์ให้มีขนาดใหญ่ สามารถมองเห็นได้ง่าย โดยอาจจะติดประกาศตามป้ายประชาสัมพันธ์ตามสถานที่ต่างๆ หรือบริเวณบอร์ดประชาสัมพันธ์ตามหมู่บ้าน เพื่อใช้ในการให้ข้อมูล ข่าวสารหรือเผยแพร่ความรู้เฉพาะเรื่องที่เป็นประโยชน์ให้กับเกษตรกร

5) แผ่นพับ (Folder) เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ข้อมูล ความรู้ต่างๆ โดยทั่วไปจะจัดพิมพ์ให้มีขนาดกะทัดรัด สามารถพกพาได้สะดวก เหมาะสำหรับการใช้เผยแพร่ข้อมูล หรือความรู้เฉพาะด้านที่มีเนื้อหาไม่มากนัก

6) เอกสารเผยแพร่ (Booklet) เป็นเอกสารเชิงความรู้ทางวิชาการ โดยทั่วไปมักมีขนาดไม่ใหญ่มากนัก เหมาะสำหรับการพกพาไปใช้ในที่ต่างๆ ได้อย่างสะดวก มีการเย็บเป็นเล่มให้ดูสวยงามน่าอ่าน สามารถบรรจุเนื้อหาได้มาก เหมาะสำหรับการอธิบาย และแสดงภาพประกอบให้เห็นอย่างชัดเจน

7) ใบปลิว (Leaflet) มีลักษณะเป็นกระดาษแผ่นเดียว ใช้ในการบอกข่าว หรือการประกาศเรื่องราวต่างๆ ที่ต้องการแจ้งให้คนในชุมชนได้รับทราบ โดยทั่วไปมักจะทำการ

ออกแบบอย่างง่าย ไม่เน้นความสวยงามมากนัก เหมาะสำหรับหน่วยงานต่างๆ ที่ต้องการกระจายข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วไปตามที่ชุมชนต่างๆ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นแหล่งข่าว ข้อมูล องค์ความรู้ สามารถเก็บรักษาได้ และให้รายละเอียดได้ชัดเจน สร้างความเข้าใจและทัศนคติไปสู่ผู้อ่าน โดยผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามวัตถุประสงค์ และสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร แบ่งเป็นประเภทได้แก่ วารสาร นิตยสาร จดหมายข่าว ป้ายประกาศและโปสเตอร์ แผ่นพับ และเอกสารเผยแพร่

4.2.3 สื่อออนไลน์

เชิดพงษ์ ชีระจิตต์ (2560, น. 10-48) กล่าวว่า สื่อออนไลน์เป็นสื่อที่มีการประยุกต์ใช้ทรัพยากรในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์บูรณาการร่วมกับเทคโนโลยีโทรคมนาคมเพื่อนำมาใช้ในการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้ผู้รับสารและผู้ส่งสารสามารถที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันได้ภายใต้แนวคิด Everybody can share anything anywhere anytime โดยการติดต่อสื่อสารสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกสถานที่ และทุกเวลา โดยสื่อออนไลน์ในปัจจุบันมาประยุกต์ใช้ในการติดต่อสื่อสารที่เรียกว่า สื่อสังคมออนไลน์ เป็นสื่อแห่งสังคมเครือข่าย โดยนำมาใช้ในการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในสังคมในรูปแบบของสื่อดิจิทัลประเภทต่างๆ เช่น การแบ่งปันภาพถ่าย วิดีโอ การส่งข้อความ เป็นต้น ซึ่งการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในสังคมแห่งยุคโลกาภิวัตน์ (globalization) มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วทุกมุมโลกอย่างรวดเร็วทันใจ มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น โดยอาศัยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารแบบออนไลน์ ที่เข้ามามีบทบาทในวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมมากขึ้น ไม่เว้นแม้แต่ในสังคมชนบทซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ด้วยประสิทธิภาพของสื่อออนไลน์ ที่สามารถกระจายข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว เป็นการสื่อสารได้สองทางที่สามารถตอบสนองกลับได้ทันที ประกอบกับการใช้งานอินเทอร์เน็ตบน โทรศัพท์มือถือ โฟนที่แพร่หลายในปัจจุบัน จึงทำให้การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อรับรองความต้องการของผู้คนในโลกยุคปัจจุบัน และโลกแห่งอนาคต สำหรับประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ที่นักส่งเสริมนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน มีดังต่อไปนี้

1) Facebook เป็นบริการบนอินเทอร์เน็ตรูปแบบหนึ่ง ที่จะทำให้ผู้รับสามารถติดต่อสื่อสารและร่วมทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่นได้ ไม่ว่าจะเป็นการตั้งประเด็นคำถามในเรื่องที่สนใจ การแบ่งปันรูปภาพ วิดีทัศน์ การเขียนบทความ และการสนทนาออนไลน์ เป็นต้น

2) Twitter เป็นบริการบล็อกขนาดเล็ก (micro-blogging) ใช้ในการส่งข้อความสั้นไม่เกิน 140 ตัวอักษร โดยจุดประสงค์ของการส่งข้อความนั้น เพื่อบอกหรือแจ้งข้อความต่างๆ

อย่างมีวัตถุประสงค์และสื่อความหมายชัดเจนไปยังผู้รับสารคนอื่นๆ ได้เข้ามาแสดงความคิดเห็นโต้ตอบกันไปมาได้อย่างอิสระ ในลักษณะการติดตามคนหรือสิ่งที่เราสนใจ (following) หรือหากเราเป็นที่สนใจสำหรับคนอื่น คนอื่นก็สามารถติดตามเราได้เช่นกัน (followers)

3) *YouTube* เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการวิดีโอออนไลน์ด้วยเทคโนโลยีทางอากาศแบบต่อเนื่อง (streaming) ทั้งนี้ผู้รับสารสามารถเข้าชมวิดีโอต่างๆ หรือเป็นผู้แบ่งปันวิดีโอของตนเองให้กับผู้อื่นได้เช่นกัน เหมาะสำหรับนำไปใช้ในการอธิบายเนื้อหาสาระที่ต้องการให้เห็นภาพเคลื่อนไหวที่ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง

4) *Wikis* เป็นเว็บไซต์สารานุกรมที่อนุญาตให้สมาชิกสามารถมีส่วนร่วมในการเพิ่มและแก้ไขข้อมูลเนื้อหาได้ เป็นการร่วมมือกันสร้างองค์ความรู้และเรียนรู้ร่วมกันได้เป็นอย่างดี

5) *Blogs* เป็นการบันทึกบทความของสมาชิกแต่ละคน (personal journal) ลงบนเว็บไซต์ นิยมนำมาใช้เป็นการเผยแพร่บทความซึ่งเป็นความคิดเห็นของตนเอง หรือการถอดบทเรียนจากประสบการณ์ต่างๆ ของตนเองเพื่อแบ่งปันให้ผู้อื่นได้รับทราบ

หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ (2554) รายงานว่า ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์สามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภท ได้แก่

1) *ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ (Publish)* เช่น สารานุกรมออนไลน์ (Wikipedia), บล็อก (Blog)

2) *ประเภทสื่อแลกเปลี่ยน (Share)* เช่น ยูทูบ (YouTube), ฟลิก (Flickr), สไลด์แชร์ (SlideShare) - *ประเภทสื่อสนทนา (Discuss)* เช่น สไกป์ (Skype), กูเกิ้ล ทอล์ค (Google Talk)

3) *ประเภทเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network)* เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook), ทวิตเตอร์ (Twitter)

4) *ประเภทบริการส่งข้อความ (SMS/Voice, Instant Messaging)* เช่น ไลน์ (Line), สไกป์ (Skype)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สื่อออนไลน์ เป็นสื่อที่มีการประยุกต์ใช้ทรัพยากรในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์บูรณาการร่วมกับเทคโนโลยีโทรคมนาคมเพื่อนำมาใช้ในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้ผู้รับสารและผู้ส่งสารสามารถที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วโลกอย่างรวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์ โดยอาศัยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารแบบออนไลน์ และสามารถแบ่งเป็นประเภทได้ดังนี้ ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ สารานุกรมออนไลน์ (Wikipedia), บล็อก (Blog) ประเภทสื่อแลกเปลี่ยน (Share) เช่น ยูทูบ (YouTube), ฟลิก (Flickr) ประเภทเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook), ทวิตเตอร์

(Twitter) และประเภทบริการส่งข้อความ (SMS/Voice, Instant Messaging) เช่น ไลน์ (Line), สไกป์ (Skype)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรและการส่งเสริมการค้าเนื้องานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร และแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการค้าเนื้องานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยการวิจัยครั้งนี้ได้นำมา กำหนดกรอบแนวคิดและสร้างข้อคำถาม ในส่วนของตอนที่ 2 การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการค้าเนื้องานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

5. สถานการณ์ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

สถานการณ์ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย ความเป็นมาของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ ข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ และแนวทางปฏิบัติงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ มีรายละเอียดดังนี้

5.1 ความเป็นมาของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี ดำเนินการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในนาข้าว เพื่อเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้ แก้ไขปัญหาและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชภายใต้ การสนับสนุนของกรมส่งเสริมการเกษตรในปี 2553 จำนวน 5 ศูนย์ และประกอบด้วยศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่อยู่ในอำเภอหนองหญ้าไซ จำนวน 3 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองหญ้าไซ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองโพธิ์และศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองราชวัตร โดยมีสมาชิกศูนย์ละ 30 คน (สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี, 2553)

ต่อมาในปี 2559 กรมส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดกิจกรรม พัฒนาการเรียนรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มศักยภาพศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนและสามารถเป็นมาตรฐานให้กับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอื่นในพื้นที่ได้ อำเภอละ 1 ศูนย์ โดยพัฒนาเป็นศูนย์หลักระดับอำเภอ และขยายศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจัดตั้งเป็นศูนย์ขยาย เพิ่มอีก จนปัจจุบันมีศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จำนวน 8 ศูนย์ (สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหญ้าไซ, 2563)

5.2 ข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ (สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหญ้าไซ, 2563)

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ

ที่	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	จำนวนสมาชิก	พืชหลัก
1	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองหญ้าไซ	30	ข้าว
2	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองราชวัตร	30	ข้าว
3	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองขาม	30	ข้าว
4	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองโพธิ์	30	ข้าว
5	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลแจงงาม	30	ข้าว
6	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลทัพหลวง	30	ข้าว
7	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองราชวัตร	30	มันสำปะหลัง
8	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองขาม	30	มันสำปะหลัง
	รวม	240	

5.3 แนวทางปฏิบัติงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ

ในปัจจุบัน ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) มีบทบาทเป็นเครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) โดยเป็นศูนย์เครือข่ายฯ ที่ให้ความรู้แก่เกษตรกรเฉพาะด้าน คือด้านการอารักขาพืช ช่วยแก้ไขปัญหาของเกษตรกร และชุมชนจากภัยศัตรูพืช ที่ทำให้เกิดปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศัตรูพืชของเกษตรกรที่ผ่านมาดำเนินการโดยพึ่งพาสารเคมีเป็นหลัก การควบคุมศัตรูพืชอาศัยประสบการณ์และความเคยชิน ขาดความรู้ด้านวิชาการเป็นอย่างมาก จึงทำให้การผลิตพืชขาดทั้งปริมาณ คุณภาพ และระบบนิเวศถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง (กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย, 2561)

การดำเนินของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ เน้นการพัฒนาเกษตรกรและชุมชนให้สามารถจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเอง มีกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร เพื่อให้สามารถจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเองอย่างครบวงจรและยั่งยืน โดยใช้เทคโนโลยีควบคุมศัตรูพืชที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งนำไปสู่ความเข้มแข็งในอาชีพเกษตรกร และรักษาสมดุลของระบบนิเวศทางการเกษตร พร้อมยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น โดยมีเกษตรกร ชุมชน และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการ (สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหญ้าไซ, 2563)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สถานการณ์ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ความเป็นมาของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ ข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ แนวทางปฏิบัติงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ โดยการวิจัยครั้งนี้ได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดและสร้างข้อคำถาม ในส่วนของตอนที่ 2 การดำเนินงาน และความพึงพอใจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ต่อการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

6.1.1 เพศ

วารุณี ลายหงส์ (2559, น. 50) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดสระบุรี พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 60.1) เป็นเพศหญิง และร้อยละ 39.9 เป็นเพศชาย เช่นเดียวกับ พนิดา นันตะหน้อย (2558, น. 48) ศึกษาการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดพะเยา พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง คือ ร้อยละ 53.1 และร้อยละ 46.9 เป็นเพศชาย ในขณะที่ ทองสา ทองหนองยาง (2558, น. 40) ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดราชบุรี พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง คือ ร้อยละ 53.1 และร้อยละ 46.9 เป็นเพศชาย ใกล้เคียงกับ อุไรลักษณ์ ดวงฉวี (2556, น. 38) ศึกษาการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าวของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรีพบว่า สมาชิกเพศชายมีจำนวนมากกว่าครึ่งเล็กน้อย (ร้อยละ 55.1) และสมาชิกเพศหญิงมีจำนวน ร้อยละ 44.9

6.1.2 อายุ

พนิดา นันตะหน้อย (2558, น. 48) พบว่า มีอายุเฉลี่ย 51.93 ปี สอดคล้องกับ อุไรลักษณ์ ดวงฉวี (2556, น. 38) พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีอายุเฉลี่ย 51.66 ปี ใกล้เคียงกับ ธัญญภรณ์ บอนแดง (2563, น. 68) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการสื่อสารของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดตราด พบว่า สมาชิก ศจช. มีอายุเฉลี่ย 55.69 ปี และ วารุณี ลายหงส์ (2559, น. 50) พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีอายุเฉลี่ย 55.66 ปี

6.1.3 สถานภาพสมรส

ทองสา ทองหนองยาง (2558, น. 41) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 89.7 มีสถานภาพสมรสแล้ว ใกล้เคียงกับ ชาญญารณ์ บอนแดง (2563, น. 68) พบว่า สมาชิก ศจช. ร้อยละ 85.0 มีสถานภาพสมรส

6.1.4 ระดับการศึกษา

วารุณี ลายหงส์ (2559, น. 51) พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวนเกือบครึ่ง (ร้อยละ 46.6) จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใกล้เคียงกับ ทองสา ทองหนองยาง (2558, น. 41) พบว่า ร้อยละ 46.6 จบระดับประถมศึกษา และชาญญารณ์ บอนแดง (2563, น. 68) พบว่า สมาชิก ศจช. ร้อยละ 48.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ในขณะที่ อุไรลักษณ์ ดวงฉวี (2556, น. 38) พบว่า สมาชิกประมาณสองในสาม (ร้อยละ 64.3) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา

6.1.5 ประสบการณ์ทำการเกษตร

อุไรลักษณ์ ดวงฉวี (2556, น. 38) พบว่าสมาชิกมีประสบการณ์ในการทำนาเฉลี่ย 30.72 ปี ในขณะที่ เบญจวรรณ คงคา (2557, น. 93) ได้ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่ามีประสบการณ์ในการปลูกข้าวเฉลี่ย 21.24 ปี

6.1.6 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ทองสา ทองหนองยาง (2558, น. 42) พบว่า มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.49 คน ในขณะที่ พนิดา นันตะหน้อย (2558, น. 48) พบว่า เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.97 คน ในขณะที่ วารุณี ลายหงส์ (2559, น. 57) พบว่า สมาชิกศูนย์ฯ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.61 คน

6.2 สภาพพื้นฐานทางสังคม

6.2.1 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันทางการเกษตร

ทองสา ทองหนองยาง (2558, น. 43) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 100 เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ประกอบด้วยร้อยละ 84.9 เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพเกษตรกร และร้อยละ 52.1 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส ใกล้เคียงกับ อุไรลักษณ์ ดวงฉวี (2556, น. 38) พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.8 เป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันเกษตรกร โดย ร้อยละ 65.3 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สอดคล้องกับ วารุณี ลายหงส์ (2559, น. 53) พบว่าพบว่ามีสมาชิกศูนย์ฯเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 96.9) เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ซึ่งสมาชิก

ศูนย์ฯ ครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50.9) เป็นกลุ่มสมาชิก ธกส. ในขณะที่ พนิตา นันตะห้อย (2558, น. 55) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.5 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.

6.2.2 ระยะเวลาการเป็นสมาชิก สจข.

พนิตา นันตะห้อย (2558, น. 48) พบว่า เกษตรกรทั้งหมด มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 2 ปี ในขณะที่ อุไรลักษณ์ ดวงฉวี (2556, น. 40) พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.3 เป็นสมาชิกมาแล้ว 5 ปี

6.2.3 จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนา

ชญัญภรณ์ บอนแดง (2563, น. 67) พบว่า คณะกรรมการ สจข. เข้าร่วมการอบรมเฉลี่ย 5.57 ครั้งต่อปี ในขณะที่ สุพรรณ บุตรด้วง (2560, น. 51) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า เกษตรกรเข้าอบรมใน สพก. เฉลี่ย 28.80 ครั้งต่อปี

6.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

6.3.1 การประกอบอาชีพของครัวเรือน

วารุณี ลายหงส์ (2559, น. 51) พบว่า สมาชิกศูนย์ฯ ร้อยละ 68.1 ประกอบอาชีพทำนา รองลงมา ร้อยละ 22.1 ประกอบอาชีพทำไร่ และส่วนน้อย (ร้อยละ 4.2 ร้อยละ 3.1 ร้อยละ 2.5) ประกอบอาชีพทำสวน รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และรับจ้างทั่วไป ตามลำดับ ในขณะที่ ชญัญภรณ์ บอนแดง (2563, น. 67) พบว่า ครัวเรือนของสมาชิก สจข. ร้อยละ 100.0 มีอาชีพเกษตรกรรม รองลงมา ร้อยละ 21.2 มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 8.0 มีอาชีพรับจ้าง และร้อยละ 5.3 มีอาชีพรับราชการ ในขณะที่ พนิตา นันตะห้อย (2558, น. 52) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.3 ประกอบอาชีพทำนา รองลงมา ร้อยละ 58.0 ประกอบอาชีพทำสวน และเกษตรกรส่วนน้อยที่สุด ร้อยละ 3.1 เท่านั้นที่ประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ในขณะที่ ทองสา ทองหนองยาง (2558, น. 42). พบว่า ร้อยละ 51.4 ประกอบอาชีพทำสวน ร้อยละ 49.3 ประกอบอาชีพทำนา ร้อยละ 33.6 ประกอบอาชีพทำไร่ ร้อยละ 30.1 ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 24.0 ประกอบอาชีพรับราชการ ร้อยละ 15.1 ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 10.3 ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 3.4 ประกอบอาชีพประมง และร้อยละ 2.1 ประกอบอาชีพอื่นๆ ได้แก่ แปรรูปผลผลิต งานบริการ ตามลำดับ

6.3.2 รายได้ของครัวเรือน

วารุณี ลายหงส์ (2559, น. 57) พบว่า รายได้ในภาคการเกษตร พบว่าสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 203,052.76 บาทต่อปี ในขณะที่ ชญัญภรณ์ บอนแดง (2563, น. 67) พบว่า สมาชิก สจข. มีรายได้เฉลี่ย 812,857.14 บาทต่อปี ในขณะที่ ทองสา ทองหนองยาง (2558, น. 45) พบว่า ครัวเรือนกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่มีรายได้จากการ

ทำนา 173,387.07 บาทต่อปี ในขณะที่ ปารีชาติ อภรณ์วิชานพ (2555, น. 48) ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีรายได้ในภาคการเกษตร เฉลี่ย 315,553.85 บาทต่อปี

6.3.3 หนี้สินของครัวเรือน

พนิดา นันตะหน้อย (2558, น. 53) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สินร้อยละ 85.2 โดยสภาพหนี้สินของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรมีหนี้สินเฉลี่ย 201,701.39 บาท ในขณะที่ ธนชาติ บุญมี (2560, น. 78) ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะม่วงของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า เกษตรกรมีหนี้สินเฉลี่ย 42,588.49 บาท

6.3.4 จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร

พนิดา นันตะหน้อย (2558, น. 53) พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 18.17 ไร่ ในขณะที่ วารุณี ลายหงส์ (2559, น. 56) พบว่า สมาชิกศูนย์ฯ มีการถือครองพื้นที่ทางการเกษตรเฉลี่ย 26.47 ไร่ และ อุไรลักษณ์ ดวงฉวี (2556, น. 44) พบว่า สมาชิกมีพื้นที่ทำนาเฉลี่ย 37.09 ไร่

6.4 การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของ ศจช.

ทองสา ทองหนองยาง (2558, น. 58-62) พบว่า ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในด้านวิธีการส่งเสริม พบว่า กรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีความต้องการระดับมากในประเด็นการเยี่ยมชมไร่และบ้านของเกษตรกร มีความต้องการระดับปานกลางใน 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การติดต่อทางโทรศัพท์ (2) เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมาติดต่อที่สำนักงาน (3) การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ กรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเกือบทั้งหมดมีความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มบุคคลทุกวิถี โดยมีความต้องการระดับมากใน 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การศึกษาดูงานนอกสถานที่ (2) การสาธิต และกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเกือบทั้งหมดมีความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบมวลชนทุกวิถี โดยมีความต้องการระดับปานกลางในทุกประเด็น ได้แก่ (1) เอกสารหรือสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ (2) ภาพโฆษณา หรือโปสเตอร์ (3) วิทยุโทรทัศน์ (4) การจัดนิทรรศการ (5) วิทยุกระจายเสียง (6) ซีดีหรือดีวีดี (7) หนังสือพิมพ์

พนิดา นันตะหน้อย (2558, น. 84) พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานและความรู้เรื่องศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จากสื่อทุกรูปแบบอยู่ในระดับปานกลาง ได้รับความรู้จากสื่อแบบกลุ่ม สื่อแบบบุคคล สื่อแบบมวลชน มากเรียงตามลำดับ ได้รับความรู้จากสื่อแบบกลุ่มในระดับมาก คือ การประชุม และการฝึกอบรม ตามลำดับ ได้รับความรู้จาก

สื่อแบบบุคคลในระดับมาก คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และเจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร ตามลำดับ ได้รับความรู้จากสื่อแบบมวลชนในระดับปานกลาง คือ วิทยุกระจายเสียง/วิทยุชุมชน/เสียงตามสาย โทรทัศน์/โทรทัศน์ดาวเทียม และหนังสือ ตามลำดับ

ธีัญญาภรณ์ บอนแดง (2563, น. 116-117) พบว่า สภาพการสื่อสารของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดตราด ด้านสื่อหรือช่องทาง (Channel) พบว่า ด้านการได้รับรู้/พูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ ได้แก่ (ก) สื่อบุคคล ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารกลุ่มที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ทุกกลุ่มเห็นด้วยมากที่สุดในการได้รับรู้/พูดคุยผ่านเจ้าหน้าที่ (ข) สื่อกิจกรรมเครือข่าย ศจช. เห็นด้วยมากที่สุดในการได้รับรู้/พูดคุยผ่านการไปมาหาสู่/เยี่ยมบ้าน และการประชุมกลุ่ม ศจช. คณะกรรมการและสมาชิกเห็นด้วยมากที่สุดในการได้รับรู้/พูดคุยผ่านการประชุมกลุ่ม ศจช. ส่วนเกษตรกรเห็นด้วยมากที่สุดในการได้รับรู้/พูดคุยผ่านการไปมาหาสู่/เยี่ยมบ้าน และการประชุมหมู่บ้าน โดยเครือข่ายศจช. คณะกรรมการ (ค) สื่อสิ่งพิมพ์ เครือข่าย ศจช. เห็นด้วยมากที่สุดในการได้รับรู้/พูดคุยผ่านสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ และเอกสารรายงาน คณะกรรมการและสมาชิกเห็นด้วยมากที่สุดในการได้รับรู้/พูดคุยผ่านสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ และเกษตรกรเห็นด้วยมากที่สุดในการได้รับรู้/พูดคุยผ่านแผ่นพับ/ใบปลิว (ง) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เครือข่าย ศจช. เห็นด้วยในระดับมากในการได้รับรู้/พูดคุยผ่านสมาร์ทโฟน Line และ Facebook

6.5 การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ทองสา ทองหนองยาง (2558, น. 58-62) พบว่า การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนด้านสถานที่ตั้ง ร้อยละ 91.1 ตั้งอยู่ในแหล่งแหล่งชุมชน การเดินทางสะดวก ในส่วนของการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนด้านคณะกรรมการบริหาร ร้อยละ 60.3 มีคำสั่งหรือมติที่ประชุมแต่งตั้งประธาน คณะทำงาน และมอบหมายหน้าที่ ในส่วนของการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนด้านสมาชิก ร้อยละ 87.7 มีความรู้และทักษะในการสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช ในส่วนของการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนด้านการจัดทำแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช ร้อยละ 81.5 มีการจัดทำแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชที่เป็นพืชเศรษฐกิจหลักของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างน้อย 1 แปลง ในส่วนของการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนด้านการบริหารจัดการศัตรูพืช ร้อยละ 74.7 มีการสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช และศัตรูธรรมชาติ ในแปลงติดตามสถานการณ์และแปลงเกษตรกร อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตลอดฤดูกาลเพาะปลูก และในส่วนของการทำงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนด้านการบูรณาการและการสร้างเครือข่ายในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 76.7 มีการประสานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

รัฐยา กลั่นจ้อย (2557, น. 39) ศึกษาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 34.5) มีการถ่ายทอดความรู้เมื่อมีแนวโน้มเกิดการระบาดของศัตรูพืช และเมื่อศูนย์ฯ เป็นเป้าหมายในการดำเนินการ โครงการ และศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.4 มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้กำหนดหลักสูตรการเรียนรู้เทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช โดยหลักสูตรที่มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกศูนย์ฯ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 91.4) มีการถ่ายทอดความรู้หลักสูตรการผลิตขยายชีวภัณฑ์ (เชื้อราบีวาเวอร์เรีย/ไตรโคเดอร์มา/บีที/ฯลฯ)

6.6 ความพึงพอใจ ของสมาชิก ศจช. ต่อการดำเนินงานของ ศจช.

สุพรรณ บุตรด้วง (2560, น. 70) ศึกษา แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ภาพรวมความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ด้านเกษตรกรต้นแบบ (ค่าเฉลี่ย = 3.99) รองลงมาด้านการบริหารจัดการของ ศพก. (ค่าเฉลี่ย = 3.95) มีเท่ากับ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบของ ศพก. และด้านการให้บริการของ ศพก. (ค่าเฉลี่ย = 3.80) ตามลำดับ

6.7 ปัญหาในการดำเนินงานของ ศจช.

วารุณี ทยหงส์ (2559, น. 88) พบว่า ในภาพรวมสมาชิกศูนย์ฯ พบปัญหาในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.03) เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า ปัญหาที่พบในระดับปานกลาง คือ ด้านทักษะ (ค่าเฉลี่ย 3.22) ปัญหาที่พบในระดับน้อย คือ ด้านการปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 2.46) รองลงมาด้านการมีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย 2.30) และปัญหาที่พบในระดับน้อยที่สุด คือ ด้านทัศนคติ (ค่าเฉลี่ย 1.80) และด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ย 1.74)

ในขณะที่ รัฐยา กลั่นจ้อย (2557, น. 39) พบว่า คณะกรรมการฯ ร้อยละ 27.6 ระบุว่าขาดความชำนาญในการจำแนกศัตรูพืช ศัตรูธรรมชาติและโรคพืช รองลงมา ร้อยละ 23.3 ระบุว่าวัสดุ อุปกรณ์ ในการสำรวจแปลงไม่เพียงพอ ร้อยละ 19.8 ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการประเมินสถานการณ์ศัตรูพืช ร้อยละ 17.2 การสำรวจแปลงไม่ต่อเนื่อง ร้อยละ 14.7 ผู้สำรวจแปลงไม่มีเวลาในการสำรวจเนื่องจากมีหน้าที่หลายประการ ร้อยละ 12.1 ขาดการติดตามจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ร้อยละ 7.3 ที่ตั้งแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชไม่เหมาะสมใช้เป็นตัวแทนในการอ้างอิงไม่ได้ ร้อยละ 5.6 การบันทึกข้อมูลในแบบสำรวจค่อนข้างยุ่งยาก และร้อยละ 3.0 จำนวนจุดสำรวจแปลงมากเกินไป (10 จุด) ตามลำดับ

ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการรายงานและเตือนภัยการระบาดของศัตรูพืช พบว่า คณะกรรมการฯ ร้อยละ 27.2 ระบุว่า การรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ศัตรูพืชไม่ต่อเนื่อง รองลงมา ร้อยละ 18.5 ระบุว่า การรายงานข้อมูล การสำรวจแปลงให้สำนักงานเกษตรอำเภอไม่ต่อเนื่อง และร้อยละ 13.8 การประกาศแจ้งเตือนการระบาดของศัตรูพืชไม่ทั่วถึง ตามลำดับ

ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการเรียนรู้เทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช พบว่า คณะกรรมการฯ ร้อยละ 30.2 ระบุว่า การประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐในการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างในผลผลิตค่อนข้างน้อย รองลงมา ร้อยละ 24.1 ระบุว่า สมาชิกศูนย์ฯ ไม่มีส่วนร่วมกำหนดหลักสูตร ร้อยละ 21.6 ขาดความชำนาญเกี่ยวกับการแยกชนิดของศัตรูพืช ศัตรูธรรมชาติ โรคพืช ร้อยละ 13.4 การประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐในการจัดหาวิทยากรค่อนข้างน้อย ร้อยละ 11.6 การกำหนดหลักสูตรและจัดทำแผนการเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง และร้อยละ 8.2 การเรียนรู้เทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชไม่ตรงกับความต้องการของสมาชิกศูนย์ฯ ตามลำดับ

ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการควบคุมศัตรูพืชสู่เกษตรกร พบว่า คณะกรรมการฯ ร้อยละ 38.4 ระบุว่า การถ่ายทอดความรู้ที่หน่วยงานภาครัฐเข้ามาอบรมไม่ตรงกับฤดูกาลผลิต รองลงมา ร้อยละ 24.6 ระบุว่า คณะกรรมการขาดทักษะในการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ ร้อยละ 21.1 การกำหนดหลักสูตรและจัดทำแผนถ่ายทอดความรู้ด้านการควบคุมศัตรูพืชไม่ต่อเนื่อง และร้อยละ 9.8 การประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐในการจัดหาวิทยากรค่อนข้างน้อย ตามลำดับ

ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการผลิตขยายศัตรูธรรมชาติและชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช พบว่า คณะกรรมการฯ ร้อยละ 24.1 และ 22.8 ระบุว่า สมาชิกศูนย์ฯ มีความรู้ในการผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ และชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชค่อนข้างน้อย และวัสดุ อุปกรณ์ ในการผลิตขยายศัตรูธรรมชาติและชีวภัณฑ์มีไม่เพียงพอ ตามลำดับ

ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมศัตรูพืชสู่เกษตรกรและชุมชน พบว่า คณะกรรมการฯ ร้อยละ 29.7 ระบุว่า การเชื่อมโยงการจัดการศัตรูพืชระหว่างศูนย์ฯ ในระดับอำเภอค่อนข้างน้อย รองลงมา ร้อยละ 22.0 ระบุว่า การเข้าร่วมกิจกรรมในเวทีต่างๆ ค่อนข้างน้อย ร้อยละ 19.8 ขาดความพร้อมด้านวิทยากรประจำศูนย์ฯ ร้อยละ 17.7 สถานที่สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไม่เหมาะสม ร้อยละ 16.4

การบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐในการควบคุมศัตรูพืชค่อนข้างน้อย และ ร้อยละ 11.6 การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ ฯ ค่อนข้างน้อย ตามลำดับ

6.8 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของ ศจช.

สัญญาภรณ์ บอนแดง (2563, น. 128-129) พบว่า แนวทางการพัฒนาการสื่อสารของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดตราด แบ่งออกเป็น 2 ด้านสำคัญ ดังนี้ 1) การพัฒนาผู้ส่งสารและผู้รับสาร มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ (1) ควรพัฒนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทุกกลุ่มให้มีความรู้สามารถจัดการศัตรูพืช (2) ส่งเสริมการดำเนินงาน ศจช.ให้เกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการถ่ายทอดความรู้ตามความต้องการของสมาชิกโดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้เห็นผลเชิงประจักษ์ (3) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้เครือข่าย ศจช. เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนสู่เกษตรกรและชุมชน 2) การพัฒนาการผลิตสื่อ ด้านสารหรือเนื้อหาควร (1) ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่คลุมเครือ และหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษ (2) จัดทำหลักสูตรอบรม/แผนการดำเนินงานให้แก่ ศจช. และเครือข่าย ศจช. โดยพัฒนารูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ด้วยภาพ/สัญลักษณ์ให้น่าสนใจ เข้าใจง่าย และสามารถเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่อได้ง่าย และเพิ่มช่องทางการรับรู้ข่าวสารและการแจ้งเตือนการระบาดของศัตรูพืชให้ผู้รับสารสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ง่าย และมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะทางสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เช่น Line Facebook YouTube เป็นต้น

วารุณี ภายหงส์ (2559, น. 101-102) พบว่า แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดสระบุรี จากการศึกษาโดย การจัดเวทีสนทนากลุ่มย่อยสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประจำปี 2558 จำนวน 3 กลุ่ม จากศูนย์ที่ได้รับการประเมินในระดับ ดีเด่น ดีมาก และปานกลาง พบว่า (1) ปัจจัยในการดำเนินงานพบว่า ในภาพรวมศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีปัจจัยภายในที่เป็นจุดแข็งต่อการดำเนินงาน คือ มีความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม จัดประชุมอย่างสม่ำเสมอ ผู้นำและคณะกรรมการศูนย์ทำงานโปร่งใสและชัดเจน มีความพร้อมของสถานที่และอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรม มีระบบการบริหารงานแบบประชาธิปไตย และมีกองทุนหมุนเวียน จัดเก็บข้อมูลที่เป็นรูปธรรม สำหรับปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสต่อการดำเนินงาน คือ กระแสการผลิตอาหารปลอดภัยจากสารพิษ การส่งเสริมการทำตลาดต้นทุน กรมส่งเสริมการเกษตรสนับสนุนความรู้วิชาการ และวัสดุอุปกรณ์การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน นวส. ในพื้นที่ให้ความสนใจดูแล (2) แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดสระบุรี พบว่า ในภาพรวมศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ ก. ด้านสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการวินิจฉัยศัตรูพืชแบบมีส่วนร่วม โดยเน้นการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง จัดเวรการสำรวจตรวจนับแปลง

พยากรณ์ ส่งเสริมความรู้ด้านเอกสาร ข. ด้านการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลพื้นฐานพืชหลักที่มีในชุมชน ส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกร และการเชื่อมโยงศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนกับเกษตรกรในพื้นที่ ค. ด้านหน่วยงานภาครัฐ/หน่วยงานภาคี ควรมีการวางแผนการพัฒนาจากล่างขึ้นบน เพื่อการส่งเสริมและการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานในแต่ละปี หน่วยงานภาครัฐ ควรสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สภาพพื้นฐานทางสังคม สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของ ศจช. ความพึงพอใจของสมาชิก ศจช. ต่อการดำเนินงานของ ศจช. ปัญหาในการดำเนินงานของ ศจช. และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของ ศจช. โดยการวิจัยครั้งนี้ได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดและสร้างข้อคำถามในส่วนของตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตอนที่ 2 การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตอนที่ 3 การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ของสมาชิก ตอนที่ 4 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ การวิจัยครั้งนี้มีวิธีการวิจัยเกี่ยวกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดต่อไปนี

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 ประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งประกอบด้วย 8 ศูนย์ ศูนย์ละ 30 ราย จำนวนประชากรทั้งสิ้น 240 ราย (สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหญ้าไซ, 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ, 2563) ดังนี้

สูตร

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

N = ประชากรตัวอย่างหรือกลุ่มตัวอย่าง

N = ประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อน (ในที่นี้กำหนดที่

ระดับ 0.05)

ในการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยขอให้มีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 0.05 จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{240}{1 + 240(0.05)^2} = 150 \\ &= 150 \text{ ราย} \end{aligned}$$

ดังนั้น จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 150 ราย ที่ระดับความคาดเคลื่อนร้อยละ 0.05 โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 62.50 ของประชากรทั้งหมด

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมดจำนวน 240 ราย โดยการกำหนดสัดส่วนจำนวนตัวอย่างของเกษตรกรในแต่ละ ศจช. และการสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับสลากตามรายชื่อของเกษตรกรที่เป็นสมาชิก ศจช. ให้ครบจำนวนตัวอย่าง ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแยกตามสัดส่วนของแต่ละ ศจช.

ที่	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองหญ้าไซ	30	19
2	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองราชวัตร (ข้าว)	30	19
3	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองขาม (ข้าว)	30	19
4	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองโพธิ์	30	19
5	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลแจงงาม	30	19
6	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลทัพหลวง	30	19
7	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองราชวัตร (มันสำปะหลัง)	30	18
8	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองขาม (มันสำปะหลัง)	30	18
	รวม	240	150

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ชนิดของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์

2.2 ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสัมภาษณ์ ที่ประกอบด้วยลักษณะ คำถามให้เลือกตอบ และคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำการเกษตร อบรม/ประชุม/สัมมนา การประกอบอาชีพในครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน หนี้สินของครัวเรือน และจำนวนพื้นที่ทำการเกษตร

ตอนที่ 2 การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน นำค่าเฉลี่ยของคะแนนมาประเมินระดับความรู้ที่ได้รับของสมาชิก แบ่งเป็น 5 ระดับความรู้ที่ได้รับ ในแต่ละระดับมีเกณฑ์ ดังนี้

- 1 หมายถึง การได้รับความรู้ในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง การได้รับความรู้ในระดับน้อย
- 3 หมายถึง การได้รับความรู้ในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง การได้รับความรู้ในระดับมาก
- 5 หมายถึง การได้รับความรู้ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก ในด้านองค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการให้บริการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยแบบสัมภาษณ์นี้แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 3.1 การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แบ่งเป็น 2 ระดับเชิงการดำเนินการ ในแต่ละระดับมีเกณฑ์ ดังนี้

- 0 หมายถึง ยังไม่ได้ดำเนินการ
- 1 หมายถึง มีการดำเนินการ

ตอนที่ 3.2 ความพึงพอใจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืช นำค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจมาประเมินระดับความพึงพอใจ แบ่งเป็น 5 ระดับความคิดเห็น ในแต่ละระดับมีเกณฑ์ ดังนี้

- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก
- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในด้านองค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการให้บริการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการบริหาร

จัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แบ่งเป็น 5 ระดับความคิดเห็น ในแต่ละระดับมีเกณฑ์ ดังนี้

- 1 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย
- 3 หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง มีปัญหาในระดับมาก
- 5 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในด้านองค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการให้บริการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แบ่งเป็น 5 ระดับความคิดเห็น ในแต่ละระดับมีเกณฑ์ ดังนี้

- 1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย
- 3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก
- 5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

2.3 การสร้างและทดสอบเครื่องมือ

2.3.1 การสร้างเครื่องมือ ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) กำหนดสิ่งที่ต้องการวัด ได้แก่ สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารวิชาการ หนังสือ เอกสาร บทความ ผลงานทางวิชาการ วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และพิจารณาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

2) การกำหนดประเด็นคำถามในการวิจัย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยครอบคลุมในประเด็นที่ต้องการศึกษา

3) กำหนดรูปแบบของคำถาม ให้ครบทุกประเด็นตามตัวแปร โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ลักษณะข้อมูล และกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คำถามให้เลือกตอบ และคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น

4) การจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง นำแบบสัมภาษณ์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถาม ตรวจสอบแก้ไขเนื้อหาให้ครอบคลุมประเด็นในเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และการใช้ภาษา ตลอดจนพิจารณาความเหมาะสม โดยทั่วไปของแบบสัมภาษณ์

5) การตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์และปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ตรวจสอบพิจารณาว่าข้อคำถามวัดได้ตรงและครอบคลุมเนื้อหา และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยแล้ว ดำเนินการปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จึงนำแบบสัมภาษณ์ ไปทำการทดสอบกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรของการวิจัย แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ต่อไป

6) จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วย ชื่อแบบสัมภาษณ์ คำชี้แจง เนื้อหาคำถามตามประเด็นที่ต้องการศึกษา จัดลำดับข้อความให้เหมาะสม ก่อนที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

2.3.2 การทดสอบเครื่องมือ

1) การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ดำเนินการก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เพื่อตรวจสอบว่า แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมานั้นสามารถวัดผลได้ตรงตามที่ต้องการ ครอบคลุมเนื้อหาของขอบเขตของเนื้อหาการวิจัย ความถูกต้องของภาษา ความเข้าใจตรงกับ ข้อคำถาม โดยใช้วิธีการทางสถิติตรวจสอบค่าความเที่ยงตรง คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องของ ข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยมีวิธีการดังนี้

(1) นำแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาว่าแบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยกำหนดคะแนนความเห็น ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์ไม่สอดคล้องกับ

วัตถุประสงค์

(2) นำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาคำนวณจากสูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC แทน แบบวัดความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ

$\sum R$ แทน ผลบวกของคะแนนผู้เชี่ยวชาญ

n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้เท่ากับหรือมากกว่า 0.50 แสดงว่าข้อคำถามนั้น วัดตรงกับเนื้อหาที่กำหนด สามารถนำข้อคำถามนั้นไปใช้ได้ ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณต่ำกว่า 0.50 แสดงว่า ข้อคำถามนั้น วัดไม่ตรงกับเนื้อหาที่กำหนด ผู้สร้างเครื่องมือวิจัยจะต้องปรับปรุงแก้ไขจนข้อความมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค, 2561) โดยแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา รวมเท่ากับ 0.99 แสดงว่าข้อคำถามเหล่านั้น วัดตรงกับเนื้อหาที่กำหนด สามารถนำข้อคำถามนั้นไปใช้ได้

2) การทดสอบความเที่ยง (Reliability) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ไปทำการทดสอบกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรของการวิจัย จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาความเที่ยง ตามวิธีการของ Cronbach's Alpha โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

ตอนที่ 2 การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เท่ากับ 0.851

ตอนที่ 3.2 ความพึงพอใจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืช เท่ากับ 0.827

ตอนที่ 4 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เท่ากับ 0.822

ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เท่ากับ 0.967

ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค (2561, น.48) สำหรับเกณฑ์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยควรมีค่าสูงกว่า 0.70 จึงจะถือว่าเครื่องมือวิจัยนั้นมีผลการวัดที่มีความเชื่อมั่นและน่าเชื่อถือได้ จากการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์มีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.70 ดังนั้นแบบสัมภาษณ์มีความเชื่อมั่น และสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ด้วยตนเอง โดยมีการกำหนดขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1.1 กำหนดช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล กำหนดแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล และเก็บข้อมูลตามแผน

3.1.2 เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เตรียมแบบสัมภาษณ์ เพียงพอต่อการใช้ในแต่ละครั้งตามแผน

3.1.3 การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้เพื่อการสัมภาษณ์และการเดินทาง เช่น ดินสอ ปากกา กระดาษช่วยจดบันทึก แบบสัมภาษณ์ และยานพาหนะ

3.1.4 การประสานงาน โดยการประสานผ่านทางโทรศัพท์ถึงผู้ปกครองท้องที่ เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษา และความจำเป็นในการสัมภาษณ์เกษตรกรเพื่อเก็บข้อมูลในพื้นที่ และแจ้งแผนการลงพื้นที่นัดหมายเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล โดยแจ้งประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ก่อนล่วงหน้า 1 อาทิตย์ และก่อนลงพื้นที่ 1 วัน โทรนัดหมายประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อีก 1 ครั้ง

3.1.5 ดำเนินการสัมภาษณ์เกษตรกร มีขั้นตอน ดังนี้

1) **แนะนำตัวผู้เก็บข้อมูล** โดยแนะนำชื่อ นามสกุล และแจ้งว่าเป็นนักศึกษา ระดับปริญญาโท ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนา การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี และสอบถาม พูดคุยกับผู้ให้สัมภาษณ์ ประมาณ 20 นาที ก่อนสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยกับผู้ตอบ แบบสัมภาษณ์

2) **ชี้แจงวัตถุประสงค์ ของการศึกษาวิจัย** เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ดังนี้

(1) **เพื่อศึกษา** สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

(2) **เพื่อศึกษา** การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

(3) **เพื่อศึกษา** การดำเนินงาน และความพึงพอใจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ต่อการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

(4) เพื่อศึกษา ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

(5) เพื่อศึกษา แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืช

ชุมชน

3) เริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ โดยผู้ศึกษาวิจัยเรียกชื่อเกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นรายบุคคลครั้งละ 1 คน ใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์คนละ 10-15 นาที

4) เมื่อสัมภาษณ์ ครบทุกคนแล้วผู้ศึกษาวิจัยทบทวนความถูกต้อง และความ สมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลว่าครบถ้วนถูกต้อง สมบูรณ์

5) กล่าวขอบคุณ ผู้ศึกษาวิจัยกล่าวขอบคุณเกษตรกร และประธานศูนย์จัดการ ศัตรูพืชชุมชน พร้อมมอบของที่ระลึกกับผู้ให้ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ ดำเนินการเก็บข้อมูล

6) รวบรวม ตรวจสอบจำนวน ความถูกต้องครบถ้วน และสรุปแบบสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้แบบสัมภาษณ์ครบตามจำนวนที่กำหนด ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความ ถูกต้องของข้อมูล และลงรหัสเพื่อประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้สถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) คือ ค่าความถี่ (frequencies) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (standard deviation)

ตอนที่ 2 การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ (frequencies) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการจัดอันดับ (Ranking)

การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน นำค่าเฉลี่ย ของคะแนนมาประเมินระดับความคิดเห็น มี 5 ระดับ ตามเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$\begin{aligned}
 &= \frac{5-1}{5} \\
 &= \frac{4}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

1.00 - 1.80	หมายถึง	ระดับการได้รับความรู้ที่น้อยที่สุด
1.81 - 2.60	หมายถึง	ระดับการได้รับความรู้น้อย
2.61 - 3.40	หมายถึง	ระดับการได้รับความรู้ปานกลาง
3.41 - 4.20	หมายถึง	ระดับการได้รับความรู้มาก
4.21 - 5.00	หมายถึง	ระดับการได้รับความรู้มากที่สุด

ตอนที่ 3 การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

ตอนที่ 3.1 การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนชุมชน โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) และการจัดอันดับ (ranking) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาจากคะแนนที่มีการดำเนินการและยังไม่ได้ดำเนินการ คือ มีการดำเนินการ = 1 คะแนน และยังไม่ได้ดำเนินการ = 0 คะแนน และจัดช่วงคะแนนเพื่อให้เป็นเกณฑ์การประเมินผลระดับในเชิงปฏิบัติ โดยจัดช่วงคะแนนแบ่งออกเป็นช่วง ๆ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\
 &= \frac{30 - 0}{5} \\
 &= \frac{30}{5} \\
 &= 6
 \end{aligned}$$

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

ระดับน้อยที่สุด หมายถึง เกษตรกรมีการดำเนินการ 1.00 - 6.99 คะแนน

ระดับน้อย	หมายถึง	เกษตรกรมีการดำเนินการ 7.00 - 12.99 คะแนน
ระดับปานกลาง	หมายถึง	เกษตรกรมีการดำเนินการ 13.00 - 18.99 คะแนน
ระดับมาก	หมายถึง	เกษตรกรมีการดำเนินการ 19.00 – 24.99 คะแนน
ระดับมากที่สุด	หมายถึง	เกษตรกรมีการดำเนินการ 25.00 – 30.00 คะแนน

ตอนที่ 3.2 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก นำค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจมาประเมินระดับความพึงพอใจ 5 ระดับตามเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

1.00 - 1.80	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด
1.81 - 2.60	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อย
2.61 - 3.40	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
3.41 - 4.20	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมาก
4.21 - 5.00	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ วิธีการแจกแจงความถี่ (frequency) ด้วยค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัดอันดับ

ปัญหาของสมาชิกต่อการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน นำค่าเฉลี่ยของคะแนนมาประเมินระดับปัญหา มี 5 ระดับ ตามเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

1.00 - 1.80	หมายถึง	มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด
1.81 - 2.60	หมายถึง	มีปัญหาในระดับน้อย
2.61 - 3.40	หมายถึง	มีปัญหาในระดับปานกลาง
3.41 - 4.20	หมายถึง	มีปัญหาในระดับมาก
4.21 - 5.00	หมายถึง	มีปัญหาในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ วิธีการแจกแจงความถี่ (frequency) ด้วยค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean)

ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัดอันดับ

นำค่าเฉลี่ยของคะแนนมาประเมินระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มี 5 ระดับ ตามเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

1.00 - 1.80	หมายถึง	เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด
1.81 - 2.60	หมายถึง	เห็นด้วยระดับน้อย
2.61 - 3.40	หมายถึง	เห็นด้วยระดับปานกลาง
3.41 - 4.20	หมายถึง	เห็นด้วยระดับมาก
4.21 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยระดับมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี” ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ตอนที่ 2 การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ตอนที่ 3 การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

ตอนที่ 4 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

การศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำการเกษตรและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ผลการวิเคราะห์ปรากฏผลดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

n=150		
สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	63	42.0
หญิง	87	58.0
2. อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40	11	7.3
41-50	32	21.4
51-60	57	38.0
61-70	42	28.0
มากกว่าหรือเท่ากับ 71	8	5.3
ค่าต่ำสุด = 31 ปี ค่าสูงสุด = 77 ปี		
ค่าเฉลี่ย = 55.93 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9.703 ปี		
3. สถานภาพ		
โสด	23	15.3
สมรส	103	68.7
หย่าร้าง	1	0.7
หม้าย	23	15.3
4. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	11	7.3
ประถมศึกษา	93	62.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	15	10.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	20	13.3
อนุปริญญา/ปวส.	6	4.0
ปริญญาหรือเทียบเท่า	4	2.7
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.7
อื่นๆ	0	0.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n=150		
สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
5. ประสบการณ์ในการทำการเกษตร (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15	11	7.3
16-25	39	26.0
26-35	68	45.4
36-45	26	17.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 46	6	4.0
ค่าต่ำสุด = 4 ปี ค่าสูงสุด = 55 ปี		
ค่าเฉลี่ย = 29.63 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9.419 ปี		
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
1	18	12.0
2	31	20.7
3	44	29.3
4	42	28.0
5	8	5.3
6	7	4.7
ค่าต่ำสุด = 1 คน ค่าสูงสุด = 6 คน		
ค่าเฉลี่ย = 3.08 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.267 คน		

จากตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แสดงค่าจำนวน ร้อยละของ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำการเกษตร และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

เพศ พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 58.0 เป็นเพศหญิง และ ร้อยละ 42.0 เป็นเพศชาย

อายุ พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 38.0 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี รองลงมา ร้อยละ 28.0 มีอายุระหว่าง 61-70 ปี ร้อยละ 21.4 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 7.3 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และร้อยละ 5.3 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 71 ปี ตามลำดับ โดย

เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีอายุน้อยที่สุด 31 ปี อายุมากที่สุด 77 ปี และมีอายุเฉลี่ย 55.93 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.703 ปี

สถานภาพ พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 68.7 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 15.3 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 15.3 มีสถานภาพหม้าย และร้อยละ 0.7 มีสถานภาพหย่าร้าง ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 62.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 13.3 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 10.0 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 7.3 จบการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา ร้อยละ 4 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 2.7 จบการศึกษาระดับปริญญาหรือเทียบเท่า และร้อยละ 0.7 จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

ประสบการณ์ในการทำการเกษตร พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 45.4 มีประสบการณ์ในการทำการเกษตร 26-35 ปี รองลงมา ร้อยละ 26.0 มีประสบการณ์ในการทำการเกษตร 16-25 ปี ร้อยละ 17.3 มีประสบการณ์ในการทำการเกษตร 36-45 ปี ร้อยละ 7.3 มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 ปี และร้อยละ 4.0 มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรมากกว่าหรือเท่ากับ 46 ปี ตามลำดับ โดยมีเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรต่ำที่สุด 4 ปี และมีประสบการณ์ในการทำการเกษตรสูงที่สุด 55 ปี โดยมีประสบการณ์ทำการเกษตรเฉลี่ย 29.63 ปี

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 29.3 มีสมาชิกในครัวเรือน 3 คน รองลงมา ร้อยละ 28.0 มีสมาชิกในครัวเรือน 4 คน ร้อยละ 20.7 มีสมาชิกในครัวเรือน 2 คน ร้อยละ 12.0 มีสมาชิกในครัวเรือน 1 คน ร้อยละ 5.3 มีสมาชิกในครัวเรือน 5 คน และร้อยละ 4.7 มีสมาชิกในครัวเรือน 6 คน ตามลำดับ โดยเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน มีสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด 6 คน และมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.08 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.267 คน

1.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

การศึกษาสภาพทางสังคมของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันทางการเกษตร ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ศจช. และจำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนาในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ผลการวิเคราะห์ปรากฏผลดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

n=150		
สภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
1. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันทางการเกษตร		
ไม่เป็น	0	0
เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	150	100.0
กลุ่มเกษตรกร	28	18.7
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	32	21.3
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	64	42.7
ศูนย์ข้าวชุมชน	85	56.7
ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน	32	18.4
กลุ่มสมาชิก ธกส.	90	60.0
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	26	17.3
กลุ่มแปลงใหญ่	82	54.7
กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน	3	2.0
2. ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ศจช. (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3	10	6.7
4-6	45	30.0
7-9	34	22.6
10-12	33	22.0
มากกว่าหรือเท่ากับ 13	28	18.7
ค่าต่ำสุด = 2 ปี ค่าสูงสุด = 13 ปี		
ค่าเฉลี่ย = 8.31 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.346 ปี		
3. จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนาในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ครั้ง/ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3	61	40.7
4-6	66	44.0
มากกว่าหรือเท่ากับ 7	23	15.3
ค่าต่ำสุด = 2 ครั้ง/ปี ค่าสูงสุด = 8 ครั้ง/ปี		
ค่าเฉลี่ย = 4.39 ครั้ง/ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.617 ครั้ง/ปี		

จากตารางที่ 4.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แสดงค่าจำนวน ร้อยละของ การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันทางการเกษตร ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ศจช. และจำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนาในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันทางการเกษตร พบว่าเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 100.0 เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร ไม่มีเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร โดยเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร ได้แก่ ร้อยละ 60.0 เป็นสมาชิก ธกส. รองลงมาคือ ร้อยละ 56.7 เป็นสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน ร้อยละ 54.7 เป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ ร้อยละ 42.7 เป็นสมาชิกกลุ่มกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 21.3 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ร้อยละ 18.7 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 18.4 เป็นสมาชิกศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ร้อยละ 17.3 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 2.0 เป็นสมาชิกกลุ่มผู้นำชลประทาน ตามลำดับ

ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ศจช. (ปี) พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 40.7 เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระยะเวลามากกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี รองลงมาคือ ร้อยละ 30.6 เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระยะเวลา 6-9 ปี และร้อยละ 28.7 เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระยะเวลาน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ตามลำดับ โดยเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนต่ำสุด 2 ปี มีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนสูงสุด 13 ปี และมีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเฉลี่ย 8.31 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.346 ปี

จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนาในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 44.0 เข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนาในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 4-6 ครั้ง/ปี รองลงมาคือ ร้อยละ 40.7 เข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนาในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ครั้ง/ปี และร้อยละ 15.3 เข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนาในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมากกว่าหรือเท่ากับ 7 ครั้ง/ปี ตามลำดับ โดยจำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนาในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนต่ำสุด 2 ครั้ง/ปี จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนาในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนสูงสุด 8 ครั้ง/ปี และจำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนาในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเฉลี่ย 4.39 ครั้ง/ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.617 ครั้ง/ปี

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

การศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย การประกอบอาชีพ รายได้ของครัวเรือน หนี้สินของครัวเรือน และจำนวนพื้นที่ทำการเกษตร ผลการวิเคราะห์ปรากฏผลดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

n=150		
สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
1. การประกอบอาชีพ		
1.1 อาชีพหลัก		
ทำนา	111	74.0
ทำไร่	36	24.0
ปศุสัตว์	3	2.0
1.2 อาชีพรอง		
ไม่มีอาชีพรอง	70	46.7
มีอาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	80	53.3
ทำนา	4	2.7
ทำสวน	3	2.0
ทำไร่	38	25.3
ปศุสัตว์	19	12.7
ค้าขาย	17	11.3
2. รายได้ของครัวเรือน (บาท)		
2.1 รายได้จากภาคการเกษตรต่อปี		
น้อยกว่า 100,001	39	26.0
100,001 - 150,000	54	36.0
150,001- 200,000	22	14.7
200,001 - 250,000	10	6.6
มากกว่า 250,000	25	16.7
ค่าต่ำสุด = 80,000 บาท	ค่าสูงสุด = 450,000 บาท	
ค่าเฉลี่ย = 169,453.33 บาท	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 84,304.624 บาท	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

		n=150	
สภาพทางเศรษฐกิจ		จำนวน	ร้อยละ
2.2 รายได้นอกภาคการเกษตรต่อปี			
ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร		129	86.0
มีรายได้นอกภาคการเกษตร		21	14.0
น้อยกว่า 50,000		6	28.6
50,001 - 70,000		9	42.8
มากกว่า 70,000		6	28.6
ค่าต่ำสุด = 20,000 บาท ค่าสูงสุด = 100,000 บาท			
ค่าเฉลี่ย = 59,047.62 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 25,130.611 บาท			
3. หนี้สินของครัวเรือน (บาท)			
3.1 หนี้สินจากภาคการเกษตร			
ไม่มีหนี้สินจากภาคการเกษตร		35	23.3
มีหนี้สินจากภาคการเกษตร		115	76.7
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000		41	35.7
50,001 - 150,000		31	26.9
150,001 - 250,000		25	21.7
250,001 - 350,000		10	8.7
มากกว่าหรือเท่ากับ 350,000		8	7.0
ค่าต่ำสุด = 20,000 บาท ค่าสูงสุด = 500,000 บาท			
ค่าเฉลี่ย = 142,826.09 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 123,716.446 บาท			
3.2 หนี้สินนอกภาคการเกษตร			
ไม่มีหนี้สินนอกภาคการเกษตร		112	74.7
มีหนี้สินนอกภาคการเกษตร		38	25.3
น้อยกว่า 50,000		17	44.7
50,001 - 150,000		12	31.6
มากกว่า 150,000		9	23.7
ค่าต่ำสุด = 10,000 บาท ค่าสูงสุด = 300,000 บาท			
ค่าเฉลี่ย = 81,315.79 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 90,611.170 บาท			

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n=150		
สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
4. จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร		
น้อยกว่า 10	14	9.3
10-20	52	34.7
21-30	42	28.0
31-40	24	16.0
มากกว่า 40	18	12.0
ค่าต่ำสุด = 5 ไร่ ค่าสูงสุด = 84 ไร่		
ค่าเฉลี่ย = 24.61 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 13.272 ไร่		
4.1 พื้นที่ตนเอง		
ไม่มีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตัวเอง	9	6.0
มีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตัวเอง	141	94.0
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	37	26.2
11-20	48	34.1
21-30	36	25.5
31-40	11	7.8
มากกว่าหรือเท่ากับ 40	9	6.4
ค่าต่ำสุด = 3 ไร่ ค่าสูงสุด = 50 ไร่		
ค่าเฉลี่ย = 19.74 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.996 ไร่		
4.2 พื้นที่เช่า		
ไม่มีพื้นที่เช่า	85	56.7
มีพื้นที่เช่า	65	43.3
น้อยกว่า 10	25	38.5
10-20	27	41.5
มากกว่า 20	13	20.0
ค่าต่ำสุด = 3 ไร่ ค่าสูงสุด = 59 ไร่		
ค่าเฉลี่ย = 13.98 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.233 ไร่		

จากตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แสดงค่าจำนวน ร้อยละของ การประกอบอาชีพ รายได้ของครัวเรือน หนี้สินของครัวเรือน และ จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

การประกอบอาชีพหลัก พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 74.0 ประกอบอาชีพทำนา รองลงมาคือ ร้อยละ 24.0 ประกอบอาชีพทำไร่ และร้อยละ 2.0 ประกอบอาชีพปลูกสัตว์ ตามลำดับ

การประกอบอาชีพรอง พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 53.3 มีอาชีพรอง และร้อยละ 46.7 ไม่มีอาชีพรอง โดยเกษตรกรที่มีอาชีพรอง ได้แก่ ร้อยละ 25.3 ประกอบอาชีพทำไร่ รองลงมา ร้อยละ 12.7 ประกอบอาชีพปลูกสัตว์ ร้อยละ 11.3 ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 2.7 ประกอบอาชีพทำนา และร้อยละ 2.0 ประกอบอาชีพทำสวน ตามลำดับ

รายได้ของครัวเรือนจากภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 62.7 มีรายได้ 100,000 - 200,000 บาท/ปี รองลงมาคือ ร้อยละ 16 มีรายได้ 200,001 – 300,000 บาท/ปี ร้อยละ 14.0 มีรายได้น้อยกว่า 100,000 บาท ร้อยละ 6.0 มีรายได้ 300,001 – 400,000 บาท/ปี และร้อยละ 1.3 มีรายได้มากกว่า 400,000 บาท/ปี ตามลำดับ โดยเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีรายได้ต่ำสุด 80,000 บาท/ปี มีรายได้สูงสุด 450,000 บาท/ปี และมีรายได้เฉลี่ย 169,453.33 บาท/ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 84,304.624 บาท/ปี

รายได้ของครัวเรือนนอกภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 14 มีรายได้นอกภาคการเกษตร ร้อยละ 86.0 ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร โดยเกษตรกรที่มีรายได้จากนอกภาคการเกษตร ได้แก่ ร้อยละ 42.8 มีรายได้ 500,001 – 70,000 บาท/ปี ร้อยละ 28.6 มีรายได้น้อยกว่า 50,000 บาท/ปี และร้อยละ 28.6 มีรายได้มากกว่า 70,000 บาท/ปี ตามลำดับ โดยเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีรายได้ต่ำสุด 20,000 บาท/ปี มีรายได้สูงสุด 100,000 บาท/ปี และมีรายได้เฉลี่ย 59,047.62 บาท/ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 25,130.611 บาท/ปี

หนี้สินจากภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนร้อยละ 76.7 มีหนี้สินจากภาคการเกษตร ร้อยละ 74.7 ไม่มีหนี้สินจากภาคการเกษตร โดยเกษตรกรที่มีหนี้สินจากภาคการเกษตร ได้แก่ ร้อยละ 35.7 มีหนี้สินน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท รองลงมาคือ ร้อยละ 26.9 มีหนี้สิน 50,001 – 150,000 บาท ร้อยละ 150,001 – 250,000 บาท ร้อยละ 8.7 มีหนี้สิน 250,001 – 350,000 บาท และร้อยละ 7.0 มีหนี้สินมากกว่าหรือเท่ากับ 350,000บาท ตามลำดับ โดยเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีหนี้สินต่ำสุด 20,000 บาท มีหนี้สินสูงสุด 500,000 บาท/ปี และมีหนี้สินเฉลี่ย 142,826.09 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 123,716.446 บาท

หนี้สินนอกภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 25.3 มีหนี้สินนอกภาคการเกษตร ร้อยละ 74.7 ไม่มีหนี้สินนอกภาคการเกษตร โดยเกษตรกรที่มีหนี้สินนอกภาคการเกษตร ได้แก่ ร้อยละ 44.7 มีหนี้สินน้อยกว่า 50,000 บาท รองลงมาคือ ร้อยละ 31.6 มีหนี้สิน 50,001 – 150,000 บาท และร้อยละ 23.7 มีหนี้สินมากกว่า 150,000 บาท ตามลำดับ โดยเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีหนี้สินต่ำสุด 10,000 บาท มีหนี้สินสูงสุด 300,000 บาท และมีหนี้สินเฉลี่ย 81,315.79 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 90,611.170 บาท

จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 34.7 มีจำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 10 - 20 ไร่ รองลงมาคือ ร้อยละ 28.0 มีจำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 21-30 ไร่ ร้อยละ 16.0 มีจำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 31.-40 ไร่ ร้อยละ 12.0 มีจำนวนพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่า 40 ไร่ และร้อยละ 9.3 มีจำนวนพื้นที่ทำการเกษตรน้อยกว่า 10 ไร่ ตามลำดับ โดยเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีจำนวนพื้นที่ทำการเกษตรต่ำสุด 5 ไร่ จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรสูงสุด 84 ไร่ และจำนวนพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 24.61 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.272 ไร่

พื้นที่ตนเอง พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 94.0 มีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตัวเอง ร้อยละ 6.0 ไม่มีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตัวเอง โดยเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตัวเอง ได้แก่ ร้อยละ 34.1 มีพื้นที่ 11 - 20 ไร่ รองลงมาคือ ร้อยละ 26.2 มีพื้นที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ ร้อยละ 25.5 มีพื้นที่ 21 - 30 ไร่ ร้อยละ 7.8 มีพื้นที่ 31 - 40 ไร่ และร้อยละ 6.4 มีพื้นที่ มากกว่าหรือเท่ากับ 40 ไร่ โดยเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีจำนวนพื้นที่ตนเองต่ำสุด 3 ไร่ มีพื้นที่ตนเองสูงสุด 50 ไร่ และมีพื้นที่ตนเองเฉลี่ย 19.74 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.996 ไร่

พื้นที่เช่า พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 43.3 มีพื้นที่เช่า ร้อยละ 56.7 ไม่มีพื้นที่เช่า โดยเกษตรกรที่มีพื้นที่เช่า ได้แก่ ร้อยละ 41.5 มีพื้นที่เช่า 10 - 20 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 38.5 มีพื้นที่เช่าน้อยกว่า 10 ไร่ และร้อยละ 20.0 มีพื้นที่เช่ามากกว่า 20 ไร่ ตามลำดับ โดยเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีจำนวนพื้นที่เช่าต่ำสุด 3 ไร่ พื้นที่เช่าสูงสุด 59 ไร่ และพื้นที่เช่าเฉลี่ย 13.98 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11.233 ไร่

ตอนที่ 2 การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

การศึกษาการได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แบ่งออกเป็น 4 แหล่งความรู้ ได้แก่ ความรู้ผ่านสื่อบุคคล ความรู้ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ และความรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏผลดังตารางที่ 4.4 และ 4.5

ตารางที่ 4.4 การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

แหล่งความรู้	ระดับความรู้ที่ได้รับ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1. สื่อบุคคล						3.58	มาก	
						(0.859)		
1.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	0 (0.0)	2 (1.3)	13 (8.7)	61 (40.7)	74 (49.3)	4.38 (0.702)	มากที่สุด	1
1.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐหน่วยงานอื่นๆ	0 (0.0)	6 (4.0)	25 (16.7)	66 (44.0)	53 (35.3)	4.11 (0.820)	มาก	2
1.3 ผู้นำท้องที่/ท้องถิ่น	15 (10.0)	54 (36.0)	63 (42.0)	16 (10.7)	2 (1.3)	2.57 (0.862)	น้อย	12
1.4 อาสาสมัครเกษตร (อกม.)	1 (0.7)	4 (2.7)	42 (28.0)	59 (39.3)	44 (29.3)	3.94 (0.861)	มาก	4
1.5 ญาติ/พี่น้อง	15 (10.0)	33 (22.0)	72 (48.0)	23 (15.3)	7 (4.7)	2.83 (0.968)	ปานกลาง	10
1.6 เพื่อนเกษตรกร	5 (3.3)	8 (5.3)	49 (32.7)	62 (41.3)	26 (17.3)	3.64 (0.943)	มาก	7
2. สื่อสิ่งพิมพ์						3.45	มาก	
						(0.868)		
2.1 วารสาร	19 (12.7)	72 (48.0)	37 (24.7)	16 (10.7)	6 (4.0)	2.45 (0.980)	น้อย	13

n = 150

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 150

แหล่งความรู้	ระดับความรู้ที่ได้รับ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
2.2 แผ่นพับ	1 (0.7)	11 (7.3)	53 (35.3)	55 (36.7)	30 (20.0)	3.68 (0.900)	มาก	5
2.3 โปสเตอร์	0 (0.0)	8 (5.3)	58 (38.7)	61 (40.7)	23 (15.3)	3.66 (0.801)	มาก	6
2.4 เอกสารเผยแพร่	1 (0.7)	3 (2.0)	31 (20.7)	74 (49.3)	41 (27.3)	4.01 (0.790)	มาก	3
3. สื่อออนไลน์						3.03 (1.156)	ปานกลาง	
3.1 เฟซบุ๊ก (Facebook)	13 (8.7)	55 (36.7)	34 (22.7)	30 (20.0)	18 (12.0)	2.90 (1.180)	ปาน กลาง	9
3.2 ยูทูบ (YouTube)	16 (10.7)	54 (36.0)	24 (16.0)	28 (18.7)	28 (18.7)	2.99 (1.316)	ปาน กลาง	8
3.3 ไลน์ (Line)	2 (0.7)	13 (7.3)	55 (35.3)	47 (36.7)	33 (20.0)	3.64 (0.964)	มาก	7
3.4 บล็อก (Blog)	28 (18.7)	49 (32.7)	36 (24.0)	28 (18.7)	9 (6.0)	2.61 (1.164)	ปาน กลาง	11
ภาพรวม						3.35 (0.961)	ปาน กลาง	

จากตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลการได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า เกษตรกรได้รับการส่งเสริมความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) เมื่อพิจารณาข้อมูลแต่ละประเด็น ปรากฏผลดังนี้

สื่อบุคคล พบว่า การได้รับการส่งเสริมความรู้จากสื่อบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58) และเมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการ

ดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ได้รับในระดับมากที่สุด 1 แหล่ง คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.38) การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ได้รับในระดับมาก 3 แหล่ง คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐหน่วยงานอื่นๆ เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาชุมชน ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักพืช สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ค่าเฉลี่ย 4.11) อาสาสมัครเกษตร (อกม.) (ค่าเฉลี่ย 3.94) และเพื่อนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.64) การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ได้รับในระดับปานกลาง 1 แหล่ง คือ ญาติ/พี่น้อง (ค่าเฉลี่ย 2.83) และการได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ได้รับในระดับน้อย 1 แหล่ง คือ ผู้นำท้องที่/ท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 2.57) ตามลำดับ

สื่อสิ่งพิมพ์ พบว่า การได้รับการส่งเสริมความรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) และเมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ได้รับในระดับมาก 3 แหล่ง คือ เอกสารเผยแพร่ (ค่าเฉลี่ย 4.01) แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย 3.68) และโปสเตอร์ (ค่าเฉลี่ย 3.66) และการได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ได้รับในระดับน้อย 1 แหล่ง คือ วารสาร (ค่าเฉลี่ย 2.45) ตามลำดับ

สื่อออนไลน์ พบว่า การได้รับการส่งเสริมความรู้จากสื่อออนไลน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.03) และเมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ได้รับในระดับมาก 1 แหล่ง คือ ไลน์ Line (ค่าเฉลี่ย 3.64) และการได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ได้รับในระดับปานกลาง 3 แหล่ง คือ ยูทูป YouTube (ค่าเฉลี่ย 2.99) เฟซบุ๊ก Facebook (ค่าเฉลี่ย 2.90) และบล็อก Blog (ค่าเฉลี่ย 2.61) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 สรุปการได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

แหล่งความรู้	ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	ลำดับ
1. สื่อบุคคล	3.58 (0.859)	มาก	1
2. สื่อสิ่งพิมพ์	3.45 (0.868)	มาก	2
3. สื่อออนไลน์	3.03 (1.156)	ปานกลาง	3
ค่าเฉลี่ยรวม	3.35 (0.961)	ปานกลาง	

จากตาราง 4.5 แสดงข้อมูลสรุปการได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ปรากฏผลดังนี้

สรุปการได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนพบว่าเกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) และเมื่อพิจารณาระดับความรู้ที่ได้รับทั้ง 3 แหล่ง ตามลำดับคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ ระดับมากมี 2 แหล่ง คือ สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.58) และสื่อสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.45) ระดับปานกลางมี 1 แหล่ง คือ สื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.03)

ตอนที่ 3 การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

การศึกษาการดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านองค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการให้บริการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.6 และ 4.7 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก ปรากฏผลดังตารางที่ 4.8 และ 4.9

ตารางที่ 4.6 การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

n = 150

การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	ระดับการดำเนินงาน (จำนวน / ร้อยละ)	อันดับ
1. ด้านองค์ประกอบของ ศจช.		
1.1 ศูนย์มีการกำหนดให้คัดเลือกสมาชิก ศจช. เป็นเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน	100 (100.0)	1
1.2 ศูนย์มีการคัดเลือกสมาชิก ศจช. ที่มีความสมัครใจเป็นสมาชิก ศจช. อย่างน้อย 30 ราย	100 (100.0)	1
1.3 สมาชิก ศจช. มีการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการ ศจช.	100 (100.0)	1

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 150

การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	ระดับการดำเนินงาน (จำนวน / ร้อยละ)	อันดับ
1.4 คณะกรรมการมีการแต่งตั้งคณะทำงานย่อย ในแต่ละด้าน	113 (75.3)	22
1.5 คณะกรรมการมีการประชุมวางแผนการ ปฏิบัติงาน ศจช.	132 (88.0)	18
1.6 คณะกรรมการมีการเสนอโครงการเพื่อขอ งบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	76 (50.7)	26
1.7 คณะกรรมการมีการประสาน รายงาน จัดทำ ข้อมูลด้านการจัดการศัตรูพืช	113 (75.3)	22
1.8 สถานที่ตั้ง ศจช. อยู่ในแหล่งชุมชนหรือ สถานที่ที่เกษตรกรเดินทางได้สะดวก	150 (100.0)	1
1.9 มีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำ ศจช. เช่น แก้ว โตะ เครื่องเขียน	150 (100.0)	1
1.10 มีสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ศจช.	150 (100.0)	1
1.11 มีสถานที่สำหรับติดตั้งวัสดุอุปกรณ์สำหรับ ดำเนินกิจกรรมของ ศจช.	150 (100.0)	1
1.12 แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช มีขนาด พื้นที่เหมาะสม	150 (100.0)	1
1.13 มีป้ายแปลงระบุรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับ แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช	75 (50.0)	28
1.14 มีการแจ้งเตือนการระบาดที่แปลงติดตาม สถานการณ์ศัตรูพืช	56 (37.3)	29
1.15 มีการเก็บข้อมูลแปลงติดตามสถานการณ์ ศัตรูพืชอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตลอดฤดูกาล เพาะปลูก	150 (100.0)	1

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 150

การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	ระดับการดำเนินงาน (จำนวน / ร้อยละ)	อันดับ
2. ด้านการให้บริการของ ศจช.		
2.1 มีแจ้งการเตือนการระบาดของศัตรูพืชผ่านสื่อ ต่างๆ	150 (100.0)	1
2.2 มีบริการวินิจฉัยศัตรูพืชแก่เกษตรกรและ ชุมชนที่มีปัญหาการระบาดของศัตรูพืช	113 (75.3)	22
2.3 มีบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่ เกษตรกร	38 (25.3)	30
2.4 มีบริการข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช	150 (100.0)	1
2.5 มีบริการข้อมูลเกี่ยวกับชีวภัณฑ์ และการผลิต ชีวภัณฑ์	132 (88.0)	18
3. ด้านการบริหารจัดการ ศจช.		
3.1 คณะกรรมการมีการจัดทำแผนการดำเนินงาน ของ ศจช.	150 (100.0)	1
3.2 คณะกรรมการมีการจัดทำแนวทางการจัดการ ศัตรูพืช	131 (87.3)	21
3.3 มีการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย	150 (100.0)	1
3.4 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร แก่สมาชิก ศจช.	150 (100.0)	1
3.5 มีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	150 (100.0)	1
4. ด้านกระบวนการเรียนรู้ของ ศจช.		
4.1 มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	150 (100.0)	1

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 150

การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	ระดับการดำเนินงาน (จำนวน / ร้อยละ)	อันดับ
4.2 มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต	94 (62.7)	25
4.3 มีการร่วมกันของสมาชิกในการกำหนด ประเด็นการเรียนรู้	132 (88.0)	18
4.4 มีระบบการเรียนรู้ตามกระบวนการ โรงเรียน เกษตรกร	76 (50.7)	26
4.5 มีการนำองค์ความรู้กลับไปปฏิบัติในแปลง ของตนเอง	150 (100.0)	1

จากตารางที่ 4.6 การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ผลปรากฏดังนี้
ด้านองค์ประกอบของ ศจช.

มีการดำเนินการร้อยละ 100.0 ในประเด็น ดังนี้ ศูนย์มีการกำหนดให้คัดเลือกสมาชิก ศจช. เป็นเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน, ศูนย์มีการคัดเลือกสมาชิก ศจช. ที่มีความสมัครใจเป็นสมาชิก ศจช. อย่างน้อย 30 ราย, สมาชิก ศจช. มีการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการ ศจช., สถานที่ตั้ง ศจช. อยู่ในแหล่งชุมชนหรือสถานที่ที่เกษตรกรเดินทางได้สะดวก, มีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำ ศจช. เช่น แก้ว ใต้อี ใต้อี เครื่องเขียน, มีสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ศจช., มีสถานที่สำหรับติดตั้งวัสดุอุปกรณ์สำหรับดำเนินกิจกรรมของ ศจช., แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช มีขนาดพื้นที่เหมาะสม, มีการเก็บข้อมูลแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตลอดฤดูกาลเพาะปลูก รองลงมาคือ มีการดำเนินการร้อยละ 88.0 ได้แก่ คณะกรรมการมีการประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน ศจช. มีการดำเนินการร้อยละ 75.3 ได้แก่ คณะกรรมการมีการแต่งตั้งคณะกรรมการย่อยในแต่ละด้าน และคณะกรรมการมีการประสาน รายงาน จัดทำข้อมูลด้านการจัดการศัตรูพืช มีการดำเนินการร้อยละ 50.7 ได้แก่ คณะกรรมการมีการเสนอโครงการเพื่อของบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินการร้อยละ 50 ได้แก่ มีป้ายแปลงระบุรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช และมีการดำเนินการร้อยละ 37.3 ได้แก่ มีการแจ้งเตือนการระบาดของแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช ตามลำดับ

ด้านการให้บริการของ ศจช.

มีการดำเนินการร้อยละ 100.0 ได้แก่ มีแจ้งการเตือนการระบาดของศัตรูพืชผ่านสื่อต่างๆ และมีบริการข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช รองลงมาคือ มีการดำเนินการร้อยละ 88.0 ได้แก่ มีบริการข้อมูลเกี่ยวกับชีวภัณฑ์ และการผลิตชีวภัณฑ์ มีการดำเนินการร้อยละ 75.3 ได้แก่ มีบริการวินิจฉัยศัตรูพืช แก่เกษตรกรและชุมชนที่มีปัญหาการระบาดของศัตรูพืช และมีการดำเนินการร้อยละ 25.3 ได้แก่ มีบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร ตามลำดับ

ด้านการบริหารจัดการ ศจช.

มีการดำเนินการร้อยละ 100.0 ได้แก่ คณะกรรมการมีการจัดทำแผนการดำเนินงานของ ศจช., มีการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย, มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก ศจช. และมีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรองลงมาคือ มีการดำเนินการร้อยละ 87.3 ได้แก่ คณะกรรมการมีการจัดทำแนวทางการจัดการศัตรูพืช ตามลำดับ

ด้านกระบวนการเรียนรู้ของ ศจช.

มีการดำเนินการร้อยละ 100.0 ได้แก่ มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และมีการนำองค์ความรู้กลับไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง รองลงมาคือ ร้อยละ 88.0 ได้แก่ มีการร่วมกันของสมาชิกในการกำหนดประเด็นการเรียนรู้ ร้อยละ 62.7 ได้แก่ มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต และมีการดำเนินการร้อยละ 50.7 ได้แก่ มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต ตามลำดับ

4) มีระบบการเรียนรู้ตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร พบว่า เกษตรกรสมาชิก ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีการดำเนินการ ร้อยละ 50.7 และยังไม่ได้ดำเนินการ ร้อยละ 49.3

ตารางที่ 4.7 การประเมินผลระดับการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

n = 150				
การดำเนินการ (คะแนน)	ความหมาย	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
25.00 – 30.00	มากที่สุด	132	88.0	1
19.00 – 24.99	มาก	0	-	-
13.00 – 18.99	ปานกลาง	18	12.0	2
7.00 – 12.99	น้อย	0	-	-
1.00 – 6.99	น้อยที่สุด	0	-	-

ค่าต่ำสุด = 18 ค่าสูงสุด = 30 ค่าเฉลี่ย = 25.54 S.D. = 3.212

จากตารางที่ 4.7 การประเมินผลระดับการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ผลปรากฏดังนี้ พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนประเมินว่าศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 25.54) ร้อยละ 88.0 มีการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในระดับมากที่สุด 25.00 – 30.00 คะแนน และร้อยละ 12.0 มีการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในระดับปานกลาง 13.00 – 18.99 คะแนน โดยเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของต่ำสุด 18 คะแนน สูงสุด 30 คะแนน คะแนน เฉลี่ย 25.54 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.212 คะแนน

ตารางที่ 4.8 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

n = 150

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1. ด้านองค์ประกอบของ ศจช.						3.54	มาก	
						(0.902)		
1.1 ศูนย์มีการกำหนดให้คัดเลือกสมาชิก ศจช. เป็นเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (2.7)	44 (29.3)	102 (68.0)	4.65 (0.531)	มากที่สุด	1
1.2 ศูนย์มีการคัดเลือกสมาชิก ศจช. ที่มีความสมัครใจเป็นสมาชิก ศจช. อย่างน้อย 30 ราย	0 (0.0)	2 (1.3)	8 (5.3)	37 (24.7)	103 (68.7)	4.61 (0.702)	มากที่สุด	2
1.3 สมาชิก ศจช. มีการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการ ศจช.	2 (1.3)	5 (3.3)	41 (27.3)	60 (40.0)	42 (28.0)	3.90 (0.896)	มาก	8
1.4 คณะกรรมการมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในแต่ละด้าน	21 (14.0)	25 (16.7)	47 (31.3)	49 (32.7)	8 (5.3)	2.99 (1.129)	ปานกลาง	20

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1.5 คณะกรรมการมี การประชุมวางแผน การปฏิบัติงาน ศจช.	14 (9.3)	17 (11.3)	56 (31.3)	48 (32.7)	15 (5.3)	3.22 (1.080)	ปานกลาง	16
1.6 คณะกรรมการมี การเสนอโครงการ เพื่อของบประมาณ จากหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	34 (22.7)	51 (34.0)	32 (21.3)	24 (16.0)	9 (6.0)	2.49 (1.180)	น้อย	25
1.7 คณะกรรมการมี การประสาน รายงาน จัดทำข้อมูลด้านการ ศัตรูพืช	11 (7.3)	29 (19.3)	60 (40.0)	42 (28.0)	8 (5.3)	3.05 (0.992)	ปานกลาง	18
1.8 สถานที่ตั้ง ศจช. อยู่ในแหล่งชุมชนหรือ สถานที่เกษตรกร เดินทางได้สะดวก	0 (0.0)	1 (0.7)	19 (12.7)	31 (20.7)	99 (66.0)	4.52 (0.739)	มากที่สุด	3
1.9 มีวัสดุอุปกรณ์ที่ จำเป็นประจำ ศจช. เช่น แก้ว ไม้ เครื่อง เขียน	0 (0.0)	0 (0.0)	31 (20.7)	37 (24.7)	82 (54.7)	4.34 (0.801)	มากที่สุด	4
1.10 มีสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อใช้ในการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ศจช.	2 (1.3)	22 (14.7)	66 (44.0)	49 (32.7)	11 (7.3)	3.30 (0.857)	ปานกลาง	14

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1.11 มีสถานที่สำหรับ ติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ สำหรับดำเนิน กิจกรรม ศจช.	1 (0.7)	10 (6.7)	75 (50.0)	45 (30.0)	19 (12.7)	3.47 (0.825)	มาก	11
1.12 แปลงติดตาม สถานการณ์ศัตรูพืช มีขนาดพื้นที่เหมาะสม	0 (0.0)	1 (0.7)	26 (17.3)	73 (48.7)	50 (33.3)	4.15 (0.718)	มาก	5
1.13 มีป้ายแปลงระบุ รายละเอียดที่เกี่ยวข้อง กับแปลงติดตาม สถานการณ์ศัตรูพืช	38 (25.3)	50 (33.3)	23 (15.3)	16 (10.7)	23 (15.3)	2.57 (1.377)	น้อย	23
1.14 มีการแจ้งเตือน การระบาดของแปลง ติดตามสถานการณ์ ศัตรูพืช	49 (32.7)	59 (39.3)	34 (22.7)	7 (4.7)	1 (0.7)	2.01 (0.897)	น้อย	29
1.15 มีการเก็บข้อมูล แปลงติดตาม สถานการณ์ศัตรูพืช อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตลอดฤดูกาล เพาะปลูก	2 (1.3)	8 (5.3)	39 (26.0)	73 (48.7)	28 (18.7)	3.78 (0.858)	มาก	9

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
2. ด้านการให้บริการ ของ ศจช.						2.78 (1.011)	ปานกลาง	
2.1 มีแจ้งการเตือน การระบาดของศัตรูพืช ผ่านสื่อต่างๆ	3 (2.0)	4 (2.7)	47 (31.3)	66 (44.0)	30 (20.0)	3.77 (0.868)	มาก	10
2.2 มีบริการวินิจฉัย ศัตรูพืชแก่เกษตรกร และชุมชนที่มีปัญหา	41 (27.3)	46 (30.7)	25 (16.7)	33 (22.3)	5 (3.3)	2.43 (1.201)	น้อย	26
2.3 มีบริการตรวจ วิเคราะห์สารพิษ ตกค้างแก่เกษตรกร	60 (40.0)	63 (42.0)	16 (10.7)	5 (3.3)	6 (4.0)	1.89 (0.998)	น้อย	30
2.4 มีบริการข้อมูล เกี่ยวกับศัตรูพืช	8 (5.3)	39 (26.0)	70 (46.7)	27 (18.0)	6 (4.0)	2.89 (0.899)	ปานกลาง	22
2.5 มีบริการข้อมูล เกี่ยวกับชีวภัณฑ์และ การผลิตชีวภัณฑ์	17 (11.3)	36 (24.0)	50 (33.3)	38 (25.3)	9 (6.0)	2.91 (1.089)	ปานกลาง	21
3. ด้านการบริหาร จัดการ ศจช.						3.41 (0.825)	มาก	
3.1 คณะกรรมการมี การจัดทำแผนการ ดำเนินงานของ ศจช.	1 (0.7)	9 (6.0)	80 (53.3)	51 (34.0)	9 (6.0)	3.39 (0.722)	มาก	13
3.2 คณะกรรมการมี การจัดทำแนวทาง การจัดการศัตรูพืช	12 (8.0)	25 (16.7)	71 (47.3)	35 (23.3)	7 (4.7)	3.00 (0.955)	ปานกลาง	19

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
3.3 มีการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย	1 (0.7)	27 (18.0)	67 (44.7)	46 (30.7)	9 (6.0)	3.23 (0.839)	ปานกลาง	15
3.4 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก สจช.	1 (0.7)	4 (2.7)	28 (18.7)	85 (56.7)	32 (21.3)	3.95 (0.754)	มาก	7
3.5 มีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3 (2.0)	8 (5.3)	75 (50.0)	45 (30.0)	19 (12.7)	3.46 (0.856)	มาก	12
4. ด้านกระบวนการเรียนรู้ของ สจช.						2.88 (0.968)	ปานกลาง	
4.1 มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	1 (0.7)	1 (2.7)	32 (21.3)	77 (51.3)	39 (26.0)	4.01 (0.751)	มาก	6
4.2 มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต	44 (29.3)	44 (29.3)	31 (20.7)	23 (15.3)	8 (5.3)	2.38 (1.208)	น้อย	27
4.3 มีการร่วมกันของสมาชิกในการกำหนดประเด็นการเรียนรู้	30 (20.0)	42 (28.0)	48 (32.0)	24 (16.0)	6 (4.0)	2.56 (1.102)	น้อย	24
4.4 มีระบบการเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร	29 (19.3)	71 (47.3)	36 (24.0)	10 (6.7)	4 (2.7)	2.26 (0.937)	น้อย	28

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 150

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
4.5 มีการนำองค์ความรู้กลับไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง	2 (1.3)	26 (17.3)	71 (47.3)	42 (28.0)	9 (6.0)	3.10 (0.843)	ปานกลาง	17
ภาพรวม						3.28 (0.981)	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.28) เมื่อพิจารณาข้อมูลแต่ละประเด็น ปรากฏผลดังนี้

ด้านองค์ประกอบของ ศจช. พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.54) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็นพบว่า ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 4 ประเด็น ได้แก่ สมาชิก ศจช. เป็นเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน (ค่าเฉลี่ย = 4.65) รองลงมาคือ สมาชิก ศจช. มีความสนใจเป็นสมาชิก ศจช. อย่างน้อย 30 ราย (ค่าเฉลี่ย = 4.61) สถานที่ตั้ง ศจช. อยู่ในแหล่งชุมชนหรือสถานที่เกษตรกรเดินทางได้สะดวก (ค่าเฉลี่ย = 4.52) และมีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำ ศจช. เช่น แก้ว ใต้อี ใต้อี เครื่องเขียน (ค่าเฉลี่ย = 4.34) ความพึงพอใจในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช มีขนาดพื้นที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 4.15) รองลงมาคือ สมาชิก ศจช. มีการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการ ศจช. (ค่าเฉลี่ย = 3.90) มีการเก็บข้อมูลแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตลอดฤดูกาลเพาะปลูก (ค่าเฉลี่ย = 3.78) และมีสถานที่สำหรับติดตั้งวัสดุอุปกรณ์สำหรับดำเนินกิจกรรมของ ศจช. (ค่าเฉลี่ย = 3.47) ความพึงพอใจในระดับปานกลาง 4 ประเด็น ได้แก่ มีสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ศจช. (ค่าเฉลี่ย = 3.30) รองลงมาคือ คณะกรรมการมีการประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน ศจช. (ค่าเฉลี่ย = 3.22) คณะกรรมการมีการประสาน รายงาน จัดทำข้อมูลด้านการจัดการศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย = 3.05) และ คณะกรรมการมีการแต่งตั้งคณะทำงานย่อยในแต่ละด้าน (ค่าเฉลี่ย = 2.99) และความพึงพอใจใน

ระดับน้อย 3 ประเด็น ได้แก่ มีป้ายแปลงระบุรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย = 2.57) รองลงมาคือ คณะกรรมการมีการเสนอโครงการเพื่อของบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย = 2.49) และมีธงแจ้งเตือนการระบาดที่แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย = 2.01) ตามลำดับ

ด้านการให้บริการของ ศจช. พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.78) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็นพบว่า ความพึงพอใจในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ มีแจ้งการเตือนการระบาดของศัตรูพืชผ่านสื่อต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 3.77) ความพึงพอใจในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ มีบริการข้อมูลเกี่ยวกับชีวภัณฑ์ และการผลิตชีวภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 2.91) และมีบริการข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 2.89) และความพึงพอใจในระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ มีบริการวินิจฉัยศัตรูพืชแก่เกษตรกรและชุมชนที่มีปัญหา (ค่าเฉลี่ย 2.43) และมีบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 1.89) ตามลำดับ

ด้านการบริหารจัดการ ศจช. พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.41) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็นพบว่า ความพึงพอใจในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก ศจช. (ค่าเฉลี่ย 3.95) รองลงมาคือ มีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.46) และคณะกรรมการมีการจัดทำแผนการดำเนินงานของ ศจช. (ค่าเฉลี่ย 3.39) ความพึงพอใจในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ มีการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 3.23) และคณะกรรมการมีการจัดทำแนวทางการจัดการศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 3.00) ตามลำดับ

ด้านกระบวนการเรียนรู้ของ ศจช. พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.88) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็นพบว่า ความพึงพอใจในระดับมาก 1 ประเด็น คือ มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (ค่าเฉลี่ย 4.01) ความพึงพอใจในระดับปานกลาง 1 ประเด็นคือ มีการนำองค์ความรู้กลับไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.10) และความพึงพอใจในระดับน้อย คือ มีการร่วมกันของสมาชิกในการกำหนดประเด็นการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 2.56) รองลงมาคือ มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.38) และมีระบบการเรียนรู้ตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 2.26) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 สรุปภาพรวมความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

n = 150

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ			
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ด้านองค์ประกอบของ ศจช.	3.54	0.902	มาก	1
ด้านการให้บริการของ ศจช.	2.78	1.011	ปานกลาง	4
ด้านการบริหารจัดการ ศจช.	3.41	0.825	มาก	2
ด้านกระบวนการเรียนรู้ของ ศจช.	2.88	1.968	ปานกลาง	3
เฉลี่ยรวม	3.28	0.918	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์สรุปภาพรวมความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก ผลปรากฏดังนี้

สรุปภาพรวมความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.28) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบของ ศจช. (ค่าเฉลี่ย = 3.54) และด้านการบริหารจัดการ ศจช. (ค่าเฉลี่ย = 3.4) เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการเรียนรู้ของ ศจช. (ค่าเฉลี่ย = 2.88) และด้านการให้บริการของ ศจช. (ค่าเฉลี่ย = 2.78)

ตอนที่ 4 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านองค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการให้บริการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ผลการวิเคราะห์ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.10 และ 4.11

ตารางที่ 4.10 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

n = 150

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1. ด้านองค์ประกอบของ ศจช.						2.17	น้อย	
						(0.823)		
1.1 สมาชิก ศจช. เป็นเกษตรกรที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน	116 (77.3)	32 (21.3)	2 (1.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.24 (0.459)	น้อยที่สุด	29
1.2 สมาชิก ศจช. ไม่ได้เป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ	120 (0.0)	26 (1.3)	4 (5.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.23 (0.480)	น้อยที่สุด	30
1.3 สมาชิก ศจช. ไม่มีการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการ ศจช.	55 (36.7)	73 (48.7)	17 (12.0)	18 (2.7)	0 (0.0)	1.81 (0.748)	น้อย	25
1.4 คณะกรรมการไม่มีการแต่งตั้งคณะทำงานย่อยในแต่ละด้าน	23 (15.3)	56 (37.3)	27 (18.0)	39 (26.0)	5 (3.3)	2.65 (1.124)	ปานกลาง	14
1.5 คณะกรรมการไม่มีการประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน ศจช.	23 (15.3)	52 (34.7)	56 (37.3)	15 (10.0)	4 (2.7)	2.50 (0.961)	น้อย	17

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n = 150

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1.6 คณะกรรมการ ไม่มีการเสนอ โครงการเพื่อขอ งบประมาณจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	11 (7.3)	30 (20.0)	63 (42.0)	36 (24.0)	10 (6.7)	3.03 (1.003)	ปานกลาง	7
1.7 คณะกรรมการ ไม่มีการประสาน รายงาน จัดทำข้อมูล ด้านการศรัทธา	9 (6.0)	55 (36.7)	66 (44.0)	14 (9.3)	6 (4.0)	2.69 (0.876)	ปานกลาง	11
1.8 สถานที่ตั้ง ศจช. ไม่ได้อยู่ในแหล่ง ชุมชน	110 (73.3)	31 (20.7)	9 (6.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.33 (0.585)	น้อยที่สุด	28
1.9 ขาดวัสดุอุปกรณ์ ที่จำเป็นประจำ ศจช. เช่น แก้ว โต๊ะ เครื่อง เขียน	99 (66.0)	36 (24.0)	13 (8.7)	2 (1.3)	0 (0.0)	1.45 (0.710)	น้อยที่สุด	27
1.10 ไม่มีสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อใช้ในการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ศจช.	12 (8.0)	53 (35.3)	57 (38.0)	20 (13.3)	8 (5.3)	2.73 (0.976)	ปานกลาง	10

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n = 150

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1.11 ไม่มีสถานที่ สำหรับติดตั้งวัสดุ อุปกรณ์สำหรับดำเนิน กิจกรรม ศจช.	21 (14.0)	90 (60.0)	35 (23.3)	3 (2.0)	1 (0.7)	2.15 (0.702)	น้อย	22
1.12 แปลงติดตาม สถานการณ์ศัตรูพืช มีขนาดพื้นที่ไม่ เหมาะสม	56 (37.3)	78 (52.0)	15 (10.0)	1 (0.7)	0 (0.0)	1.74 (0.660)	น้อย ที่สุด	26
1.13 ไม่มีป้ายแปลง แปลงติดตาม สถานการณ์ศัตรูพืช	31 (20.7)	34 (22.7)	51 (34.0)	24 (16.0)	10 (6.7)	2.65 (1.170)	ปาน กลาง	14
1.14 ไม่มีการแจ้ง เตือนการระบาดที่ แปลงติดตาม สถานการณ์ศัตรูพืช	14 (9.3)	32 (21.3)	57 (38.0)	38 (25.3)	9 (6.0)	2.97 (1.042)	ปาน กลาง	9
1.15 ขาดความ ต่อเนื่องในการ เก็บข้อมูลแปลง ติดตามสถานการณ์ ศัตรูพืช	22 (14.7)	64 (42.7)	55 (36.7)	6 (4.0)	3 (2.0)	2.36 (0.854)	น้อย	19

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n = 150

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
2. ด้านการให้บริการ ของ ศจช.						3.03 (0.953)	ปานกลาง	
2.1 ขาดแจ้งการเตือน การระบาดของศัตรูพืช ผ่านสื่อต่างๆ	44 (29.3)	77 (51.3)	26 (17.3)	2 (1.3)	1 (0.7)	1.93 (0.761)	น้อย	24
2.2 ไม่มีบริการวินิจฉัย ศัตรูพืชแก่เกษตรกร และชุมชนที่มีปัญหา	10 (6.7)	30 (20.0)	26 (17.3)	62 (41.3)	2 (14.7)	3.37 (1.156)	ปานกลาง	4
2.3 ขาดการบริการ ตรวจวิเคราะห์สารพิษ ตกค้างแก่เกษตรกร	4 (2.7)	17 (11.3)	27 (18.0)	70 (46.7)	32 (21.3)	3.73 (1.156)	มาก	1
2.4 ไม่มีบริการข้อมูล เกี่ยวกับศัตรูพืช	4 (2.7)	30 (20.0)	70 (46.7)	39 (26.0)	7 (4.7)	3.10 (0.865)	ปานกลาง	6
2.5 ไม่มีบริการข้อมูล เกี่ยวกับชีวภัณฑ์และ การผลิตชีวภัณฑ์	9 (6.0)	36 (24.0)	57 (38.0)	41 (27.3)	7 (4.7)	3.01 (0.973)	ปานกลาง	8
3. ด้านการบริหาร จัดการ ศจช.						2.43 (0.837)	น้อย	
3.1 คณะกรรมการ ไม่มีการจัดทำแผนการ ดำเนินงานของ ศจช.	12 (8.0)	78 (52.0)	49 (32.7)	9 (6.0)	2 (1.3)	2.41 (0.778)	น้อย	18
3.2 คณะกรรมการ ไม่มีการจัดทำแนวทาง การจัดการศัตรูพืช	6 (4.0)	69 (46.0)	49 (32.7)	19 (12.7)	7 (4.7)	2.68 (0.915)	ปานกลาง	12

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n = 150

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
3.3 ขาดการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย	17 (11.3)	59 (39.3)	57 (38.0)	12 (8.0)	5 (3.3)	2.53 (0.917)	น้อย	16
3.4 ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก	30 (20.0)	73 (48.7)	39 (26.0)	7 (4.7)	1 (0.7)	2.17 (0.825)	น้อย	21
3.5 ขาดการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	15 (10.0)	75 (50.0)	54 (36.0)	4 (2.7)	2 (1.3)	2.35 (0.752)	น้อย	20
4. ด้านกระบวนการเรียนรู้ของ สจช.						2.99 (0.938)	ปานกลาง	
4.1 ขาดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	38 (25.3)	82 (54.7)	25 (16.7)	3 (2.0)	2 (1.3)	1.99 (0.790)	น้อย	23
4.2 ขาดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต	7 (4.7)	30 (20.0)	28 (18.7)	53 (35.3)	32 (21.3)	3.49 (1.169)	มาก	3
4.3 ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดประเด็นการเรียนรู้	4 (2.7)	27 (18.0)	64 (42.7)	41 (27.3)	14 (9.3)	3.23 (0.942)	ปานกลาง	5
4.4 ไม่มีระบบการเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร	2 (2.0)	20 (13.3)	44 (29.3)	54 (36.0)	29 (19.3)	3.57 (1.102)	มาก	2

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n = 150

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
4.5 ขาดการนำองค์ความรู้กลับไปปฏิบัติ	9 (1.3)	50 (17.3)	76 (47.3)	13 (28.0)	2 (6.0)	2.66 (0.776)	ปานกลาง	13
ภาพรวม						2.49 (0.866)	น้อย	

การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จากตารางที่ 4.10 การวิเคราะห์ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.49) เมื่อพิจารณาข้อมูลแต่ละประเด็น ปรากฏผลดังนี้

ด้านองค์ประกอบของ ศจช. พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.17) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาในระดับปานกลาง 6 ประเด็น ได้แก่ คณะกรรมการไม่มีการเสนอโครงการเพื่อของบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.03) รองลงมาคือ ไม่มีแรงจูงใจเตือนการระบาดของแมลงศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 2.97) ไม่มีสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ศจช. (ค่าเฉลี่ย 2.73) คณะกรรมการไม่มีการประสานรายงาน จัดทำข้อมูลด้านการจัดการศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 2.69) ไม่มีป้ายแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 2.65) และคณะกรรมการไม่มีการแต่งตั้งคณะทำงานย่อยในแต่ละด้าน (ค่าเฉลี่ย 2.65) ปัญหาในระดับน้อย 4 ประเด็น ได้แก่ คณะกรรมการไม่มีการประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน ศจช. (ค่าเฉลี่ย 3.03) รองลงมาคือ ขาดความต่อเนื่องในการเก็บข้อมูลแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 2.36) ไม่มีสถานที่สำหรับติดตั้งวัสดุอุปกรณ์สำหรับดำเนินกิจกรรมของ ศจช. (ค่าเฉลี่ย 2.15) และสมาชิก ศจช. ไม่มีการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการ ศจช. (ค่าเฉลี่ย 1.81) ปัญหาในระดับน้อยที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช มีขนาดพื้นที่ไม่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 1.74) รองลงมาคือ ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำ ศจช. เช่น แก้ว ไม้ โต๊ะ เครื่องเขียน (ค่าเฉลี่ย 1.45) สถานที่ตั้ง ศจช. ไม่ได้อยู่ในแหล่งชุมชน (ค่าเฉลี่ย 1.33) สมาชิก ศจช. เป็น

เกษตรกรที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน (ค่าเฉลี่ย 1.24) และสมาชิก ศจช. ไม่ได้เป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ (ค่าเฉลี่ย 1.23) ตามลำดับ

ด้านการให้บริการของ ศจช. พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.03) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ ขาดการบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.73) ปัญหาในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ ไม่มีบริการวินิจฉัยศัตรูพืชแก่เกษตรกรและชุมชนที่มีปัญหาการระบาดของศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 3.37) รองลงมาคือ ไม่มีบริการข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 3.10) และไม่มีบริการข้อมูลเกี่ยวกับชีวภัณฑ์ และการผลิตชีวภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 3.01) ปัญหาในระดับน้อย 1 ประเด็น ได้แก่ ขาดการแจ้งเตือนการระบาดของศัตรูพืชผ่านสื่อต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 1.93) ตามลำดับ

ด้านการบริหารจัดการ ศจช. พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.43) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ คณะกรรมการไม่มีการจัดทำแนวทางการจัดการศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 2.68) ปัญหาในระดับน้อย 4 ประเด็น ได้แก่ ขาดการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 2.53) รองลงมาคือ คณะกรรมการไม่มีการจัดทำแผนการดำเนินงานของ ศจช. (ค่าเฉลี่ย 2.41) ขาดการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 2.35) และขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก ศจช. (ค่าเฉลี่ย 2.17) ตามลำดับ

ด้านกระบวนการเรียนรู้ ศจช. พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.99) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ไม่มีระบบการเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.57) และขาดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.49) ปัญหาในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดประเด็นการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.23) และขาดการนำองค์ความรู้กลับไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง (ค่าเฉลี่ย 2.66) และปัญหาในระดับน้อย 1 ประเด็น ได้แก่ ขาดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (ค่าเฉลี่ย 1.99) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 สรุปลภาพรวมปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืช

n = 150

ปัญหา	ระดับปัญหา			
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ด้านองค์ประกอบของ ศจช.	2.17	0.823	น้อย	4
ด้านการให้บริการของ ศจช.	3.03	0.953	ปานกลาง	1
ด้านการบริหารจัดการ ศจช.	2.43	0.837	น้อย	3
ด้านกระบวนการเรียนรู้ของ ศจช.	2.99	0.938	ปานกลาง	2
เฉลี่ยรวม	2.49	0.866	น้อย	

จากตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์สรุปลภาพรวมปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืช ผลปรากฏดังนี้

สรุปลภาพรวมปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืช อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.49) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการของ ศจช. (ค่าเฉลี่ย = 3.03) และด้านกระบวนการเรียนรู้ของ ศจช. (ค่าเฉลี่ย = 2.99) เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชในระดับน้อย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ศจช. (ค่าเฉลี่ย = 2.43) และด้านองค์ประกอบของ ศจช. (ค่าเฉลี่ย = 2.17)

ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านองค์ประกอบของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการให้บริการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ผลการวิเคราะห์ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.12 และ 4.13

ตารางที่ 4.12 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

n = 150

แนวทางการพัฒนา	เห็นด้วยในระดับ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1. ด้านองค์ประกอบของ ศจช.						3.82	มาก	
						(0.812)		
1.1 ศูนย์ควรมีการคัดเลือกสมาชิกที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน	1 (0.7)	6 (4.0)	49 (32.7)	67 (44.7)	27 (18.0)	3.75 (0.819)	มาก	21
1.2 ศูนย์ควรรับสมาชิกที่มีความสมัครใจเป็นสมาชิก ศจช. และไม่ต่ำกว่า 30 ราย	0 (0.0)	4 (2.7)	47 (31.3)	67 (44.7)	32 (21.3)	3.85 (0.784)	มาก	17
1.3 ควรมีการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการ ศจช. และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร	0 (0.0)	2 (1.3)	57 (38.0)	57 (38.0)	34 (22.7)	3.82 (0.795)	มาก	18
1.4 คณะกรรมการควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานย่อยในแต่ละด้านและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร	0 (0.0)	3 (2.0)	28 (18.7)	46 (30.7)	73 (48.7)	4.26 (0.831)	มากที่สุด	7

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n = 150

แนวทางการพัฒนา	เห็นด้วยในระดับ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1.5 คณะกรรมการ ควรมีการประชุม วางแผนการ ปฏิบัติงาน ศจช. และบันทึกเป็น ลายลักษณ์อักษร	0 (0.0)	4 (2.7)	60 (40.0)	57 (38.0)	29 (19.3)	3.74 (0.798)	มาก	22
1.6 คณะกรรมการ มีการจัดทำโครงการ เพื่อเสนอขอ งบประมาณจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1 (0.7)	13 (8.7)	65 (43.3)	55 (36.7)	16 (10.7)	3.48 (0.825)	มาก	28
1.7 คณะกรรมการ ควรมีการประสาน รายงาน จัดทำข้อมูล ด้านการศัตรูพืช	1 (6.0)	4 (2.7)	28 (18.7)	61 (40.7)	56 (37.3)	4.11 (0.848)	มาก	12
1.8 ควรคัดเลือก สถานที่ตั้ง ศจช. ที่อยู่ในแหล่งชุมชน	0 (0.0)	2 (1.3)	46 (30.7)	70 (46.7)	32 (21.3)	3.88 (0.750)	มาก	16
1.9 ศจช. ควรมีวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็น ประจำ ศจช. ที่พร้อม ในการดำเนินกิจกรรม	1 (0.7)	3 (2.0)	62 (41.3)	68 (45.3)	16 (10.7)	3.63 (0.727)	มาก	26

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n = 150

แนวทางการพัฒนา	เห็นด้วยในระดับ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1.10 ควรมีการจัดทำ สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อใช้ในการ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ศจช.	0 (0.0)	1 (0.7)	17 (11.3)	47 (31.3)	85 (56.7)	4.44 (0.719)	มาก ที่สุด	2
1.11 ควรมีการจัด สถานที่สำหรับติดตั้ง วัสดุอุปกรณ์สำหรับ ดำเนินกิจกรรม ศจช.	1 (14.0)	5 (3.3)	58 (38.7)	67 (44.7)	19 (12.7)	3.65 (0.768)	มาก	24
1.12 ควรคัดเลือก แปลงติดตาม สถานการณ์ศัตรูพืช ที่มีขนาดพื้นที่ เหมาะสม	0 (37.3)	6 (4.0)	46 (30.7)	75 (50.0)	23 (15.3)	3.77 (0.755)	มาก	20
1.13 ควรมีป้ายแปลง ระบุรายละเอียดที่ เกี่ยวข้องกับแปลง ติดตามสถานการณ์ ศัตรูพืช	6 (4.0)	12 (8.0)	58 (38.7)	58 (38.7)	16 (10.7)	3.44 (0.930)	มาก	29
1.14 ควรมีการ แจ้งเตือนการระบาด ที่แปลงติดตาม สถานการณ์ศัตรูพืช	5 (3.3)	24 (16.0)	50 (33.3)	53 (35.3)	18 (12.0)	3.37 (0.999)	ปาน กลาง	30

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n = 150

แนวทางการพัฒนา	เห็นด้วยในระดับ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1.15 ควรมีการเก็บข้อมูลแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง	1 (0.7)	1 (0.7)	38 (25.3)	55 (36.7)	55 (36.7)	4.80 (0.840)	มากที่สุด	1
2. ด้านการให้บริการของ ศอช.						4.28 (0.779)	มากที่สุด	
2.1 ควรมีการกำหนดแผนแจ้งการเตือนการระบาดของศัตรูพืชผ่านสื่อต่างๆ ประจำสัปดาห์	0 (0.0)	5 (3.3)	48 (32.0)	51 (34.0)	46 (30.7)	3.92 (0.871)	มากที่สุด	15
2.2 ควรมีการกำหนดแผนการบริการวินิจฉัยศัตรูพืชแก่เกษตรกรและชุมชนประจำเดือน	0 (0.0)	2 (1.3)	19 (12.7)	51 (34.0)	78 (52.0)	4.37 (0.755)	มากที่สุด	5
2.3 ควรมีการกำหนดแผนการบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร	0 (0.0)	3 (2.0)	23 (15.3)	56 (37.3)	68 (45.3)	4.26 (0.789)	มากที่สุด	7
2.4 ควรมีการจัดทำสื่อบริการข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช	0 (0.0)	2 (1.3)	16 (10.7)	50 (33.3)	82 (54.7)	4.41 (0.734)	มากที่สุด	4

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n = 150

แนวทางการพัฒนา	เห็นด้วยในระดับ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
2.5 ควรมีการจัดทำสื่อ บริการข้อมูลเกี่ยวกับ ชีวภัณฑ์และการผลิต ชีวภัณฑ์	0 (0.0)	2 (1.3)	17 (11.3)	45 (30.0)	86 (57.3)	4.43 (0.746)	มาก ที่สุด	3
3. ด้านการบริหาร จัดการ ศจช.						3.80 (0.843)	มาก	
3.1 คณะกรรมการ ควรมีการจัดทำแผน การดำเนินงานของ ศจช. และบันทึกเป็น ลายลักษณ์อักษร	2 (1.3)	8 (5.3)	58 (38.7)	74 (49.3)	8 (5.3)	3.52 (0.739)	มาก	27
3.2 คณะกรรมการ ควรมีการจัดทำ แนวทางการจัดการ ศัตรูพืชและบันทึก เป็นลายลักษณ์อักษร	3 (2.0)	7 (4.7)	48 (32.0)	66 (44.0)	26 (17.3)	3.70 (0.880)	มาก	23
3.3 ศจช. ควรมีการ จัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ เพื่อสร้างและ เชื่อมโยงเครือข่าย	1 (11.3)	10 (6.7)	32 (21.3)	56 (37.3)	51 (34.0)	3.97 (0.941)	มาก	14
3.4 ศจช. ควรมี การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารแก่สมาชิก ศจช. อย่างสม่ำเสมอ	1 (0.7)	2 (1.3)	26 (17.3)	64 (42.7)	57 (38.0)	4.16 (0.803)	มาก	11

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n = 150

แนวทางการพัฒนา	เห็นด้วยในระดับ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
3.5 ศจช. ควรมีการ บูรณาการกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2 (1.3)	7 (4.7)	56 (37.3)	61 (40.7)	24 (16.0)	3.65 (0.851)	มาก	24
4. ด้านกระบวนการ เรียนรู้ของ ศจช.						4.12 (0.883)	มาก	
4.1 ควรมีการจัดทำ หลักสูตรการเรียนรู้ จากการปฏิบัติจริง	0 (0.0)	2 (1.3)	22 (14.7)	67 (44.7)	59 (39.3)	4.22 (0.741)	มากที่สุด	9
4.2 ควรมีการจัดทำ แผนการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอด ฤดูกาลผลิต	2 (1.3)	7 (4.7)	25 (16.7)	45 (30.0)	71 (47.3)	4.17 (0.961)	มาก	10
4.3 ควรให้สมาชิก มีส่วนร่วมในการ กำหนดประเด็นการ เรียนรู้	0 (0.0)	2 (1.3)	22 (14.7)	56 (37.3)	70 (46.7)	4.29 (0.765)	มากที่สุด	6
4.4 ควรมีการจัดทำ หลักสูตรการเรียนรู้ ตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร	1 (0.7)	4 (2.7)	36 (24.0)	47 (31.3)	62 (41.3)	4.10 (0.903)	มาก	13

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n = 150

แนวทางการพัฒนา	เห็นด้วยในระดับ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
4.5 ควรมีการติดตามผลการนำองค์ความรู้กลับไปปฏิบัติในแปลงของเกษตรกร	4	10	46	42	48	3.80	มาก	19
	(2.7)	(6.7)	(30.7)	(28.0)	(32.0)	(1.049)		
ภาพรวม						3.94	มาก	
						(0.823)		

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จากตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่าเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.94) เมื่อพิจารณาข้อมูลแต่ละประเด็น ปรากฏผลดังนี้

ด้านองค์ประกอบของ ศจช. พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น พบว่า เห็นด้วยกับแนวทางพัฒนาในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ ควรมีการเก็บข้อมูลแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 4.80) รองลงมาคือ ควรมีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ศจช. (ค่าเฉลี่ย 4.44) และคณะกรรมการควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานย่อยในแต่ละด้าน และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร (ค่าเฉลี่ย 4.26) เห็นด้วยกับแนวทางพัฒนาในระดับมาก 11 ประเด็น ได้แก่ คณะกรรมการ ควรมีการประสาน รายงาน จัดทำข้อมูลด้านการจัดการศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.11) รองลงมาคือ ควรคัดเลือกสถานที่ตั้ง ศจช. ที่อยู่ในแหล่งชุมชนหรือสถานที่ที่เกษตรกรเดินทางได้สะดวก (ค่าเฉลี่ย 3.88) ศจช. ควรรับสมัครสมาชิกที่มีความสมัครใจเป็นสมาชิก ศจช. และไม่ต่ำกว่า 30 ราย (ค่าเฉลี่ย 3.85) สมาชิก ศจช. ควรมีการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการ ศจช. และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร (ค่าเฉลี่ย 3.82) ควรคัดเลือกแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชที่มีขนาดพื้นที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.77) สมาชิก ศจช. ควรเป็นเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน

(ค่าเฉลี่ย 3.75) คณะกรรมการควรมีการประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน ศจช. และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร (ค่าเฉลี่ย 3.74) ควรมีการจัดสถานที่สำหรับตั้งวัสดุอุปกรณ์สำหรับดำเนินกิจกรรมของ ศจช. (ค่าเฉลี่ย 3.65) ศจช. ควรมีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำ ศจช. ที่พร้อมในการดำเนินกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.63) คณะกรรมการควรมีการจัดทำโครงการเพื่อเสนอของบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.48) ควรมีป้ายแปะระบุรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 3.44) เห็นด้วยกับแนวทางพัฒนาในระดับปานกลาง 1 ประเด็นตาม ได้แก่ ควรมีขังแจ้งเตือนการระบาดของแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 3.37) ตามลำดับ

ด้านการให้บริการของ ศจช. พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.28) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น พบว่า เห็นด้วยกับแนวทางพัฒนาในระดับมากที่สุด 4 ประเด็น ได้แก่ ควรมีการทำสื่อบริการข้อมูลเกี่ยวกับชีวภัณฑ์และการผลิตชีวภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.43) รองลงมาคือ ควรมีการจัดทำสื่อบริการข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.41) ควรมีกำหนดแผนการบริการวินิจฉัยศัตรูพืชแก่เกษตรกรและชุมชน ประจำเดือน (ค่าเฉลี่ย 4.37) และควรมีกำหนดแผนบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.26) เห็นด้วยกับแนวทางพัฒนาในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ ควรมีกำหนดแผนการแจ้งเตือนการระบาดของศัตรูพืชผ่านสื่อต่างๆ ประจำสัปดาห์ (ค่าเฉลี่ย 3.92) ตามลำดับ

ด้านการบริหารจัดการ ศจช. พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.80) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น พบว่า เห็นด้วยกับแนวทางพัฒนาในระดับมาก 5 ประเด็น ได้แก่ ศจช. ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก ศจช. อย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.16) รองลงมาคือ ศจช. ควรมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 3.97) คณะกรรมการควรมีการจัดทำแนวทางการจัดการศัตรูพืชและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร (ค่าเฉลี่ย 3.70) ศจช. ควรมีการบูรณาการกับหน่วยงานภาคีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.65) คณะกรรมการควรมีการจัดทำแผนการดำเนินงานของ ศจช. และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร (ค่าเฉลี่ย 3.52) ตามลำดับ

ด้านกระบวนการเรียนรู้ ศจช. พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.12) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น พบว่า เห็นด้วยกับแนวทางพัฒนาในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ ควรให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.29) และควรมีการจัดทำหลักสูตรเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (ค่าเฉลี่ย 4.22) เห็นด้วยกับแนวทางพัฒนาใน

ระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ ควรมีการจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.17) รองลงมาคือ ควรมีการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.10) และควรมีการติดตามผลการนำองค์ความรู้กลับไปปฏิบัติในแปลงของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.80) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 สรุปภาพรวมแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

n = 150

แนวทางการพัฒนา	เห็นด้วยในระดับ			
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ด้านองค์ประกอบของ ศจช.	3.82	0.812	มาก	3
ด้านการให้บริการของ ศจช.	4.28	0.779	มากที่สุด	1
ด้านการบริหารจัดการ ศจช.	3.80	0.843	มาก	4
ด้านกระบวนการเรียนรู้ของ ศจช.	4.12	0.883	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.94	0.823	มาก	

จากตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์สรุปภาพรวมแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ผลปรากฏดังนี้

สรุปภาพรวมแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.49) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการของ ศจช. (ค่าเฉลี่ย = 4.28) และเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการเรียนรู้ของ ศจช. (ค่าเฉลี่ย = 4.12) ด้านองค์ประกอบของ ศจช. (ค่าเฉลี่ย = 3.82) และด้านการบริหารจัดการ ศจช. (ค่าเฉลี่ย = 3.80)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี” ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญ 3 ส่วน ประกอบด้วย สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

ผลการวิจัยด้านวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย โดยสรุปมีดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 2) การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 3) การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก 4) ปัญหาในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 5) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรีในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งประกอบด้วย 8 ศูนย์ ศูนย์ละ 30 ราย จำนวนประชากรทั้งสิ้น 240 ราย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ที่ความคาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 คน และการสุ่มโดยการกำหนดสัดส่วนจำนวนตัวอย่างของเกษตรกรในแต่ละ ศจช. และการสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับสลากตามรายชื่อของเกษตรกรที่เป็นสมาชิก ศจช. ให้ครบจำนวนตัวอย่าง

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่

1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
 2) การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 3) การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก 4) ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และ 5) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) กับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา เท่ากับ 1.00 ทุกตอน โดยไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค์ (2561) อธิบายว่าค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้เท่ากับหรือมากกว่า 0.50 แสดงว่าข้อคำถามนั้น วัดตรงกับเนื้อหาที่กำหนด สามารถนำข้อคำถามนั้น ไปใช้ได้ และผู้วิจัยได้ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 คน คือ เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลเดิมบาง อำเภอดเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เท่ากับ 0.851 ตอนที่ 3.2 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก เท่ากับ 0.824 ตอนที่ 4 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เท่ากับ 0.822 และตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เท่ากับ 0.967 โดยไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค์ (2561, น.48) สำหรับเกณฑ์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย ควรมีค่าสูงกว่า 0.70 จึงจะถือว่าเครื่องมือวิจัยนั้นมีผลการวัดที่มีความเชื่อมั่นและน่าเชื่อถือได้

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 58.0 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 55.93 ปี ร้อยละ 68.7 สมรสแล้ว ร้อยละ 62.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประสพการณ์ในการทำการเกษตร เฉลี่ย 29.63 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.08 คน ร้อยละ 60.0 เป็นสมาชิก ธกส. ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ศจช. เฉลี่ย 8.31 ปี จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนาในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อย เฉลี่ย 4.39 ครั้ง/ปี ร้อยละ 74.0 ประกอบ

อาชีพทำนาเป็นหลัก ร้อยละ 25.3 มีอาชีพรองทำไร่ ในรอบปีที่ผ่านมารายได้ของครัวเรือนจากภาคการเกษตร เฉลี่ย 169453.33 บาท ร้อยละ 86.0 ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร หนี้สินจากภาคการเกษตร เฉลี่ย 142,826.09 บาท ร้อยละ 74.7 ไม่มีหนี้สินนอกภาคการเกษตร จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 24.61 ไร่ โดยร้อยละ 94 มีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตัวเอง เฉลี่ย 19.74 ไร่ และร้อยละ 56.7 ไม่มีพื้นที่เช่า

1.3.2 การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมการได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) โดยเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐหน่วยงานอื่นๆ ในขณะที่เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจากวารสารน้อยที่สุด

1.3.3 การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

1) การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 88.0 มีระดับการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในระดับมากที่สุด 25.00 – 30.00 คะแนน รองมาร้อยละ 12.0 มีระดับการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในระดับปานกลาง 13.00 – 18.99 คะแนน โดยประเด็นในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมากที่สุด 17 อันดับ คือ 1) ศูนย์มีการกำหนดให้คัดเลือกสมาชิก ศจช. เป็นเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน 2) ศูนย์มีการคัดเลือกสมาชิก ศจช. ที่มีความสมัครใจเป็นสมาชิก ศจช. อย่างน้อย 30 ราย 3) สมาชิก ศจช. มีการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการ ศจช. 4) สถานที่ตั้ง ศจช. อยู่ในแหล่งชุมชนหรือสถานที่ที่เกษตรกรเดินทางได้สะดวก 5) มีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำ ศจช. เช่น แก้ว ไม้ โต๊ะ เครื่องเขียน 6) มีสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ศจช. 7) มีสถานที่สำหรับติดตั้งวัสดุอุปกรณ์สำหรับดำเนินกิจกรรมของ ศจช. 8) แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช มีขนาดพื้นที่เหมาะสม 9) มีการเก็บข้อมูลแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตลอดฤดูกาลเพาะปลูก 10) มีแจ้งการเตือนการระบาดของศัตรูพืชผ่านสื่อต่างๆ 11) มีบริการข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช 12) คณะกรรมการมีการจัดทำแผนการดำเนินงานของ ศจช. 13) มีการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย 14) มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก ศจช. 15) มีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 16) มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง 17) มีการนำองค์ความรู้กลับไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง ในขณะที่ประเด็นการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนน้อยที่สุด 1 อันดับ คือ มีบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร

2) ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีประเด็นความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในระดับมากที่สุด คือ ศูนย์มีการกำหนดให้คัดเลือกสมาชิก ศจช. เป็นเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน รองลงมาคือ ศูนย์มีการคัดเลือกสมาชิก ศจช. ที่มีความสมัครใจเป็นสมาชิก ศจช. อย่างน้อย 30 ราย ในขณะที่ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนน้อยที่สุด คือ มีบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร

1.3.4 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.49) โดยเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีประเด็นปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมากที่สุด คือ ขาดการบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร รองลงมา คือ ไม่มีระบบการเรียนรู้ตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร ในขณะที่ประเด็นปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนน้อยที่สุด คือ สมาชิก ศจช. ไม่ได้เป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ

1.3.5 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.94) โดยเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีประเด็นที่เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมากที่สุด คือ ควรมีการเก็บข้อมูลแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ ควรมีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ศจช. ในขณะที่ประเด็นที่เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนน้อยที่สุด คือ ควรมีการแจ้งเตือนการระบาดของที่แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช

2. อภิปรายผล

จากการศึกษา “แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี” พบว่า สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ของสมาชิก ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2.1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.0 สอดคล้องกับ วารุณี ลายหงส์ (2559, น. 50) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดสระบุรี พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 60.1) เป็นเพศหญิง และพนิดา นันตะห้อย (2558, น 48) ได้ศึกษาการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดพะเยา พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง คือ ร้อยละ 53.1

เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีอายุเฉลี่ย 55.93 ปี สอดคล้องกับ วารุณี ลายหงส์ (2559, น. 50) พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีอายุเฉลี่ย 55.66 ปี และ รัชฎาภรณ์ บอนแดง (2563, น 68) ได้ ศึกษาแนวทางการพัฒนาการสื่อสารของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดตราด พบว่า สมาชิก ศจช. มีอายุเฉลี่ย 55.69 ปี

เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 68.7 มีสถานภาพการสมรส และร้อยละ 62.0 มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา สอดคล้องกับ ทองสา ทองหนองยาง (2558, น 41) ศึกษาเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดราชบุรี พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 89.7 มีสถานภาพสมรสแล้ว และสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่ร้อยละ 46.6 จบระดับประถมศึกษา

เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 45.4 มีประสบการณ์ในการทำ การเกษตร 26-35 ปี สอดคล้องกับ อุไรลักษณ์ ดวงฉวี (2556, น 38) ได้ศึกษาการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าวของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า พบว่าสมาชิกประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 33.7) มีประสบการณ์ในการทำนา ระหว่าง 30-39 ปี

เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.08 คน ซึ่งสอดคล้องกับ วารุณี ลายหงส์ (2559, น. 57) พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.61 คน และพนิดา นันตะห้อย (2558, น 48) พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.97 คน

เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 100 เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร และร้อยละ 60 เป็นสมาชิก ธกส. ใกล้เคียงกับทองสา ทองหนองยาง (2558, น 43) พบว่า ร้อยละ 100 เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ และร้อยละ 52.1 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส และใกล้เคียงกับ อูไรลักษณ์ ควงฉวี (2556, น 38) พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.8 เป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันเกษตรกร โดย ร้อยละ 65.3 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเฉลี่ย 8.31 ปี ใกล้เคียงกับ อูไรลักษณ์ ควงฉวี (2556, น 40) พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.3 เป็นสมาชิกมาแล้ว 5 ปี

เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 44.0 เข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนาในศูนย์จัดการจัดการศัตรูพืชชุมชน 4-6 ครั้ง/ปี และเข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนาในศูนย์จัดการจัดการศัตรูพืชชุมชน เฉลี่ย 4.39 ครั้ง/ปี ซึ่งสอดคล้องกับ รัชฎาภรณ์ บอนแดง (2563, น 67) พบว่า คณะกรรมการ ศจช. ร้อยละ 42.9 เข้าร่วมการอบรม 3-5 ครั้งต่อปี และจำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนาในศูนย์จัดการจัดการศัตรูพืชชุมชนเฉลี่ย 4.39 ครั้ง/ปี

เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.0 ประกอบอาชีพหลัก คือการทำนา ซึ่งสอดคล้องกับ วารุณี ลายหงส์ (2559, น. 51) พบว่า สมาชิกศูนย์ฯ โดยร้อยละ 68.1 ประกอบอาชีพทำนา และพนิดา นันตะหน้อย (2558, น 52). พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 96.3 ประกอบอาชีพ ทำนา

เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีรายได้ของครัวเรือนจากภาคการเกษตร เฉลี่ย 169,453.33 บาท/ปี ซึ่งสอดคล้องกับ วารุณี ลายหงส์ (2559, น. 57) พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 203,052.76 บาท/ปี และเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 76.7 มีหนี้สินจากภาคการเกษตร และมีหนี้สินเฉลี่ย 142,826.09 บาท/ปี ซึ่งสอดคล้องกับ พนิดา นันตะหน้อย (2558, น 53) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สินร้อยละ 85.2 และแตกต่าง คือ มีหนี้สินเฉลี่ย 201,701.39 บาท

เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 94.0 มีพื้นที่ถือครองที่ดินเป็นของตัวเอง และมีพื้นที่ตนเองเฉลี่ย 19.74 ไร่ ใกล้เคียงกับพนิดา นันตะหน้อย (2558, น 53) พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 18.17 ไร่

2.2 การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่าเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการ

ศักรูพีชชุมชนได้รับความรู้จากแหล่งต่างๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) และเมื่อพิจารณาการได้รับความรู้จากแหล่งต่างๆ พบว่า การได้รับความรู้จากแหล่งต่างๆ มากที่สุด คือ สื่อบุคคล โดยได้รับความรู้แบบสื่อบุคคลจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความใกล้ชิดเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศักรูพีชชุมชนมากที่สุด และมีอัตรากำลังครอบคลุมในการดำเนินงานศูนย์จัดการศักรูพีชชุมชนทุกตำบลในพื้นที่อำเภอหนองหญ้าไซ และส่วนใหญ่ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศักรูพีชชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับพินิตา นันตะห้อย (2558, น 84) ศึกษาการจัดการศักรูพีชโดยวิธีผสมผสานของสมาชิกศูนย์จัดการศักรูพีชชุมชนจังหวัดพะเยา พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้จากสื่อแบบบุคคลในระดับมาก คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และในส่วนของ การได้รับความรู้แบบสื่อบุคคลน้อยที่สุด คือ ผู้นำท้องที่/ท้องถิ่น เนื่องมาจากผู้นำท้องที่/ท้องถิ่น ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และไม่เคยผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศักรูพีชชุมชน ในส่วนของ การได้รับความรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศักรูพีชชุมชน ได้รับความรู้จากเอกสารเผยแพร่มากที่สุด เนื่องจาก ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของศูนย์จัดการศักรูพีชชุมชนในทุกๆ ปี จะมีเอกสารเผยแพร่ประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ทำให้เกษตรกรได้รับความรู้จากเอกสารเผยแพร่อย่างสม่ำเสมอ และได้รับความรู้จากวารสารน้อยที่สุด เนื่องจากเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศักรูพีชชุมชนส่วนใหญ่ไม่ทราบแหล่งสืบค้น และส่วนใหญ่ยังไม่ถึงเกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจึงควรเข้าไปเผยแพร่สื่อประเภทวารสารให้เกษตรกรเข้าถึงมากขึ้น และในส่วนของสื่อออนไลน์ พบว่าเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศักรูพีชชุมชน ได้รับความรู้จากไลน์ (Line) มากที่สุด เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีการสร้างไลน์กลุ่ม เช่น ไลน์กลุ่มศูนย์จัดการศักรูพีชชุมชน และมีการแชร์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศักรูพีชชุมชนผ่านไลน์กลุ่มนั้น และได้รับความรู้จากบล็อก (Blog) น้อยที่สุด เนื่องมาจากเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ทราบวิธีการในการค้นหาองค์ความรู้ผ่านบล็อก เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจึงควรเข้าไปส่งเสริมวิธีการสืบค้นองค์ความรู้ผ่านบล็อก (Blog)

2.3 การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศักรูพีชชุมชนของสมาชิก

2.3.1 การดำเนินงานของศูนย์จัดการศักรูพีชชุมชน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศักรูพีชชุมชน ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานของศูนย์จัดการศักรูพีชชุมชนในระดับมากที่สุด ดังเช่น ประเด็นสมาชิก ศจช. เป็นเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศักรูพีชชุมชนมีการดำเนินการ ร้อยละ 100.0 ซึ่งสอดคล้องกับ ทองสา ทองหนองยาง (2558, น 58-62) พบว่า การดำเนินงานของศูนย์จัดการศักรูพีชชุมชนด้านสถานที่ตั้ง ร้อยละ 91.1 ตั้งอยู่ในแหล่งแหล่งชุมชน การเดินทางสะดวก และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มี

การดำเนินการน้อยที่สุด ได้แก่ มีบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร อาจเนื่องมาจากขาดความรู้ในเรื่องการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้าง เพราะเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และขาดการส่งเสริมถ่ายทอดความรู้เรื่องการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างให้แก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจึงควรเข้าไปส่งเสริมความรู้เรื่องการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างให้แก่เกษตรกร หรือประสานหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างถูกต้อง

ตารางที่ 5.1 แสดงระดับการดำเนินการตามช่วงคะแนน

n = 150

การดำเนินการ (คะแนน)	ความหมาย	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
25.00 – 30.00	มากที่สุด	132	88.0	1
19.00 – 24.99	มาก	0	-	-
13.00 – 18.99	ปานกลาง	18	12.0	2
7.00 – 12.99	น้อย	0	-	-
1.00 – 6.99	น้อยที่สุด	0	-	-

ค่าต่ำสุด = 18 ค่าสูงสุด = 30 ค่าเฉลี่ย = 25.54 S.D. = 3.212

2.3.2 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.28) และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ สมาชิก ศจช. เป็นเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน เนื่องจากในการจัดตั้งศูนย์การศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่เกิดจากการรวมตัวกันของเกษตรกรภายในตำบลเดียวกันที่มีปัญหาการระบาดของศัตรูพืช เพื่อแก้ไขปัญหาการระบาดของศัตรูพืชร่วมกัน (กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย, 2561) เกษตรกรส่วนใหญ่จึงอยู่ในชุมชนเดียวกัน ประเด็นที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ มีบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร ซึ่งเป็นประเด็นที่มีการดำเนินการน้อยที่สุดด้วย เนื่องจากเกษตรกรมีความต้องการให้บริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้าง แต่ขาดการส่งเสริมความรู้ในการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้าง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ควรเข้าไปส่งเสริมความรู้เรื่องการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างให้แก่เกษตรกร หรือประสานหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างถูกต้อง

ตารางที่ 5.2 แสดงระดับความพึงพอใจในประเด็นแต่ละด้าน

n = 150

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ			
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ด้านองค์ประกอบของ ศจช.	3.54	0.902	มาก	1
ด้านการให้บริการของ ศจช.	2.78	1.011	ปานกลาง	4
ด้านการบริหารจัดการ ศจช.	3.41	0.825	มาก	2
ด้านกระบวนการเรียนรู้ของ ศจช.	2.88	1.968	ปานกลาง	3
เฉลี่ยรวม	3.28	0.918	ปานกลาง	

2.4 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

จากผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.49) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า มี 3 ประเด็นที่เป็นปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในระดับมาก คือ ขาดการบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร ซึ่งเป็นประเด็นที่มีการดำเนินงานและมีความพึงพอใจน้อยที่สุดด้วย เนื่องจากเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และขาดการส่งเสริมถ่ายทอดความรู้เรื่องการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างให้แก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ และนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมความรู้เรื่องการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างยังไม่ครอบคลุมทั่วทุกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เจ้าหน้าที่ควรเข้าไปส่งเสริมความรู้เรื่องการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างให้แก่เกษตรกร หรือประสานหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างถูกต้องครอบคลุมทุกพื้นที่ ในส่วนของไม่มีระบบการเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรนั้น ซึ่งเป็นระบบการเรียนรู้ที่ต้องถ่ายทอดอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต ตั้งแต่เริ่มต้นผลิตจนถึงเก็บเกี่ยว เนื่องจากยังขาดการส่งเสริมความรู้ในระบบโรงเรียนเกษตรกร ประกอบกับปัญหาขาดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต เนื่องจากเกษตรกรไม่มีเวลาในการเรียนรู้ตลอดฤดูกาล เจ้าหน้าที่ควรเข้าไปส่งเสริมความรู้เรื่องกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร และจัดทำปฏิทินการเรียนรู้ตามช่วงระยะการเจริญเติบโตของพืช อย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง ตลอดฤดูกาลผลิต เพื่อลดเวลาในการเรียนรู้ของเกษตรกรที่มากเกินไป และมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต

ตารางที่ 5.3 แสดงระดับปัญหาในประเด็นแต่ละด้าน

n = 150

ปัญหา	ระดับปัญหา			
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ด้านองค์ประกอบของ ศจช.	2.17	0.823	น้อย	4
ด้านการให้บริการของ ศจช.	3.03	0.953	ปานกลาง	1
ด้านการบริหารจัดการ ศจช.	2.43	0.837	น้อย	3
ด้านกระบวนการเรียนรู้ของ ศจช.	2.99	0.938	ปานกลาง	2
เฉลี่ยรวม	2.49	0.866	น้อย	

2.5 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

จากผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.94) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเห็นด้วยกับประเด็น ควรมีการเก็บข้อมูลแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง มากที่สุด เนื่องจากการเก็บข้อมูลแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชอย่างต่อเนื่องนั้น จะทำให้ทราบถึงสถานการณ์ของแมลงศัตรูพืชและแมลงศัตรูธรรมชาติภายในแปลง ทำให้สามารถบริหารจัดการแปลงของเกษตรกรได้เองก่อนที่จะเกิดการระบาดของศัตรูพืชในระดับที่เกินกว่าจะควบคุมได้

ตารางที่ 5.4 แสดงระดับความคิดเห็นในแนวทางการพัฒนาแต่ละด้าน

n = 150

แนวทางการพัฒนา	เห็นด้วยในระดับ			
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ด้านองค์ประกอบของ ศจช.	3.82	0.812	มาก	3
ด้านการให้บริการของ ศจช.	4.28	0.779	มากที่สุด	1
ด้านการบริหารจัดการ ศจช.	3.80	0.843	มาก	4
ด้านกระบวนการเรียนรู้ของ ศจช.	4.12	0.883	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.94	0.823	มาก	

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

3.1.1 ด้านการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

จากการค้นพบงานวิจัยนี้ พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนยังได้รับความรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทวารสารในระดับน้อย และสื่อออนไลน์ในระดับปานกลาง ซึ่งยังเข้าถึงสื่อดังกล่าวได้ไม่มากนัก ในส่วนของสื่อสิ่งพิมพ์นั้น เจ้าหน้าที่ควรเข้าไปเผยแพร่สื่อประเภทวารสารและอื่นๆ ให้เกษตรกรเข้าถึงมากขึ้น และในส่วนของสื่อออนไลน์ เจ้าหน้าที่ควรเข้าไปส่งเสริมวิธีการสืบค้นองค์ความรู้ผ่านบล็อก (Blog) เฟซบุ๊ก (Facebook) และยูทูป (YouTube) ให้แก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงสื่อดังกล่าวได้มากขึ้น

3.1.2 ด้านการดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

จากการค้นพบงานวิจัยนี้ พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีการดำเนินงานและความพึงใจในประเด็นการให้บริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกรน้อยที่สุด เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ควรเข้าไปส่งเสริมความรู้เรื่องการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างให้แก่เกษตรกร หรือประสานหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างถูกต้อง

3.1.3 ด้านปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

จากการค้นพบงานวิจัยนี้ พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในระดับมาก คือ ขาดการบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร เนื่องจากขาดการส่งเสริมถ่ายทอดความรู้เรื่องการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างให้แก่เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรเข้าไปส่งเสริมความรู้เรื่องการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างให้แก่เกษตรกร หรือประสานหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างถูกต้องครอบคลุมทุกพื้นที่

3.1.4 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

จากการค้นพบงานวิจัยนี้ พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเห็นด้วยกับประเด็น ควรมีการเก็บข้อมูลแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง มากที่สุด เจ้าหน้าที่ควรเข้าไปส่งเสริมในส่วนของ การสำรวจแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำงานวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรทำการวิจัยประเมิน ติดตามและประเมินผล

จากการนำแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ไปปฏิบัติ ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

3.2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภออื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนา และปรับปรุงการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีต่อไป

3.3.3 ควรศึกษาด้วยวิธีการอื่นๆ เช่น การจัดเวทีสนทนากลุ่มย่อย เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในด้านต่างๆ เพิ่มเติม

3.3.4 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้ครอบคลุมมากขึ้น

3.3.5 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนและพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). *การพัฒนาองค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และเครือข่าย*.
กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กิตติมา ปรีดีดีลก. (2534). *ทฤษฎีการบริหารองค์กร*. กรุงเทพฯ : ธารการพิมพ์
- กรีซ แร่งสูงเนิน. (2547). *กลยุทธ์การจัดการองค์กรยุคใหม่อย่างสัมฤทธิ์ผลด้วยวิธี Balanced Scorecard*.
ในวารสารศูนย์บริการวิชาการ ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-มีนาคม 2547
สืบค้นจาก https://vpn.stou.ac.th/+CSCO+0075676763663A2 F2F6771702E67756E 767976662E62652E6775+/+tdc/-CSCO-3h--browse.php? option=show&browse_ type=title&titleid=168191
- กัญเกียรติ สร้อยทอง. (2552). *การส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนาการผลิตข้าว*. กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย. (2561). *คู่มือศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)*.
สืบค้นจาก <http://www.ppsf.doae.go.th/wordpress/?p=1556>
- กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย. (2563). *สรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
สู่ความสำเร็จของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนและศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน*. สืบค้นจาก
<http://www.ppsf.doae.go.th/wordpress/?p=1556>
- กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย. (2564). *ทำเนียบศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน*.
สืบค้นจาก http://www.ppsf.doae.go.th/wordpress/?attachment_id=1335
- กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย. (2564). *เอกสารภาคผนวกประกอบการดำเนิน
กิจกรรมการพัฒนาศูนย์เครือข่าย (ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน) ภายใต้โครงการศูนย์
เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ประจำปีงบประมาณ 2564*.
กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ และคนอื่นๆ. (2556). *ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ในงานส่งเสริม
การเกษตรหน่วยที่ 2*. ในเอกสารการสอนชุดวิชาสารสนเทศและสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริม
การเกษตรหน่วยที่ 17. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ. (2560). *แนวคิด ทฤษฎีด้านการบริหารงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร*. ในประมวล
สาระชุดวิชาการบริหารและการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร (หน่วยที่ 1-5).
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- เชิดพงษ์ วีระจิตต์. (2560). *การใช้การสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร*. ในประมวลสาระชุดวิชาการบริหารและการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร (หน่วยที่ 6-10).
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ทองสา ทองหนองยาง. (2558). *การพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดราชบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ชนชาติ บุญมี. (2560). *แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะม่วงของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ธัญญาภรณ์ บอนแดง. (2563). *แนวทางการพัฒนาการสื่อสารของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดตราด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, และพูนศิริ วัจนะภูมิ. (2534). “ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาเกษตรกรรมศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน หน่วยที่ 1-7. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2560). *แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนา*. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา (หน่วยที่ 3). นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์
- บุญธรรม จิตต์อนันต์. (2544). *การติดต่อสื่อสารกับมนุษยสัมพันธ์ในงานส่งเสริมการเกษตร*. หน่วยที่ 8 ในเอกสารการสอนชุดวิชาการเป็นผู้นำมนุษยสัมพันธ์ และจิตวิทยาสำหรับการเกษตร หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เบญจวรรณ คงคา (2557). *การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรในอำเภอนองหญ้าไชจังหวัดสุพรรณบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2557). *การจัดการความรู้และสารสนเทศในงานส่งเสริมการเกษตร*. สืบค้นจาก <http://agri.stou.ac.th/UploadedFile/91720-12.pdf>
- ปกรณ ปรียากร. (2538). *ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช.

- ปาริชาติ อภรณ์วิชานพ (2555). *ความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ประชิด ทิณบุตร (2539). *ความหมายและประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์*. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการออกแบบทางการพิมพ์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2560). *แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร*. ในประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา (หน่วยที่ 1-5). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- พจน์ ใจชาญสุขกิจ. (2555). *สื่อบุคคลกับการสื่อสารภาพลักษณ์และการพัฒนาองค์กร*. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564. จาก <http://www.drphot.com/talk/archives/578>
- พนิดา นันตะหน้อย. (2558). *การจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดพะเยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- พัชสิริ ชมพูกำ. (2009). *องค์การและการจัดการ (Organization and Management)*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ แมคกรอ-ฮิล.
- พระครูสังฆรักษ์ ไชยรัตน์ ชยรัตน. (2558). *การพัฒนาองค์กร (Organization Development หรือ OD)*. สืบค้นจาก <http://journalrec.mbu.ac.th/images/pdf/journal4-1/35p402-410.pdf>
- ไพบูรณ์ ทะเชนพรรค์. (2561). *การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ*. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ ชั้น 2 (หน่วยที่ 6)*. นนทบุรี: สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *ความพึงพอใจในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2544). *พจนานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2554*.
สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th/dictionary/index.php>
- รัฐยา กลั่นจ้อย. (2557). *การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในจังหวัดสุพรรณบุรี*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

- วาทิต บัวแสง. (2556). *เอกสารประกอบการเรียนวิชาหลักการส่งเสริมการเกษตร*. สืบค้นเมื่อจาก <https://sites.google.com/site/watitbuasang/xeksar-prakxb-kar-reiyn-wicha-hlak-kar-sng-serim-karkestr/khana>
- วารุณี ลายหงส์. (2559). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดสระบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, นนทบุรี.
- วิรัช สงวนวงษ์วาน. (2554). *การจัดการและพฤติกรรมองค์การ Management*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: บริษัท วี.พี.ริ้นท์ จำกัด
- วรรษยา ศิริวัฒน์. (2554). *การบริหารร่วมสมัย (Contemporary Administration)*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคาแหง.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2556). *การจัดการสมัยใหม่ (Modern Management)*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ทริปเพิล กรุ๊ป จำกัด.
- ศลิษา ภมรสถิต. (2551). *การจัดการดำเนินงาน (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ท็อป
- สนธยา พลศรี. (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สินีนุช คุรุทเมือง แสนเสริม. (2560). *จิตวิทยาและมนุษยสัมพันธ์ในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร*. ในประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนาการ (หน่วยที่ 11-15). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา
- สุพรรณ บุตรด้วง. (2560). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดหนองบัวลำภู*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, นนทบุรี.
- สำนักงานพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2555). *คู่มือการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ สำนักงานพิมพ์*. สืบค้นจาก www.senate.go.th/w3c/senate/pictures/content/file_1348454395.pdf.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี. (2553). *เอกสารประกอบการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประจำปี 2553*. กลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี. จังหวัดสุพรรณบุรี.
- สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหญ้าไซ. (2563). *แผนพัฒนาการเกษตรฉบับทบทวน ปี 2563 (2561 – 2565)*. สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี.
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 2 จังหวัดราชบุรี. (2564). *สรุปผลการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ปี 2564*. กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 2 จังหวัดราชบุรี

- ลำราญ จุช่วย. (2554). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม Life and Social Skills* สืบค้นจาก http://www.rpu.ac.th/Library_web/doc/RC_RR/2554_GenEd_Text_Samran.pdf
- หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ. (2554). *เรื่องจริงเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์*. หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 13 กันยายน 2554. สืบค้นจาก https://www.eta.or.th/eta_website/mains/display/1667.
- อุไรลักษณ์ ดวงฉวี. (2556). *การป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าวของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
ในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

เลขที่แบบสัมภาษณ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย**เรื่อง****แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ
จังหวัดสุพรรณบุรี****คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสัมภาษณ์**

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อต้องการทราบข้อมูลความคิดเห็นของท่าน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี และที่สำคัญท่านพบปัญหาหรือมีข้อเสนอแนะอย่างไร ทั้งนี้คำตอบจากการสัมภาษณ์จะใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น จึงขอความร่วมมือให้ข้อมูลอย่างเที่ยงตรง เป็นประโยชน์ และในโอกาสนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน ครั้งนี้เป็นอย่างสูง

2. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งในการทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษา ระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตอบแบบสัมภาษณ์อย่างครบถ้วนและตรงตามความจริง และขอขอบคุณทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสัมภาษณ์ มา ณ โอกาสนี้ แบบสัมภาษณ์นี้ประกอบด้วย 4 ตอน

ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟัง และให้ผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมายถูกในวงเล็บ (✓) หน้าข้อความที่ต้องการ หรือเติมข้อความในช่องว่าง ( ) ของแต่ละคำถามเพื่อให้ได้ความหมายที่สมบูรณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ( ) หน้าข้อความที่ต้องการ และเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนด ตามที่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูล

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

1. เพศ ( ) 1.1 ชาย ( ) 1.2 หญิง
2. อายุ.....ปี (มากกว่า 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)
3. สถานภาพ ( ) 3.1 โสด ( ) 3.2 สมรส ( ) 3.3 หย่าร้าง ( ) 3.4 หม้าย

4. ระดับการศึกษา

- ( ) 4.1 ต่ำกว่าประถมศึกษา ( ) 4.2 ประถมศึกษา
 ( ) 4.3 มัธยมศึกษาตอนต้น ( ) 4.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
 ( ) 4.5 อนุปริญญา/ปวส. ( ) 4.6 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 ( ) 4.7 สูงกว่าปริญญาตรี ( ) 4.8 อื่นๆ (ระบุ).....

5. ประสบการณ์ในการทำการเกษตร.....ปี

6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน

สภาพทางสังคม

1. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันทางการเกษตร

- ( ) 1.1 ไม่ได้เป็น
 ( ) 1.2 เป็น โปรดระบุดังนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ( ) 1) กลุ่มเกษตรกร ( ) 2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
 ( ) 3) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ( ) 4) ศูนย์ข้าวชุมชน
 ( ) 5) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ( ) 6) กลุ่มสมาชิก ธกส.
 ( ) 7) กลุ่มสหกรณ์การเกษตร ( ) 8) กลุ่มแปลงใหญ่
 ( ) 9) อื่นๆ ระบุ.....

2. ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ศจช. .... ปี

3. จำนวนครั้งที่ท่านเข้ารับการอบรม/ประชุม/สัมมนาในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน.....ครั้ง/ปี

สภาพทางเศรษฐกิจ

1. การประกอบอาชีพ

1.1 กิจกรรมด้านการเกษตรหลักของท่านคือ (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

- ( ) 1. ทำนา ( ) 2. ทำสวน ( ) 3. ทำไร่
 ( ) 4. ประมง ( ) 5. ปศุสัตว์ ( ) 6. รับราชการ
 ( ) 7. รับจ้างทั่วไป ( ) 8. อื่นๆ โปรดระบุ.....

1.2 ท่านทำอาชีพรอง

- ( ) 1. ไม่ทำ
 ( ) 2. ทำ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ( ) 1. ทำนา ( ) 2. ประมง ( ) 3. ทำสวน
 ( ) 4. ทำไร่ ( ) 5. เลี้ยงสัตว์ ( ) 6. ค้าขาย
 ( ) 7. อื่นๆ ระบุ.....

2. รายได้ของครัวเรือน

2.1 รายได้จากภาคการเกษตรต่อปี.....บาท (จากการปลูกพืช, เลี้ยงสัตว์, ประมง, อื่นๆ ด้านการเกษตร)

2.2 รายได้นอกภาคการเกษตรต่อปี.....บาท (รายได้อื่นๆ ที่ได้รับ)

3. หนี้สินของครัวเรือน

3.1 หนี้สินจากภาคการเกษตร.....บาท (จากการปลูกพืช, เลี้ยงสัตว์, ประมง, อื่นๆ ด้านการเกษตร)

3.2 หนี้สินนอกภาคการเกษตร.....บาท (หนี้สินอื่น ๆ ที่ได้รับ)

4. จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร รวม.....ไร่

4.1 พื้นที่ตนเอง.....ไร่

4.2 พื้นที่เช่า.....ไร่

4.3 อื่นๆ ระบุ.....ไร่

ตอนที่ 2 การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างตามระดับความรู้ที่ได้รับตามประเด็นต่อไปนี้ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประเด็น	ระดับความรู้ที่ได้รับ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. สื่อบุคคล					
1.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร					
1.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐหน่วยงานอื่นๆ					
1.3 ผู้นำท้องที่/ท้องถิ่น					
1.4 อาสาสมัครเกษตร (อกม.)					
1.5 ญาติ/พี่น้อง					
1.6 เพื่อนเกษตรกร					

ประเด็น	ระดับความรู้ที่ได้รับ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
2. สื่อสิ่งพิมพ์					
2.1 วารสาร					
2.2 แผ่นพับ					
2.3 ไปสเตอร์					
2.4 เอกสารเผยแพร่					
3. สื่อออนไลน์					
3.1 เฟซบุ๊ก (Facebook)					
3.2 ยูทูบ (YouTube)					
3.3 ไลน์ (Line)					
3.4 บล็อก (Blog)					

ตอนที่ 3 การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก
คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างตามระดับการดำเนินงานและระดับความพึงพอใจ
ตามประเด็นต่อไปนี้ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประเด็น	การดำเนินงาน ของ ศจช.		ระดับความพึงพอใจ ต่อการดำเนินงานของ ศจช.				
	ยังไม่ได้ ดำเนินการ (0)	มีการ ดำเนินการ (1)	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
1.องค์ประกอบของ ศจช.							
1.1 ศูนย์มีการกำหนดให้คัดเลือก สมาชิก ศจช.เป็นเกษตรกรที่อยู่ใน พื้นที่ชุมชนเดียวกัน							

ประเด็น	การดำเนินงาน ของ ศจช.		ระดับความพึงพอใจ ต่อการดำเนินงานของ ศจช.				
	ยังไม่ได้ ดำเนินการ (0)	มีการ ดำเนินการ (1)	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
1.2 2 ศูนย์มีการคัดเลือกสมาชิก ศจช. ที่มีความสมัครใจเป็น สมาชิก ศจช. อย่างน้อย 30 ราย							
1.3 สมาชิก ศจช. มีการคัดเลือก คณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการ ศจช.							
1.4 คณะกรรมการมีการแต่งตั้ง คณะทำงานย่อยในแต่ละด้าน							
1.5 คณะกรรมการมีการประชุม วางแผนการปฏิบัติงาน ศจช.							
1.6 คณะกรรมการมีการเสนอ โครงการเพื่อของบประมาณจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง							
1.7 คณะกรรมการมีการประสาน รายงาน จัดทำข้อมูลด้านการ จัดการศัตรูพืช							
1.8 สถานที่ตั้ง ศจช. อยู่ในแหล่ง ชุมชนหรือสถานที่ที่เกษตรกร เดินทางได้สะดวก							
1.9 มีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำ ศจช. เช่น แก้ว ไม้ เครื่องเขียน							
1.10 มีสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อใช้ในการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ศจช.							

ประเด็น	การดำเนินงาน ของ ศจช.		ระดับความพึงพอใจ ต่อการดำเนินงานของ ศจช.				
	ยังไม่ได้ ดำเนินการ (0)	มีการ ดำเนินการ (1)	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
1.11 มีสถานที่สำหรับติดตั้งวัสดุอุปกรณ์สำหรับดำเนินกิจกรรมของ ศจช.							
1.12 แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช มีขนาดพื้นที่เหมาะสม							
1.13 มีป้ายแปลงระบุรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช							
1.14 มีการแจ้งเตือนการระบาดที่แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช							
1.15 มีการเก็บข้อมูลแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช อย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตลอดฤดูกาลเพาะปลูก							
2. การให้บริการของ ศจช.							
2.1 มีแจ้งการเตือนการระบาดศัตรูพืชผ่านสื่อต่างๆ							
2.2 มีบริการวินิจฉัยศัตรูพืชแก่เกษตรกรและชุมชนที่มีปัญหา							
2.3 มีบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร							
2.4 มีบริการข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช							
2.5 มีบริการข้อมูลเกี่ยวกับชีวภัณฑ์ และการผลิตชีวภัณฑ์							

ประเด็น	การดำเนินงาน ของ ศจช.		ระดับความพึงพอใจ ต่อการดำเนินงานของ ศจช.				
	ยังไม่ได้ ดำเนินการ (0)	มีการ ดำเนินการ (1)	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
3. การบริหารจัดการ ศจช.							
3.1 คณะกรรมการมีการจัดทำแผน การดำเนินงานของ ศจช.							
3.2 คณะกรรมการมีการจัดทำ แนวทางการจัดการศัตรูพืช							
3.3 มีการสร้างและเชื่อมโยง เครือข่าย							
3.4 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก ศจช.							
3.5 มีการบูรณาการกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง							
4. กระบวนการเรียนรู้ของ ศจช.							
4.1 มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง							
4.2 มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดฤดูกาลผลิต							
4.3 มีการร่วมกันของสมาชิกใน การกำหนดประเด็นการเรียนรู้							
4.4 มีระบบการเรียนรู้ตาม กระบวนการโรงเรียนเกษตรกร							
4.5 มีการนำองค์ความรู้กลับไป ปฏิบัติในแปลงของตนเอง							

ตอนที่ 4 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างตามระดับปัญหาตามประเด็นต่อไปนี้ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประเด็น	ระดับปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1.องค์ประกอบของศจช.					
1.1 สมาชิก ศจช.เป็นเกษตรกรที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน					
1.2 สมาชิก ศจช. ไม่ได้เป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ					
1.3 สมาชิก ศจช. ไม่มีการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการ ศจช.					
1.4 คณะกรรมการไม่มีการแต่งตั้งคณะทำงานย่อยในแต่ละด้าน					
1.5 คณะกรรมการไม่มีการประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน ศจช.					
1.6 คณะกรรมการไม่มีการเสนอโครงการเพื่อของบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
1.7 คณะกรรมการ ไม่มีการประสานรายงาน จัดทำข้อมูลด้านการจัดการศัตรูพืช					
1.8 สถานที่ตั้ง ศจช. ไม่ได้อยู่ในแหล่งชุมชน					

ประเด็น	ระดับปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1.9 ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำ ศจช. เช่น แก้ว ไม้ เครื่องเขียน					
1.10 ไม่มีสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อใช้ในการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ศจช.					
1.11 ไม่มีสถานที่สำหรับติดตั้งวัสดุ อุปกรณ์สำหรับดำเนินกิจกรรมของ ศจช.					
1.12 แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช มีขนาดพื้นที่ไม่เหมาะสม					
1.13 ไม่มีป้ายแปลงติดตามสถานการณ์ ศัตรูพืช					
1.14 ไม่มีธงแจ้งเตือนการระบาดของแปลง ติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช					
1.15 ขาดความต่อเนื่องในการเก็บข้อมูล แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช					
2. การให้บริการของ ศจช.					
2.1 ขาดการแจ้งเตือนการระบาดของศัตรูพืช ผ่านสื่อต่างๆ					
2.2 ไม่มีบริการวินิจฉัยศัตรูพืชแก่ เกษตรกรและชุมชนที่มีปัญหาการระบาดของ ศัตรูพืช					
2.3 ขาดการบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษ ตกค้างแก่เกษตรกร					
2.4 ไม่มีบริการข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช					
2.5 ไม่มีบริการข้อมูลเกี่ยวกับชีวภัณฑ์ และการผลิตชีวภัณฑ์					

ประเด็น	ระดับปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
3. การบริหารจัดการของ ศจช.					
3.1 คณะกรรมการไม่มีการจัดทำแผนการดำเนินงานของ ศจช.					
3.2 คณะกรรมการไม่มีการจัดทำแนวทางการจัดการศัตรูพืช					
3.3 ขาดการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย					
3.4 ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก ศจช.					
3.5 ขาดการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
4. กระบวนการเรียนรู้ของ ศจช.					
4.1 ขาดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง					
4.2 ขาดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต					
4.3 ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดประเด็นการเรียนรู้					
4.4 ไม่มีระบบการเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร					
4.5 ขาดการนำองค์ความรู้กลับไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง					

ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างตามระดับความคิดเห็นตามประเด็นต่อไปนี้ของ
ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประเด็น	เห็นด้วยในระดับ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1.องค์ประกอบของศจช.					
1.1 ศูนย์ควรมีการคัดเลือกสมาชิกที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน					
1.2 ศูนย์ควรรับสมัครสมาชิกที่มีความสมัครใจเป็นสมาชิก ศจช. และไม่ต่ำกว่า 30 ราย					
1.3 สมาชิก ศจช. ควรมีการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการ ศจช. และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร					
1.4 คณะกรรมการควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานย่อยในแต่ละด้าน และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร					
1.5 คณะกรรมการควรมีการประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน ศจช. และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร					
1.6 คณะกรรมการควรมีการจัดทำโครงการเพื่อเสนอของบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
1.7 คณะกรรมการ ควรมีการประสานรายงาน จัดทำข้อมูลด้านการจัดการศัตรูพืช					

ประเด็น	เห็นด้วยในระดับ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1.8 ควรคัดเลือกสถานที่ตั้ง ศจช. ที่อยู่ใน แหล่งชุมชนหรือสถานที่ที่เกษตรกร เดินทางได้สะดวก					
1.9 ศจช. ควรมีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น ประจำ ศจช. ที่พร้อมในการดำเนิน กิจกรรม					
1.10 ควรมีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อใช้ใน การประชาสัมพันธ์ข้อมูล ศจช.					
1.11 ควรมีการจัดสถานที่สำหรับตั้งวัสดุ อุปกรณ์สำหรับดำเนินกิจกรรมของ ศจช.					
1.12 ควรคัดเลือกแปลงติดตามสถานการณ์ ศัตรูพืชที่มีขนาดพื้นที่เหมาะสม					
1.13 ควรมีป้ายแปลงระบุรายละเอียดที่ เกี่ยวข้องกับแปลงติดตามสถานการณ์ ศัตรูพืช					
1.14 ควรมีการแจ้งเตือนการระบาดที่ แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช					
1.15 ควรมีการเก็บข้อมูลแปลงติดตาม สถานการณ์ศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง					
2. การให้บริการของ ศจช.					
2.1 ควรมีการกำหนดแผนการแจ้งเตือน การระบาดศัตรูพืชผ่านสื่อต่างๆ ประจำ สัปดาห์					
2.2 ควรมีกำหนดแผนการบริการวินิจฉัย ศัตรูพืชแก่เกษตรกรและชุมชน ประจำเดือน					
2.3 ควรมีการกำหนดแผนบริการตรวจ วิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร					

ประเด็น	เห็นด้วยในระดับ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
2.4 ควรมีการจัดทำสื่อบริการข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช					
2.5 ควรมีการทำสื่อบริการข้อมูลเกี่ยวกับชีวภัณฑ์และการผลิตชีวภัณฑ์					
3. การบริหารจัดการของ ศจช.					
3.1 คณะกรรมการควรมีการจัดทำแผนการดำเนินงานของ ศจช. และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร					
3.2 คณะกรรมการควรมีการจัดทำแนวทางการจัดการศัตรูพืชและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร					
3.3 ศจช. ควรมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย					
3.4 ศจช. ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก ศจช. อย่างสม่ำเสมอ					
3.5 ศจช. ควรมีการบูรณาการกับหน่วยงานภาคีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
4. กระบวนการเรียนรู้ของ ศจช.					
4.1 ควรมีการจัดทำหลักสูตรเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง					
4.2 ควรมีการจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต					

ประเด็น	เห็นด้วยในระดับ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
4.3 ควรให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นการเรียนรู้					
4.4 ควรมีการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร					
4.5 ควรมีการติดตามผลการนำองค์ความรู้กลับไปปฏิบัติในแปลงของเกษตรกร					

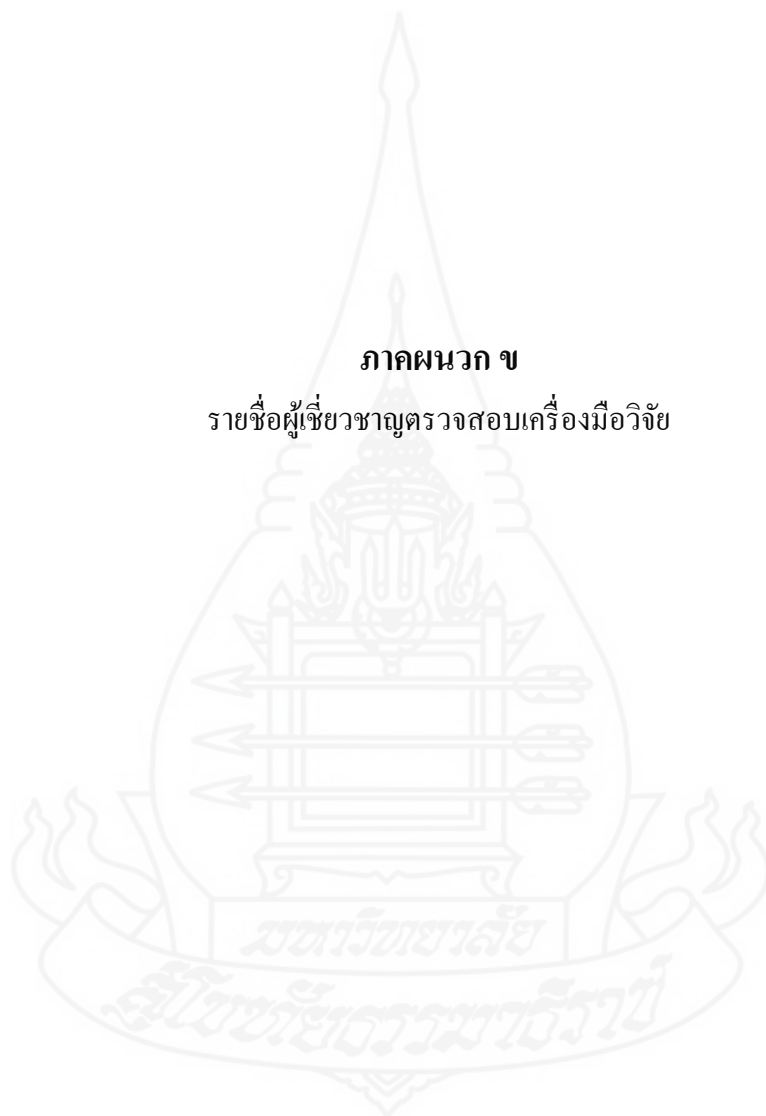
ขอขอบคุณทุกท่านที่สละเวลาในการตอบแบบสัมภาษณ์

*****

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

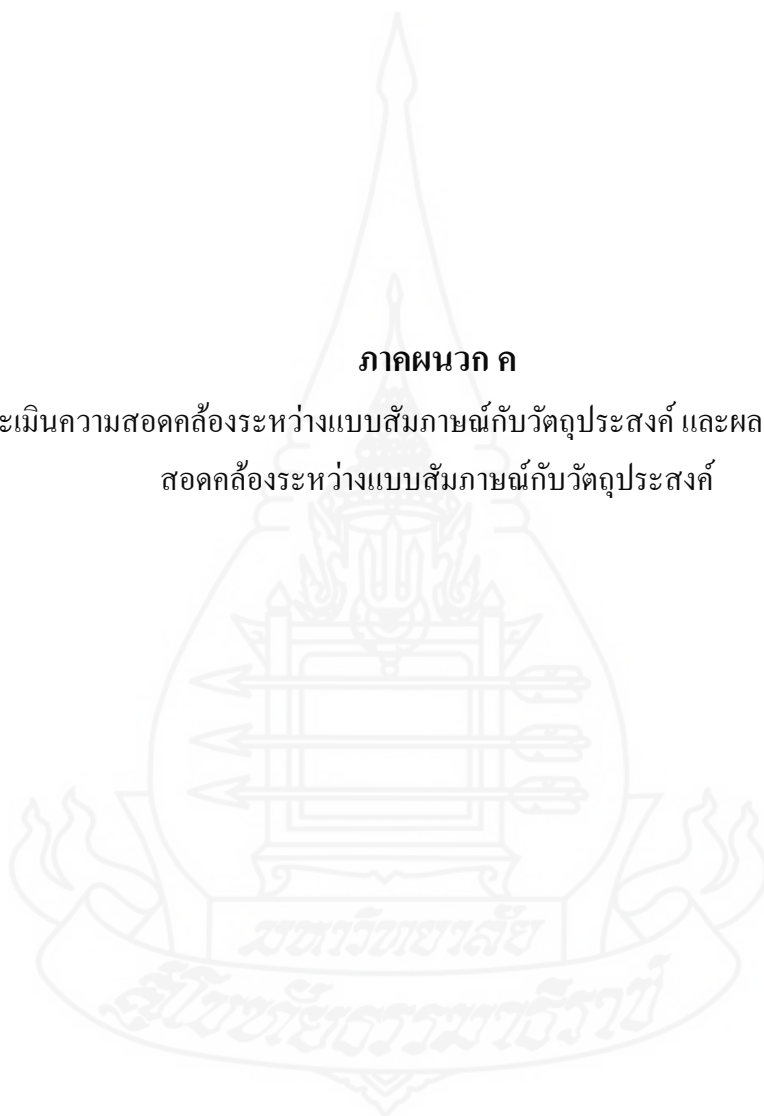
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. นายสมคิด เฉลิมเกียรติ	ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตร ด้านอารักขาพืช จังหวัดสุพรรณบุรี
2. นายวสันต์ จีปุคำ	หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี
3. นางปญชรัสมิ์ ปลั่งดี	เกษตรอำเภอหนองหญ้าไซ

ภาคผนวก ค

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์ และผลการประเมินความ
สอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
ในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้ศึกษา นายชัยวัฒน์ อุยานันท์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ถิณิษฐา ครูทเมือง แสนเสริม

*****

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิก
ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
2. เพื่อศึกษาการได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
3. เพื่อศึกษาการดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
ของสมาชิก
4. เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
5. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อต่อไปนี้ ว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
ครอบคลุมขอบเขตตามที่ระบุไว้หรือไม่ แล้วกรุณาเขียนผลการพิจารณา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ใน
ช่องคะแนนการพิจารณา” ตามระดับความคิดเห็นของท่าน

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

หากผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับข้อคำถาม สามารถบันทึกในช่องข้อเสนอแนะ
โดยแบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการ
ศัตรูพืชชุมชน

ตอนที่ 2 การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ตอนที่ 3 การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

ตอนที่ 4 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประเด็นข้อคำถาม	คะแนนการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
ตอนที่ 1.1 สภาพส่วนบุคคล				
1. เพศ				
1.1 ชาย				
1.2 หญิง				
2. อายุ.....ปี (มากกว่า 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)				
3. สถานภาพ				
3.1 โสด				
3.2 สมรส				
3.3 หย่าร้าง				
3.4 หม้าย				
4. ระดับการศึกษา				
4.1 ไม่ได้รับการศึกษา				
4.2 ประถมศึกษา				
4.3 มัธยมศึกษาตอนต้น				
4.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.				
4.5 อนุปริญญา/ปวส.				
4.6 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า				
4.7 สูงกว่าปริญญาตรี				
4.8 อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
5. ประสบการณ์ในการทำการเกษตร.....ปี				
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน				

หมายเหตุ นำเสนอตัวอย่างแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์เฉพาะหน้าแรก สำหรับรายละเอียดที่เหลือจะนำเสนอพร้อมกับผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา แล้วนำผลการตรวจสอบมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) แสดงดังตารางภาคผนวกที่

ตารางภาคผนวกที่ 1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากการประเมินแบบสัมภาษณ์

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปลผล
	1	2	3			
ตอนที่ 1.1 สภาพส่วนบุคคล						
1. เพศ						
1.1 ชาย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.2 หญิง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. อายุ.....ปี (มากกว่า 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3. สถานภาพ						
3.1 โสด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.2 สมรส	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.3 หย่าร้าง	+1	+1	-1	2	0.67	ใช้ได้
3.4 หม้าย	+1	+1	-1	2	0.67	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การแปลผล
	1	2	3			
4. ระดับการศึกษา						
4.1 ไม่ได้รับการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.2 ประถมศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.3 มัธยมศึกษาตอนต้น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.5 อนุปริญญา/ปวส.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.6 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.7 สูงกว่าปริญญาตรี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.8 อื่นๆ (โปรดระบุ).....	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
5. ประสบการณ์ในการทำ การเกษตร.....ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน...คน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 1.2 สภาพส่วนบุคคล						
1. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบัน ทางการเกษตร						
1.1 ไม่ได้เป็น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.2 เป็น โปรดระบุดังนี้ (ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1. กลุ่มเกษตรกร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4. ศูนย์ข้าวชุมชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5. ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปลผล
	1	2	3			
6. กลุ่มสมาชิก ชกส.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7. กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8. กลุ่มแปลงใหญ่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
9. อื่นๆ โปรดระบุ.....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ศจช. .....ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3. จำนวนครั้งที่ท่านเข้ารับ การอบรม/ประชุม/สัมมนาใน ศจช.....ครั้ง/ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ตอนที่ 1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ						
1. การประกอบอาชีพ						
1.1 กิจกรรมด้านการเกษตรหลัก						
1. ทำนา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. ทำสวน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3. ทำไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4. ประมง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5. ปศุสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6. รับราชการ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7. รับจ้างทั่วไป	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8. อื่นๆ โปรดระบุ.....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การแปลผล
	1	2	3			
1.2 อาชีพครอง						
1. ไม่ทำ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. ทำ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1. ทำนา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. ประมง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3. ทำสวน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4. ทำไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5. ปศุสัตว์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6. ค้าขาย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. รายได้ของครัวเรือน						
2.1 รายได้จากภาคการเกษตรต่อ ปี.....บาท (จากการปลูกพืช, เลี้ยงสัตว์, ประมง, อื่นๆ ด้าน การเกษตร)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.2 รายได้นอกภาคการเกษตร ต่อปี.....บาท (รายได้อื่นๆ ที่ได้รับ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	การแปลผล
	1	2	3			
3. หนี้สินของครัวเรือน						
3.1 หนี้สินจากภาคการเกษตร ต่อปี.....บาท (จากการปลูกพืช, เลี้ยงสัตว์, ประมง, อื่นๆ ด้าน การเกษตร)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.2 หนี้สินนอกภาคการเกษตร ต่อปี.....บาท (รายได้อื่นๆ ที่ได้รับ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4. จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร รวม.....ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.1 พื้นที่ตนเอง.....ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.2 พื้นที่เช่า.....ไร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.3 อื่นๆ (ไปรกระบุ).....	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปลผล
	1	2	3			
ตอนที่ 2 การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
1. สื่อบุคคล						
1.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐหน่วยงาน อื่นๆ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.3 ผู้นำท้องที่/ท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.4 อาสาสมัครเกษตร (อกม.)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.5 ญาติ/พี่น้อง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.6 เพื่อนเกษตรกร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. สื่อสิ่งพิมพ์						
2.1 วารสาร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.2 แผ่นพับ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.3 ไปสเตอร์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.4 เอกสารเผยแพร่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3. สื่อออนไลน์						
3.1 เฟซบุ๊ก (Facebook)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.2 ยูทูป (YouTube)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.3 ไลน์ (Line)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.4 บล็อก (Blog)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปลผล
	1	2	3			
ตอนที่ 3 การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก						
1. องค์ประกอบของ ศจช.						
1.1 ศูนย์มีการกำหนดให้คัดเลือกสมาชิก ศจช. เป็นเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.2 ศูนย์มีการคัดเลือกสมาชิก ศจช. มีความสมัครใจเป็นสมาชิก ศจช. อย่างน้อย 30 ราย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.3 สมาชิก ศจช. มีการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการ ศจช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.4 คณะกรรมการมีการแต่งตั้งคณะทำงานย่อยในแต่ละด้าน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.5 คณะกรรมการมีการประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน ศจช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.6 คณะกรรมการมีการเสนอโครงการเพื่อของบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.7 คณะกรรมการมีการประสานรายงาน จัดทำข้อมูลด้านการจัดการศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.8 สถานที่ตั้ง ศจช. อยู่ในแหล่งชุมชนหรือสถานที่ที่เกษตรกรเดินทางได้สะดวก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปลผล
	1	2	3			
1.9 มีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น ประจำ ศจช. เช่น แก้ว ใต๊ะ เครื่องเขียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.10 มีสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อใช้ในการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ศจช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.11 มีสถานที่สำหรับติดตั้ง วัสดุอุปกรณ์สำหรับดำเนิน กิจกรรมของ ศจช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.12 แปลงติดตามสถานการณ์ ศัตรูพืช มีขนาดพื้นที่เหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.13 มีป้ายแปลงระบุ รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับแปลง ติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.14 มีการแจ้งเตือนการระบาด ที่แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.15 มีการเก็บข้อมูล แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตลอดฤดูกาลเพาะปลูก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. การให้บริการของ ศจช.						
2.1 มีการแจ้งเตือนการระบาด ศัตรูพืชผ่านสื่อต่างๆ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปลผล
	1	2	3			
2.2 มีบริการวินิจฉัยศัตรูพืชแก่เกษตรกรและชุมชนที่มีปัญหาการระบาดของศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.3 มีบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.4 มีบริการข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.5 มีบริการข้อมูลเกี่ยวกับชีวภัณฑ์และการผลิตชีวภัณฑ์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3. การบริหารจัดการของ ศจช.						
3.1 คณะกรรมการมีการจัดทำแผนการดำเนินงานของ ศจช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.2 คณะกรรมการมีการจัดทำแนวทางการจัดการศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.3 มีการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.4 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก ศจช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.5 มีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปลผล
	1	2	3			
4. กระบวนการเรียนรู้						
4.1 มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.2 มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.3 มีการร่วมกันของสมาชิกในการกำหนดประเด็นการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.4 มีระบบการเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.5 มีการนำองค์ความรู้กลับไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปลผล
	1	2	3			
ตอนที่ 4 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
1. องค์ประกอบของ ศจช.						
1.1 สมาชิก ศจช.เป็นเกษตรกรที่ ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.2 สมาชิก ศจช. ไม่ได้เป็น สมาชิกด้วยความสมัครใจ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.3 สมาชิก ศจช. ไม่มีการ คัดเลือกคณะกรรมการเพื่อ บริหารจัดการ ศจช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.4 คณะกรรมการไม่มี การแต่งตั้งคณะทำงานย่อยใน แต่ละด้าน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.5 คณะกรรมการไม่มี การประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน ศจช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.6 คณะกรรมการไม่มีการเสนอ โครงการเพื่อของบประมาณจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.7 คณะกรรมการ ไม่มีการ ประสาน รายงาน จัดทำข้อมูล ด้านการจัดการศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.8 สถานที่ตั้ง ศจช. ไม่ได้อยู่ ในแหล่งชุมชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปลผล
	1	2	3			
1.9 ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำ ศจช. เช่น แก้ว ใต๊ะ เครื่องเขียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.10 ไม่มีสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ศจช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.11 ไม่มีสถานที่สำหรับติดตั้งวัสดุอุปกรณ์สำหรับดำเนินกิจกรรมของ ศจช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.12 แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชมีขนาดพื้นที่ไม่เหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.13 ไม่มีป้ายแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.14 ไม่มีธงแจ้งเตือนการระบาดที่แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.15 ขาดความต่อเนื่องในการเก็บข้อมูลแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. การให้บริการของ ศจช.						
2.1 ขาดการแจ้งเตือนการระบาดศัตรูพืชผ่านสื่อต่างๆ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปลผล
	1	2	3			
2.2 ไม่มีบริการวินิจฉัยศัตรูพืช แก่เกษตรกรและชุมชนที่มีปัญหา การระบาดของศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.3 ขาดการบริการ ตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้าง แก่เกษตรกร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.4 ไม่มีบริการข้อมูลเกี่ยวกับ ศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.5 ไม่มีบริการข้อมูลเกี่ยวกับ ชีวภัณฑ์ และการผลิตชีวภัณฑ์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3. การบริหารจัดการของ ศจช.						
3.1 คณะกรรมการไม่มีการจัดทำ แผนการดำเนินงานของ ศจช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.2 คณะกรรมการไม่มีการจัดทำ แนวทางการจัดการศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.3 ขาดการสร้างและเชื่อมโยง เครือข่าย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.4 ขาดการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร แก่สมาชิก ศจช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.5 ขาดการบูรณาการกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปลผล
	1	2				
4. กระบวนการเรียนรู้ของ ศจช.						
4.1 ขาดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.2 ขาดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.3 ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดประเด็นการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.4 ไม่มีระบบการเรียนรู้ตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร						
4.5 ขาดการนำองค์ความรู้กลับไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปลผล
	1	2	3			
ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
1. องค์ประกอบของ ศจช.						
1.1 สมาชิก ศจช. ควรเป็นเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเดียวกัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.2 ศจช. ควรรับสมัครสมาชิกที่มีความสมัครใจเป็นสมาชิก ศจช. และไม่ต่ำกว่า 30 ราย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.3 สมาชิก ศจช. ควรมีการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการ ศจช. และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.1 หลังทำเพื่อเสร็จแล้วระบายน้ำออกให้ดินแห้งแบบหมาดๆ แล้วจึงหว่านข้าวออก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.5 คณะกรรมการควรมีการประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน ศจช. และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.6 คณะกรรมการควรมีการจัดทำโครงการเพื่อเสนอของบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปลผล
	1	2	3			
1.7 คณะกรรมการ ควรมีการประสาน รายงาน จัดทำข้อมูลด้านการจัดการศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.8 ควรคัดเลือกสถานที่ตั้ง ศจช. ที่อยู่ในแหล่งชุมชนหรือสถานที่ที่เกษตรกรเดินทางได้สะดวก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.9 ศจช. ควรมีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำ ศจช. ที่พร้อมในการดำเนินงาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.10 ควรมีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ศจช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.11 ควรมีการจัดสถานที่สำหรับตั้งวัสดุอุปกรณ์สำหรับดำเนินงานของ ศจช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.12 ควรคัดเลือกแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชที่มีขนาดพื้นที่เหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.13 ควรมีป้ายแปลงระบุรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปลผล
	1	2	3			
1.14 ควรมีชิงแจ้งเตือนการระบาดของโรคติดต่อตามสถานการณืศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
1.15 ควรมีการเก็บข้อมูลแปลงติดตามสถานการณืศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. การให้บริการของ ศจช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.1 ควรมีการกำหนดแผนการแจ้งเตือนการระบาดของศัตรูพืชผ่านสื่อต่างๆ ประจำสัปดาห์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.2 ควรมีกำหนดแผนการบริการวินิจฉัยศัตรูพืชแก่เกษตรกรและชุมชน ประจำเดือน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.3 ควรมีการกำหนดแผนบริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างแก่เกษตรกร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.4 ควรมีการจัดทำสื่อบริการข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2.5 ควรมีการทำสื่อบริการข้อมูลเกี่ยวกับชีวภัณฑ์และการผลิตชีวภัณฑ์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปลผล
	1	2	3			
3. การบริหารจัดการของ ศจช.						
3.1 คณะกรรมการควรมีการจัดทำแผนการดำเนินงานของ ศจช. และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.2 คณะกรรมการควรมีการจัดทำแนวทางการจัดการศัตรูพืช และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.3 ศจช. ควรมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.4 ศจช. ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก ศจช. อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3.5 ศจช. ควรมีการบูรณาการกับหน่วยงานภาคีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4. กระบวนการเรียนรู้ของ ศจช.	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.1 ควรมีการจัดทำหลักสูตรเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.2 ควรมีการจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	คะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปลผล
	1	2	3			
4.3 ควรให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.4 ควรมีการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4.5 ควรมีการติดตามผลการนำองค์ความรู้กลับไปปฏิบัติในแปลงของเกษตรกร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ภาคผนวก ง
คำศัพท์ประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบสัมภษณ์

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ตอนที่ 2 การได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

หัวข้อ	Alpha if item deleted
สื่อบุคคล	0.706
สื่อสิ่งพิมพ์	0.854
สื่อออนไลน์	0.915
Cronbach's Alpha	0.851

ตารางภาคผนวกที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ตอนที่ 3.2 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

หัวข้อ	Alpha if item deleted
องค์ประกอบของ ศจช.	0.727
การให้บริการของ ศจช.	0.719
การบริหารจัดการของ ศจช.	0.704
กระบวนการเรียนรู้ของ ศจช.	0.714
Cronbach's Alpha	0.824

ตารางภาคผนวกที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ตอนที่ 4 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

หัวข้อ	Alpha if item deleted
องค์ประกอบของ ศจช.	0.743
การให้บริการของ ศจช.	0.705
การบริหารจัดการของ ศจช.	0.719
กระบวนการเรียนรู้ของ ศจช.	0.759
Cronbach's Alpha	0.822

ตารางภาคผนวกที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน
ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

หัวข้อ	Alpha if item deleted
องค์ประกอบของ ศจช.	0.956
การให้บริการของ ศจช.	0.879
การบริหารจัดการของ ศจช.	0.798
กระบวนการเรียนรู้ของ ศจช.	0.874
Cronbach's Alpha	0.967

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายชัยวัฒน์ อุยานันท์
วัน เดือน ปีเกิด	1 พฤษภาคม 2533
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปี 2555
สถานที่ทำงาน	กลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

